

2/2022

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
FEBRUAR – SVEČAN

ECOTACT

LOVSKA OBLAČILA SLOVENSKE KAKOVOSTI

Prevent&Deloza d.o.o.

Kosova ulica 14

SI-3000 Celje

✉ info@prevent-delozas.si

🌐 www.prevent-delozas.si

☎ +386(0)3 428 0850

FIRECAT GREEN LABEL

Tradicija v zeleni preobleki

Na zalogi dušilci različnih blagovnih znamk!

AU

ASE UTRA

Dušilec zvoka ASE UTRA RADIEN

**Puškarstvo
Špendal**

Prodaja vrhunskih izdelkov

Optike: Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta, Aimpoint, MTC, Pard, Pulsar

Puške: Merkel, Haenel, Blaser, Steyr Mannlicher, CZ, Heym, FX Airguns, Mauser, pištole Glock

Strelivo: RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier&Bellot, Rottweil, Sax, LFB, Nobel Sport Italia, GGG, Hornady

Oblačila: Chevalier, Sitka, Merkel Gear

Razno: 3HGR jermeni, Niggeloh, Marsupio

gsm 041 399 307 ali 031 393 664

email puskarstvo@siol.net

trgovina <http://guns-spendal.com/shop/>

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko
kinologijo in varstvo narave
Letnik CV., št. 2
februar – svečan

Lovlec je z odločbo Ministrstva za
kulturo RS, št. 61510-129-2009/8,
od 6. 7. 2011 vpisan v razvid
medijev pod zap. št. 1633.
ISSN 0024-7014

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana
TRR: SI56 0201 0001 5687 097 (NLB, d. d.)
ID za DDV: SI 23864516

Priprava in tisk
Tiskarna Evrografis, d. o. o., Maribor
Poština je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

Odgovorna urednica:
Jasna Kovačič Šiuca

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik: dr. Arpad Köves
Marjan Gselman, Jurij Lampe,
dr. Boštjan Pokorny, Marko Rajkovič

Lektorica in korektorica:

Marjetka Šivic

Tehnični urednik: Milan Samar

Tajnik uredništva: Andrej Miklavčič

Lovlec izhaja v začetku vsakega meseca,
razen poletne številke 7–8, ki je združena
in izide v začetku julija.

Ta številka je izšla v 22.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 5% stopnji.

Besedila za objavo v reviji Lovlec pošljite
na e-naslov lovlec@lovska-zveza.si v
Wordovem dokumentu, podpisane in
žigosane uradne dopise pa skenirane ali
po navadni pošti. Fotografije sprejemamo
prav tako po e-pošti v formatu jpg, in
sicer v nezmanjšani resoluciji.

Fotografi, ki se ukvarjajo z naravoslovno
fotografijo, lahko svoje fotografije,
namenjene za banko fotografij revije
Lovlec ter Zlatorogove in Strokovne
knjižnice, pošljejo po vnaprejšnjem
dogovoru po katerem od elektronskih
transferjev.

Avtorji s tem, ko pošljejo fotografije v
uredništvo, soglašajo z obdelavo fotografij
pred objavo v reviji Lovlec oziroma
Zlatorogovi ali Strokovni knjižnici.

Uredništvo glasila Lovlec
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana
e-naslov: lovlec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Glasilo Lovlec na spletu:
<http://www.lovska-zveza.si>
zavihek Glasilo Lovlec

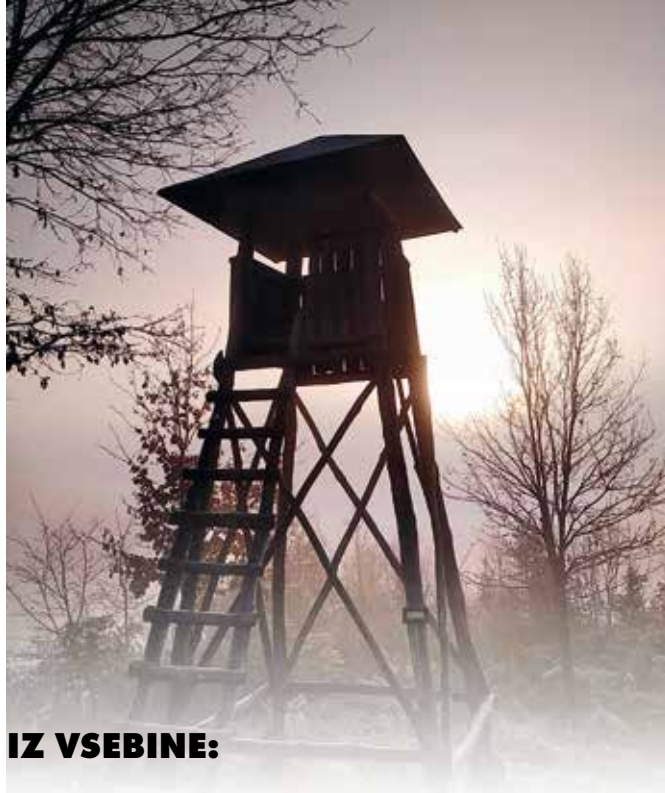

Foto: Marko Richter - Zeleni

IZ VSEBINE:

V. Prodan:	Lisjak in z njim povezane aplikacije	56
L. Bradač:	Predsednikov pogled	57
ZAPISANO, IZBRANO, PREBRANO ...		58
MNENJA IN PREDLOGI		60
M. Nared:	Ženska v lovski preobleki	60
LOVSTVO		61
L. Mohorič:	Ali bo boginji Ateni uspelo še enkrat oživiti Perdiksa?	61
M. Hafner:	Biomeliorativni ukrepi	66
B. Kozinc:	Pomoč pticam pri gnezdenju	70
DREVESNE VRSTE		74
M. Kišek:	Gorski javor	74
LOVSKA OPREMA		78
G. Hodnik:	Lovski noži Victorinox	78
PO LOVSKEM SVETU		82
B. Zakrajšek:	Na lovu s poljskim predsednikom lovske zveze v Kamniški Bistrici	82
NA KRATKO IZ TUJEGA TISKA ...		84
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		85
B. Leopoli:	Lovlec ter srnica in deček	85
LOVSKO PESNIŠTVO		88
J. Grt:	Vonj po jelenu	88
LOVSKA ORGANIZACIJA		89
U. Kmetec:	Začela se je lovška krvodajalska akcija Zavijajmo rokave!	89
M. Toš:	Programsko-volilni zbor LZ Maribor 2021	89
B. Frišek:	Prvo lovsko strelsko tekmovanje za Memorial Franca Barbiča	90
M. Slabajna:	Premična tarča Bežeči merjasec ali kako trenirati doma	91
JUBILANTI		93
MLADI IN LOVSTVO		94
M. Šemrov:	V vrtcu nas je obiskal lovec	94
M. Kišek:	Ptice pozimi	95
LOVSKI OPRTNIK		96
M. Vrhovnik:	Uspešen skupni lov LGB Dravograd	96
F. Rotar:	Prva spominska Tonetova »jaga«	97
J. Krivec:	Četrto Srečanje »ajzenponarjev« Slovenije	97
M. Toš:	»Za dober in učinkovit lov je nujno zatiranje škodljivih živali ...«	98
I. Pičulin:	Lovci - varnarji: Tomo Kovačič	98
V SPOMIN		99
LOVSKA KINOLOGIJA		100
J. Nahtigal:	Obnova rova za preizkus jamarjev na Sorškem polju	100
J. Verčko:	Uspesabljanje vodnikov goničev v Koroški lovski zvezi	101
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	101

SLIKA NA NASLOVNICI:

Siva čaplja (*Ardea cinerea*)

Foto: Lojzi Avsenik

Na računalnik natipkane prispevke pošiljajte na elektronski naslov lovlec@lovska-zveza.si. Poslanih prispevkov in fotografij ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljavanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva in Lovske zveze Slovenije.

Morebitni priloženi letaki niso povezani z uredniško politiko Lovca in niso publikacije, ki bi jih izdala Lovska zveza Slovenije ali uredniški odbor. Za njihovo vsebino odgovarja naročnik storitve (oglaševalec).

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17, 9. 2004
in št. 81/14, 11. 2014

Srna

srnjak, lanščak:
1. 5.–31. 10.

srna, mladici obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta:

1. 9.–31. 12.

teleta:

1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 1.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta:

1. 9.–31. 12.

teleta:

1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 1.

Mufon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 1.–31. 12.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Šakal

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 1.–31. 12.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–28. 2.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

1. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Šiva vrana

1. 8.–28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvzemu
osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in
volka (*Canis lupus*) iz narave

Lisjak in z njim povezane aplikacije

Vedran Prodan,
predsednik Komisije za lovski
informacijski sistem

administratorja Zdravka Mastnaka ter moje malenkosti. Vsi se izjemno trudimo, da vam vse dni v tednu nudimo čimprejšnjo pomoč in v tem času leta tudi odpravljamo napake, ki so nehote nastale pri vnosih v LIS Lisjak. Na tak način zagotovimo, da Zavod za gozdove Slovenije dobi čim bolj točne podatke, saj bomo lahko le na tak način ohranjali našo kredibilnost in strokovnost.

Pa vendar LIS Lisjak ni vse, kar lovcem nudimo od informacijskih aplikacij. Pomemben je tudi članski del spletne strani. Veseli me, da sem po objavljenem uvodniku v Lovcu, 10/2020, prejel veliko pošte in klicev lovcev glede dostopa do članskega dela spletnih strani. Tudi to je eden od namenov vsega zbiranja in vnosov podatkov v LIS Lisjak; da lahko sleherni lovec in lovka dobita prikaz, kaj se dogaja v njunem lovišču, hkrati pa se seznanita z dogodki in aktivnostmi na ravni LZS. V ta namen bomo letos članski del spletne strani posodobili tudi s prikazom uporabnikovih podatkov. Na tak način bo lahko vsak posameznik preveril, ali so njegovi podatki, ki so vneseni v LIS Lisjak, pravilni, v nasprotnem primeru pa od pooblaščenec v lovski družini zahteval, da jih popravijo.

V bližnji preteklosti so nastale tri aplikacije, ki so bolj ali manj prilagojene delovanju s pametnimi mobilnimi napravami. V okviru raziskovalnega projekta je bila razvita aplikacija Monitoring šakala. Tudi zaradi številnih vnosov lovcev o opažanjih zlatih šakalov v samo aplikacijo so pristojni spoznali, da je populacijo šakala smiselno uravnati tudi z odstrelom. Tako smo leta 2017, v letu vzpostavitve aplikacije, zabeležili kar 843 vnosov, da bi se nato trend vnosov zmanjševal vse do leta 2020, ko je bilo opravljenih zgolj nekaj več kot 220 vnosov opažanj in odvzemov zatega šakala. Po več pozivih in pojasnilih, da bo število odstrela temeljilo tudi na vnesenih opažanjih te zveri v samo aplikacijo, se je v letu 2021 število vnosov opažanj povzpelo na 645. V nadaljevanju smo v sodelovanju z Direkcijo za infrastrukturo razvili aplikacija Povož divjadi. Slednja je namenjena evidentiranju povozov divjadi na samem kraju povoz. Na tak način zagotavljamo, da so predvsem podatki o lokaciji natančnejši, kot če bi jih nato nekdo od pooblaščenec, ki ni bil na kraju povoz, naknadno vnašal v LIS Lisjak. Na podlagi tako pridobljenih podatkov se bodo pristojni odločali, katere odseke državnih cest opremiti z odračali in tako pripomogli k zmanjšanju povozov divjadi. Zato prosim vse, ki ste v upravljalnih loviščih zadolženi za evidentiranje povozov v svojem lovišču, da čim več vnosov opravite z navedeno aplikacijo. Dostop vanjo posameznikom dodelimo na podlagi dopisa upravljalke lovišča. Lani

Uvodnik za tokratno številko glasila Lovec je nastal v času, ko imajo pooblaščenec za dostop do aplikacije Lisjak, in to na vseh ravneh – od lovskih družin, strokovni tajniki območnih lovskih zvez, strokovni tajniki OZUL-ov, pa tudi administratorji na ravni Lovski zveze Slovenije (LZS) – največ opravka z vnosi in popravki vnosov odvzema divjadi, kategorizacijo in letnimi načrti lovišč.

Lovski informacijski sistem (LIS) Lisjak praktično ne more delovati brez predanega dela glavnega administratorja Primoža Boneta in pomoči pomožnega

smo tudi zaradi ukrepov, povezanih z afriško prašičjo kugo, razvili aplikacijo Vstop v lovišče, ki je tako kot Monitoring šakala dostopna vsem lovcem s prijavo s svojo identifikacijsko številko in številko lovske izkaznice. Aplikacija je namenjena evidentiranju izhodov v lovišče in lahko predstavlja elektronsko knjigo izhodov, ki jih sicer povečini v klasični obliki uporabljajo številne upravljavke lovišč. Nenazadnje bi jo lahko uporabljali tudi kot dnevnik lovskega čuvaja. Nato si lahko posamezni čuvaj po mesecih natisne vpise in kot taki pomenijo njegove obhode v lovišču. Zavedamo se, da je aplikacijo mogoče še izboljšati, zato pričakujemo predloge samih uporabnikov, ki jih bomo proučili in poskušali upoštevati v čim večji meri.

Medtem ko berete ta uvodnik, bo lovcem in širši javnosti na voljo nova aplikacija SRNA (Spremljanje in Raziskovanje Narave z Aplikacijo), ki sta jo razvili Univerza na Primorskem in LZS v okviru projekta Evropske unije Step Change. Namen aplikacije je, da lahko lovci beležijo prisotnost divjadi, zanimiva opažanja pri uplenjenih živalih in zbirajo pomembne podatke o njihovem zdravstvenem stanju. Za vsebinski del aplikacije sta najbolj zaslužna predsednik Strokovno-znanstvenega sveta (SZS) dr. Boštjan Pokorny in član SZS dr. Hubert Potočnik, hkrati tudi člana Komisije za upravljanje z divjadjo. Aplikacija je povsem prilagojena delu s pametnimi mobilnimi napravami. Zaradi podvajanja bo aplikacija SRNA nadomestila aplikacijo Monitoring šakala. Pri tem bo uporabnikom zaradi prilagoditve pametnim mobilnim napravam olajšala delo z vnosi, hkrati pa omogočila tudi vnose opažanj drugih vrst divjadi. Prijava za lovce bo mogoča z identifikacijsko številko lovca in številko lovske izkaznice, za druge uporabnike pa z nastavitvijo uporabniškega imena in gesla.

Že zaradi same obravnavane tematike naši komisiji tudi v prihodnje ne bo zmanjkalo dela. Tako smo že zavijali rokave in s Komisijo za organizacijska in pravna vprašanja pripravljamo pobudo za Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, in sicer za spremembo Pravilnika o lovski izkaznici in s tem prehod na digitalno lovsko izkaznico, s čimer slednje ne bo več treba vsako leto podaljševati z lepljenjem hologramskih nalepk, ampak bomo podaljšanje lahko opravili v LIS Lisjak. Poleg posodobitve platforme LIS Lisjak je bila digitalizacija lovskih izkaznic tudi tema prijave na razpis Ministrstva za javno upravo za digitalizacijo nevladnih organizacij. Kljub obširnemu projektu, ki sta ga pripravila Strokovna služba LZS in naša komisija, skrbno pripravljenemu delu in visoki oceni, ki ga je projekt prejel, nam žal niso bila dodeljena sredstva za izvedbo načrtovanih aktivnosti. To nas ni omajalo v naših načrtih in bomo zadane naloge poskušali uresničiti s prijavi na druge podobne projekte.

Rad bi se zahvalil vsem, ki pridno vnašate podatke v LIS Lisjak in druge aplikacije. Verjamem, da se vam včasih poraja misel, čemu je ves trud potreben, tudi meni se, vendar vedite, da na tak način že skoraj dve desetletji gradimo ogromno in neprecenljivo bazo podatkov o naši divjadi, ki nam je dodeljena v skrb. Slednje so poleg nas lovcev spoznale tudi številne znanstveno-raziskovalne ustanove, ki nas ravno na podlagi vašega truda obravnavajo kot zanesljive in strokovne partnerje.

»Rad bi se zahvalil vsem, ki pridno vnašate podatke v LIS Lisjak in druge aplikacije. Verjamem, da se vam včasih poraja misel, čemu je ves trud potreben, tudi meni se, vendar vedite, da na tak način že skoraj dve desetletji gradimo ogromno in neprecenljivo bazo podatkov o naši divjadi, ki nam je dodeljena v skrb.«

Predsednikov pogled

V tem mesecu se začnejo oziroma so v ospredju izobraževanja lovskih pripravnikov. Zadnji dve leti smo se veliko naučili in prepričani sem, da jih bomo uspešno izpeljali bodisi v predavalnicah ob spoštovanju pogoja PCT (preboleli, cepljeni, testirani) bodisi v obliki videoizobraževanj.

Pri Načrtu ravnanja lovcev, ki je prav tako aktualna tema, pa je nenavadno, da kar nekaj lovskih družin na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) ni podalo zahtevka za pavšalni znesek v višini 200 evrov, ki nam pripada, če smo naredili Načrt ravnanja lovcev. Predlog načrta ravnanja je dostopen na spletni strani <https://www.gov.si teme/afriška-prasica-kuga-pri-divjih-prasicih/>. Upravljalci lovišč so morali pripraviti načrte ravnanja v 60 dneh od dneva objave predloga načrta ravnanja, torej do 3. aprila 2021. Znesek sicer ni visok in tudi to je lahko razlog, da vse lovske družine niso vložile zahtevka. Vendar morate glede na določbe Zakona o nujnih ukrepih zaradi afriške prašičje kuge pri divjih prašičih imeti načrt ravnanja in se po njem tudi ravnati. Upravljalci lovišč oziroma vsi lovci moramo za zagotavljanje zmanjšanja populacije divjih prašičev izvajati intenziven dodatni odstrel ob upoštevanju biovarnostnih ukrepov v skladu z načrtom iz 8. člena navedenega zakona. Torej je načrt ravnanja lovcev osnova, da pridobimo pravico do izplačila spodbude, in sicer za vsakega odstreljenega divjega prašiča, ki presega petletno povprečje. Že sam zakon določa, da se zahtevek zavrne, če pristojna inšpekcija ugotovi, da upravljavalec lovišča ni izvajal biovarnostnih ukrepov in z načrta ravnanja za lovce iz drugega odstavka 8. člena omenjenega zakona. MKGP je v tem primeru poenostavilo postopek in tako upravljavcu ne bo treba do 1. marca za minulo leto oddati seznama posameznih lovcev, ki so odstrelili dodatnega divjega prašiča, kot je bilo navedeno v predlogu zakona. V sprejetem zakonu je določeno, da na podlagi podatkov iz evidence odstrela in izgub divjadi glede na predpise, ki urejajo divjad in lovstvo (Lisjak), ministrstvo upravljavcu lovišča do 1. maja tekočega leta za realizacijo odvzema divjih prašičev po uradni dolžnosti izda odločbo o finančni spodbudi. Sredstva se izplačajo na podlagi dokončne odločbe. Vsekakor verjetno vse preseneča intenzivnost odstrela, saj je glede na vnesene podatke v evidence že presegele 19.000 primerov odvzema divjih prašičev v letu 2021, pa v času pisanja besedila za to rubriko evidence še niso bile zaključene.

Na Lovski zvezi Slovenije (LZS) se leto začne oziroma nadaljuje z razpošiljanjem nalepk za veljavnost lovske izkaznice za leto 2022. Na tem mestu in ob prehodu v novo leto pa se velja vprašati, ali nalepke potrebujemo in ali je res potreben ves postopek razdeljevanja, pošiljanja in lepljenja. Še posebno ob dejstvu, da veljavne izkaznice, za razliko od drugih držav Evropske unije, v Sloveniji ne potrebujejo lovski gostje! Vse skupaj predstavlja obsežno delo, ki nesporno zagotavlja sledljivost veljavnosti lovske izkaznice tudi na terenu. Vendar ali bo kaj drugače, če na izkaznici ne bo letne nalepke, bo pa v evidenci v Lisjaku podaljšana veljavnost? Že sedaj je določena obveznost, na podlagi katere je treba v primerih, ki jih določa Zakon o divjadi in lovstvu v 63. členu, preklicati lovsko izkaznico (licenco), torej ne čakati na »letno podaljšanje«, temveč takoj preklicati veljavnost. Zato bi lahko ob zdajšnji tehnologiji prešli na elektronsko podaljševanje veljavnosti lovske izkaznice. Seveda LZS tega ne more spremeniti, ker je za izvrševanje 62. in 63. člena Zakona o divjadi in lovstvu minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano izdal Pravilnik o lovski izkaznici. Zakon ne predpisuje letnih nalepk. Lovske izkaznice za svoje člane oziroma članice izdaja LZS, njihovo veljavnost pa letno

Mag. Lado Bradač,
predsednik Lovske zveze
Slovenije

podaljšuje upravljavalec lovišča. Veljavnost lovske izkaznice lahko izdajatelj na predlog upravljavca lovišča prekliche oziroma odvzame lovsko izkaznico. Zato velja skupaj z vsemi deležniki razmisliti, ali bi lahko določili drugačen, sodobnejši način podaljševanja veljavnosti lovske izkaznice. Ne moremo spremeniti pravilnika, lahko pa podamo pobudo s predlogom rešitev.

Glede na spremembe Zakona o kmetijskih zemljiščih je v obravnavi predlog, s katerim naj bi – ne glede na določbe zakona, ki ureja Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, ter zakona, ki ureja gospodarjenje z gozdovi v lasti Republike Slovenije –, lahko kmetijska zemljišča ali gozdove, ki so na podlagi 14. člena Zakona o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 19/10) postali last Republike Slovenije, pravna oseba, ki gospodari

s kmetijskimi zemljišči oziroma gozdovi, oddala v brezplačen zakup oziroma najem osebam, ki so imele na teh zemljiščih pravico uporabe, preden so ta zemljišča prešla v last Republike Slovenije. Vlagatelj naj bi pisno vlogo, s katero izkaže interes za brezplačen zakup oziroma najem kmetijskih zemljišč ali gozdov, vložil na pravno osebo, ki gospodari s takimi zemljišči, in priložil dokazila o izpolnjevanju naslednjih pogojev: a) pred 11. marcem 1993 je imel na zemljiščih pravico uporabe ali drugo podobno pravico, ki izhaja iz podatkov zemljiške knjige ali sklenjenega pravnega posla; b) ima sklenjeno veljavno koncesijsko pogodbo za trajnostno gospodarjenje z divjadjo v lovišču oziroma je upravljavalec lovišča s posebnim namenom ali ima sklenjeno veljavno koncesijsko pogodbo za ribiško upravljanje v ribiških okoliših. Pogodba o brezplačnem zakupu oziroma najemu se sklene za kmetijska ali gozdna zemljišča, za katera ima vlagatelj sklenjeno koncesijsko pogodbo, ter za čas veljavnosti koncesijske pogodbe za trajnostno gospodarjenje z divjadjo v lovišču oziroma za čas sklenjene koncesijske pogodbe za izvajanje ribiškega upravljanja v ribiških okoliših oziroma za obdobje 20 let, če je vlagatelj upravljavalec lovišča s posebnim namenom. Seveda je to osnutek predpisa, ki je šele v parlamentarni proceduri, in je treba počakati na odločitev parlamenta!

Zavedam se, da to ni rešitev, ki je bila obljubljena na sestanku s prizadetimi lovskimi družinami kar nekaj let nazaj na Ptuj. Vendar je to trenutno največ, kar se je uspelo dogovoriti v vseh teh letih pogovorov s poslanci in ministrom. Zakon je nastajal v devetdesetih letih in veliko truda smo vložili, da bi bila kupljena zemljišča vrnjena. Vseeno pa sem zadovoljen, da imamo po 30 letih, ko se je o tem le govorilo, v postopku rešitev, ki lovskim družinam vrača zemljišča v brezplačno upravljanje. Mogoče bodo v času razprave v parlamentu poslanci spoznali, da je pravičnejše vrniti zemljišča tistim lovskim družinam, ki lahko dokažejo oziroma imajo kupoprodajno pogodbo, da so odplačno kupila kmetijska zemljišča.

Naj zaključim s povabilom na krvodajalsko akcijo, ki poteka od sredine januarja do sredine marca 2022 v sodelovanju z območnimi zvezami. Od začetka pri tem sodeluje tudi Lovsko dobrodelno združenje Diana. Poznam primere, ko so tudi lovci potrebovali kri za zahtevne operacije. Upam, da se bomo lovci v čim večjem številu odzvali pozivu. Saj ni tako težko darovati nekaj krvi in tako pomagati tistim, ki jo potrebujejo. Tudi tako dokazujemo, da se pri našem poslanstvu zavedamo »družbene odgovornosti« in predvsem delamo v dobro vseh.

Zato namesto pozdrava tokrat pošiljam poziv v obliki slogana akcije: »Zavijajmo rokave.«

Foto: Marjan Artnak

OMEJITEV GIBANJA OBISKOVALCEV, DA TUDI ŽIVALI DOBIJO SVOJ PROSTOR

DELO, 1. 12. 2021 (Maja Prijatelj Videmšek) – Na Pokljuki so določili devet mirnih območij za divjega petelina in tri za aktivna visoka barja. Na slednjih bo veljal režim popolne omejitve dostopa (barja na Pokljuki so namreč najbolj južno ležeča barja v Evropi, ki so še ohranjena), na mirnih območjih za divjega petelina pa je predvidena časovna omejitev obiska oziroma uporaba le označenih poti. Obiskovalci tako na Pokljuki ne bodo mogli več prosto dostopati do približno 800 hektarov zemljišč. Na vstopne poti bodo postavili opozorilne table, že septembra pa so dodali 11 zapornic (17 jih je bilo že prej), in sicer na gozdne ceste, kjer bi motorni promet negativno vplival na življenjski prostor divjega petelina. Namestili so jih predvsem na krožno cesto od Kranjske planine do planine Zajavornik in nazaj proti Viševniku. Režimi so sicer različni in lahko vključujejo omejitev uporabe vse leto ali pa le-ta velja le v času največje občutljivosti divjega petelina. Kjer je tako, bodo zapornice v delu leta, ko omejitev ne bo veljala, dvignjene. Od tega, kako se bo režim izkazal na Pokljuki, bo odvisno, ali bodo podobne ukrepe uveljavili tudi v

nekaterih drugih delih parka, kjer je pritisk obiskovalcev prav tako velik in lahko negativno vpliva na preživetje divjega petelina, belke in ruševca. Taka so predvsem nekatera gozdna območja južnih bohinjskih planin. »Obisk se v zadnjih letih zelo povečuje in zaradi tega so prizadete tudi nekatere živalske in rastlinske vrste. Videli bomo, ali je to pravi pristop do uresničitve ciljev parka, da živalim in rastlinam omogočimo življenjske razmere, ustrezne za ohranjanje vrst,« je povedal Sašo Hrovat, vodja naravovarstvene nadzorne službe Triglavskega narodnega parka.

RANJENE ŽIVALI: NE SKUŠAJTE POMAGATI SAMI

ŠTAJERSKI TEDNIK, 1. 12. 2021 (Senka Dreu) – Večina se je že znašla pred pomislekom, kako ravnati, ko najdemo ranjeno ali bolno prostoživečo žival. Strokovnjaki svetujejo, da ji ne skušamo pomagati sami, ampak raje zavrtimo številko 112 in pokličimo regijski center za obveščanje. Čim bolj natančno opišimo, za katero vrsto živali gre, v kakšnem stanju je po naši oceni in kje smo jo našli. Koga bodo poslali na prizorišče, je odvisno od tega, ali je navadna divjad ali zavarovana vrsta živali. V primeru navadne divjadi bo namreč center

vključil pristojno lovsko družino. Lovci si bodo žival ogledali in o njenem stanju obvestili lovskega inšpektorja. Če bo zelo poškodovana, jo bodo ustrelili.

BOBER: PO DVEH STOLETJIH STARI ZNANEC SPET OSVAJA IN GRADI

VEČER V SOBOTO, 18. 12. 2021 (Andreja Kutin) – Na Mariborskem otoku je bober dobrodošla popestritev ekosistema in ne moti nikogar. Drugje se na novega soseda nekoliko težje prilagajajo. Ob Muri je že precej reden pojav – drevo, ki ga drži skupaj le še sredina dveh stožcev, pa malo dlje padla vrba in drč. Sprehod po Mariborskem otoku ne vrže bobrovih sledi sprehajalcu naravnost pod noge, je že treba nekaj metrov v podrast, a naravovarstveniki so bobra na otoku veseli. Je dobrodošla poživitev v že tako bogatem ekosistemu, je dejal Samo Jenčič z mariborske enote Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave (ZRSVN). Otok je ob vseh posebnostih – glivah, rastlinju in živalstvu – sedaj še malo bolj poseben. Vrnitev bobra v slovenske reke ni ravno novost. In tudi niso bili povsod veseli vračanja vrste, ki gloda drevesa, zato se več organizacij trudi ljudem, ki si z njim delijo usluge narave, pojasniti, da bober ni

škodljivec. Istega dne je o bobrih poročal tudi **VESTNIK** v članku z naslovom **BOBRI ZARADI ŠKODE NE VZBUJAJO SAMO NAVDUŠENJA** izpod peresa novinarke **Majde Horvat**. Obglodali so deblo enega največjih črnih topolov v gozdu Orlovšček, zato so ga naravovarstveniki zaščitili s premazom. Varovanje ne pomaga vedno, zato bi bilo treba razmisliti o sobivanju.

ZANIMIVA RUBRIKA V REVJI LOVEC

ORF – SLOVENSKI PROGRAM, RADIO AGORA, 19. 12. 2021 (Alexander Mak) – Radio je poročal o slovenski reviji **Lovec** in posebej izpostavil zanimive vsebine v rubriki **Zapisano, izbrano, prebrano ...** Po mnenju uredništva slovenskega programa, ki je namenjen tudi slovenskim zamejskim rojakom na avstrijskem Koroškem, med katerimi so tudi člani Kluba prijateljev lova Celovec, je ta rubrika primer raznolikosti vsebin o dogajanju, ki ni povezano samo neposredno z lovci in lovsko organizacijo, pač pa tudi z družbeno in kulturo vlogo slovenskih lovcev in njihovo vlogo v sodobnem upravljanju z divjadjo v kontekstu aktivnega varovanja narave. V rubriki so po oceni redaktorja oddaje zelo dobrodošle vsebine o družbeni vlogi slovenskega lovstva in o sodelovanju lovskih organizacij

z drugimi deležniki v naravnem okolju.

Z LOVCEM V GOZD

OVATARJEVE NOVICE, 12/2021 (Gabrijela Murko) – V Vrtcu Jurovski Dol smo se pogovarjali o gozdnih živalih. Predvsem o tistih, ki živijo v gozdovih našega kraja, pa tudi v gozdovih širom Slovenije. Ko so jih otroci naštevali (zajec, jež, veverica, lisica, jelen, srna, volk, medved, polh, jazbec, fazan in tako naprej), sta se vmes prikradli tudi kakšna žirafa in zebra. Po razgovoru in s pomočjo otroške literature so ugotovili, da zebra in žirafa vendarle ne živita v naših gozdovih. Tudi videl ju ni še nihče tod okrog. Lahko pa ju vidimo v živalskem vrtu. Ker nas skrbi za gozdne živali pozimi, smo se z lovčema Ivanom Bračičem in Francem Krivcem iz Lovske družine Jurovski Dol odpravili v gozd. Otroci so od doma prinesli nekaj hrane za živali (koruzne storže, jabolka, korenje, semena, solato), ki smo jo nastavili v krmišča. Lovca sta nas seznanila z delom lovcev in pomočjo gozdnim živalim ter otroke opozorila na zmotno mnenje, da lovci le streljajo živali. Pogovarjali smo se v prijetnem vzdušju in se naučili marsikaj novega.

VOLKOVI PRED HIŠO RAZTRGALI BOBIJA

SLOVENSKE NOVICE, 21. 12. 2021 (Drago Perko) – Na dvorišču hiše so klale pobesnele zveri. Gospodar triletnemu mešančku ni več mogel pomagati. »Suha krajina, to je eno samo matranje. Kamen pri kamnu, zemlje malo,« je potarnal 74-letni Ciril Škufca iz vasi Ratje v Občini Žužemberk. Do nedavnega je imel vsaj Bobija, triletnega psa mešanca, ki ga je dobil v Grosupljem. Ciril nima več svojega Bobija. Raztrgali so ga volkovi. Ciril je primer prijavil ustreznim službam, ki popisujejo škodo, ki jo naredijo volkovi. Menda bo dobil 400 evrov odškodnine, a mu je zanj malo mar, Bobija mu ne more vrniti noben denar. Ciril pa ni edini, ki mu volkovi povzročajo težave na tamkajšnjem koncu Slovenije.

RENTGENSKE SLIKE POKAZALE, DA JE BIL PLANINSKI OREL, ZAVAROVANA PTICA, USTRELJEN

www.24ur.com, 28. 12. 2021 (Kaya Kamenarič) – Društvo za opazovanje in pro-

učevanje ptic Slovenije enkrat na leto opravi rentgensko slikanje naključno najdenega kadavra. Tokrat so ugotovili, da je planinski orel, ki je sicer zavarovana ptica, umrl zaradi strela. »Nezakonit lov s strelnim orožjem v praksi zelo težko odkrijemo,« so povedali v društvu in ljudi pozivajo, naj sum o nezakonitem lovu in ubijanju ptic prijavijo Policiji. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) v sodelovanju s Prirodoslovnim muzejem Slovenije zadnja tri leta sistematično zbira naključno najdene kadavre zavarovanih vrst ptic in jih enkrat na leto tudi rentgensko skenira v sodelovanju s Policijo. V začetku decembra so rentgensko skenirali 111 kadavrov zavarovanih vrst ptic in ugotovili, da je bil med njimi tudi osebek planinskega orla, ki so ga našli konec novembra 2021 na območju Cerknega: ustreljen je bil s puško šibrenico. Planinski orel (*Aquila chrysaetos*) je na območju Slovenije zavarovana vrsta ptice, uvrščen je na Rdeči seznam ogroženih ptic gnezdilk Slovenije in opredeljen kot ranljiva vrsta. Je redka in maloštevilna vrsta z velikim naravovarstvenim pomenom za celotno državo in mednarodno skupnost. O nezakonitem odstreli orla sta istega dne obširno poročala tudi **DELO** v članku z naslovom **POD STRELI**

KRIVOLOVCEV OMAHNIL GOSPODAR NEBA in portal **www.n1info.si** v članku z naslovom **PLANINSKEGA ORLA JE NEKDO USTRELIL S ŠIBROVKO**.

ZA ZAŠČITO ŽIVALI PRED MEDVEDOM IN VOLKOM

GORENJSKI GLAS, 28. 12. 2021 (Cveto Zaplotnik) – Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je objavilo javni razpis, s katerim namenja milijon evrov za zaščito živali na paši pred medvedom in volkom. Finančno podporo bo mogoče uveljavljati za ureditev pašnikov in obor z visokovarovalnimi elektromrežami in nepremičnimi elektroograjami na območjih pojavljanja medveda ali volka. Podpora znaša najmanj 50 odstotkov in največ 90 odstotkov upravičenih stroškov naložbe, kar je odvisno od tega, ali je kmetija na hribovskem območju, kmetuje ekološko, ima mladega prevzemnika ... Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja bo vloge sprejemala v času od 10. januarja do vključno 13. aprila (do 14. ure) v letu 2022.

Pripravil:
dr. Marjan Toš

Foto: Blaž Ocvirk

Ženska v lovski preobleki

Zelena noša in navihanost lovske družčine sta mi bila – kakor glasbeniku posluh – položena že v zibelko. Kot članica družine z dolgo lovsko tradicijo sem odraščala ob zgodbah očeta in starih stricev, ki so s pripovedovanjem obujali spomine na svoje lovske dogodivščine ter jim seveda sem in tja dodali tudi kakšno vrstico. Kot že brat in sestra pred mano sem se nedavno tudi sama odločila uradno pridružiti zeleni bratovščini, ki me je, moram priznati, nadvse toplo sprejela medse. Nov hobi, ki se mu posvečam s ponosom in spoštovanjem, pa poleg odgovornosti in časa, ki ga je zaradi službe, šolanja in družine dandanes pogosto premalo, navadno pomeni tudi nov »družbeni položaj«. Kot predstavnica žensk v lovskih vrstah se namreč v zunanji družbi pogosto srečujem z neodobravanjem; označene smo s surovostjo in hladnosrčjem. Temu pogosto nezavedno sledi tudi nekakšno strahospoštovanje. Čeprav mi je to že nemalo krat prišlo prav, pa me neupravičeni predsodki jezijo in se pogosto zamislim nad njimi. Res nam je ta vznemirljiv hobi vlil obilo znanja in poguma, vendar kljub temu premoremo nežnost in ljubezen do živali in narave, ki nas obdaja. Navsezadnje smo lovci tisti, ki skrbimo za divjad in njeno blagostanje, skrbimo za lovišče in ravnovesje v naravi. No, k temu vsaj stremi zdajšnje etično lovstvo in zavezani smo k izpolnjevanju zaobljub, ki smo jih dali.

Lovstvo, nekdanje znano kot izrazito moški šport, tako kot večina družbe doživlja korenite spremembe. Z zmanjševanjem razlik med spoloma se

spreminjajo tudi navade ljudi in s tem njihove moralne predstave. Tako je tudi v lovstvu. Nekdanje izrazite bratovščine dandanes velikodušno sprejema medse vse več sestra in posledično lovske družčine upravičeno postajajo družine. V zdajšnjem svetu se sodobna

čina ljudi gleda na lovstvo kot na aktivnost zbiranja lovske trofeje. Vsi člani pa vemo, da lovstvo pomeni mnogo več. V lovstvu se prelija tradicija, ki jo delimo s svojimi predniki, na njem temelji človeški razvoj, hkrati pa nas združuje v razširjene skupnosti, znotraj

ta, se razlikujejo tudi vloge žensk znotraj njih. Ponekod so ženske simbol plodnosti, drugje pomembno tržno blago, s katerim se krepi imetje rodbine, vse več pa nas je svobodnih, ki imamo prosto izbiro poklica, izobrazbe, družine in celo hobijev.

Foto: Slavko Jalovec (Fotografija je simbolična.)

Torej, kaj pomeni biti ženska v lovski preobleki? Čeprav se nemalo krat spotaknemo ob stereotipe družbe, da smo surove, nežensvene ali manj sposobne od lovskih bratov, ne smemo pozabiti, da smo s tem tudi del tradicije prednikov in prihodnosti. Na nas je, da prenesemo lovsko poslanstvo na prihodnje generacije in spremenimo mnenje ozkogleda družbe.

ženska pogosto znajde v dilemi: družina ali kariera? Čeprav si še vedno veliko žensk želi družino, pa se vedno bolj veča tudi pomembnost kariere, pri čemer so ravno lovske družčine tiste, ki ženskam ponujajo zavetje, občutek pripadnosti in pomembnosti ter navsezadnje tudi nekakšno razširjeno družino, ki je sicer ne veže kri, pač pa skupni interes in poslanstvo. Lovstvo pa ni le šport, ki omogoča razvoj in obujanje spretnosti, ki jih je v času sodobnega sveta večina zanemarila, saj jih ne potrebuje več, ker je hrano mogoče kupiti v trgovinah, nekdanje pomembno sonaravno življenje pa marsikje po svetu ostaja le še mit. Dandanes ve-

katerih, kot tudi v vseh še tako majhnih družinah v pravem pomenu besede, nastajajo nesoglasja in konflikti, pa tudi sodelovanje, medsebojna pomoč, navezanost in bratstvo. Ljudje smo si različni in tako delimo različna mnenja in poglede na svet, imamo pa skupne korenine, čeprav to nemalo krat radi pozabimo. Svet je poln raznovrstnih kultur, ki so se razvijale skozi stoletja. Temelj vseh, še tako razvitih, pa sta bila nekdanje lovstvo in nabiralništvo. Zato smo lahko ponosi, da nadaljujemo nekaj, kar nam je omogočilo, da smo se razvili v družbo, kot jo poznamo dandanes. Tako kot se razlikujejo kulture sve-

Torej, kaj pomeni biti ženska v lovski preobleki? Čeprav se nemalo krat spotaknemo ob stereotipe družbe, da smo surove, nežensvene ali manj sposobne od lovskih bratov, ne smemo pozabiti, da smo s tem tudi del tradicije prednikov in prihodnosti. Na nas je, da prenesemo lovsko poslanstvo na prihodnje generacije in spremenimo mnenje ozkogleda družbe. Star pregovor pravi: »Na mladih svet stoji.« Prav je, da predstavljamo nove ideje, ne zatiramo glasu v sebi in sledimo svetu, pri čemer pa bomo hote ali ne hote vedno ostajali zvesti tradiciji naših prednikov.

Manca Nared

Avtorje besedil, namenjenih za objavo v rubriki *Mnenja in predlogi*, obveščamo, da uredništvo sprejema besedila z največ 4000 znaki brez presledkov.

Uredništvo

ALI BO BOGINJI ATENI USPELO ŠE ENKRAT OŽIVITI PERDIKSA?

Pregled prizadevanj za ponovno naselitev (reintrodukcijo) poljske jerebice *Perdix perdix* v zgornji del Vipavske doline

Po eni izmed razlag nekega starogrškega mita naj bi jerebica dobila ime po **Perdiksi**, sinu znamenitega kamnoseka **Dedala**, bolj znanega kot očeta letalca **Ikarja**. Oče je dal sina Perdiksa iz umetniške zavisti ubiti, a ga je **Minerva** (rimsko različica grške boginje modrosti **Atene**), kot poroča **Plinij st.**, ponovno oživila in ga spremenila v jerebico.

Na Vipavskem je sporočilo mita v nekem pomenu še kako aktualno tudi dandanes. Vipavska populacija jerebic je bila namreč še pred iztekom prejšnjega tisočletja dobesedno iztrebljena, a boginje, ki bi jo oživila, še vedno ni. Na neki način se je zgodil genocid, pravi »corpus delikti«; uničeni so bili namreč vsi osebki in njihovi geni, ki si jih je ta populacija pridobila skozi evolucijo v tamkajšnjih krajih in razmerah. Njihov evlucijski potencial je za vedno izgubljen. Izgubljen, še preden smo sploh ugotovili, kateri podvrsti je pravzaprav »vipavska« jerebica pripadala.

Kako pa je drugod?

Nekaj podobnega se dogaja tudi drugim populacijam jerebic v različnih predelih Slovenije in marsikatera je že zapadla v neizbežen vrtinec izumiranja (extinction vortex). Podatek iz leta 1995, da je v Sloveniji le še okoli 800–1200 parov jerebic, je več

kot zaskrbljujoč. Zgodovinski viri in statistike odstrela jerebice sicer kažejo, da so na Slovenskem v zadnjih 200 letih jerebičje populacije občasno številčno zelo nihale, a tokrat je stanje dramatično. V letu populacijskega viška (1959) je bila populacija jerebic v Sloveniji ocenjena še na 39.800 osebkov. Zlom jerebičje populacije se je pri nas verjetno zgodil

ob koncu 60. ali v začetku 70. let 20. stoletja. Kar 94 % zmanjšanje pa je od leta 1980 doživela tudi evropska populacija jerebic. V Sloveniji je jerebica uvrščena na *Rdeči seznam ogroženih vrst*, in sicer v kategorijo najvišje ogroženosti *E1*. Od leta 2004 je v celoti prepovedan lov na prostoživeče osebke (*Uredba 2004 a*), ne pa tudi na umetno gojene (*Uredba 2004 b*).

Realno je pričakovati, da se stanje jerebičjih populacij ne bo izboljšalo. Vse kaže, da človek še zlepa ne bo opustil ideje napredka in utopije o neslutnih možnostih razvoja ali tako imenovane

Zgodovinski viri in statistike odstrela jerebice sicer kažejo, da so na Slovenskem v zadnjih 200 letih jerebičje populacije občasno številčno zelo nihale, a tokrat je stanje dramatično. V letu populacijskega viška (1959) je bila populacija jerebic v Sloveniji ocenjena še na 39.800 osebkov. Zlom jerebičje populacije se je pri nas verjetno zgodil ob koncu 60. ali v začetku 70. let 20. stoletja.

Foto: Boža Bolčina

Vipavska dolina iz zraka. Pogled s Kovka junija 2021.

paradigme rasti. Še naprej se bo večalo število prebivalstva in vse bolj tehnizirano obdelovanje polj in njiv bo še bolj ogrožalo življenjski prostor ptic kmetijske krajine, med katere spada tudi jerebica. Tudi sicer živimo v obdobju tako imenovanega šestega, antropogenega izumiranja, v katerem je od leta 1600 dokumentirano izginilo več kot 800 živalskih vrst, med njimi tudi 113 vrst ptic. V večini naravnih okoljih v Sloveniji je že izginila tudi poljska jerebica in nad tem se moramo resno zamisliti. Zgolj navidezno se zdi, da lovstvo ni pravočasno zaznalo nevarnosti izginjanja jerebičjih populacij.

Prizadevanja za ohranjanje jerebice na Slovenskem so se, kot nas je kar v nekaj številkah *Lovca* poučila avtorica **Romana Erhatici Širnik**, namreč začela že v 17. stoletju. Tudi sicer bomo v lovski literaturi že zelo zgodaj zaznali opozorila in apele o nujnosti ohranitve te koristne ptice naših polj. Od začetka izhajanja revije *Lovec*, leta 1910, pa do danes sem v arhivskih številkah našel na več kot 74 različnih člankov na temo o jerebici. Enega od takih čustvenih pozivov je še nedavno v *Lovcu* zapisal lovec **Saša Volarič**: »Značilen klic poljske jerebice v večernem mraku, nekje v daljavi, 'čir-rik', 'čir-rik', ni samo klic prihajajoči pomladi in spomin na neke daljne zlate čase. Dandanes je to obupen klic na pomoč.« **Janko Mehle**, pisec strokovnih člankov (med drugim tudi o mali divjadi), pa je že pred tem opozoril, da »mala divjad potrebuje veliko naše skrbi, dela in tudi ljubezni« (*Lovec*, 11/2000). Pred iztekom minulega stoletja se je je-

rebica vse bolj posvečala druga strokovna literatura: **Ivo Božič, Iztok Geister, Boris Kolar, Tomaž Jančar, Janez Matjašič, Janez Čop, Alojz Černe, Martin Umek in Tiberij Weber**.

Prvi zakonski ukrep za varstvo jerebice na naših tleh je bil *Zakon o varstvu ptic*, ki so koristne za poljedelstvo, sprejet leta 1910 in je veljal za celotno Vojvodino Kranjsko. Leta 1920 so v znameniti *Spomenici Odseka za varstvo prirode in prirodnih spomenikov* avtorji poudarili nujnost upoštevanja istega zakona tudi v novi državi Srbov, Hrvatov in Slovencev ter ga dopolnili z novimi vrstami, ki jih je treba varovati. Naravovarstvena zakonodaja se je pri nas ponovno okrepila po letu 1970, ko se je začela v tem pomenu prebujati tudi Evropa. V naš pravni red so prenesene vse pomembnejše direktive **Sveta Evrope** s področja varstva habitatov in vrst. Takim trendom je sledila tudi *Ustava Republike Slovenije*, ki je ohranjanje naravne dediščine opredelila kot državljansko pravico in dolžnost. Tako je bilo do danes sprejetih že na desetine zakonov, uredb in pravilnikov s področja ohranjanja narave, varstva prostoživečih vrst, lovstva, gozdov, kmetijstva in okolja nasploh. Pričakovati je bilo, da se bo učinkovitost varstva ogroženih habitatov in vrst izboljšala. Toda to se ni zgodilo. Nasprotno, v Evropi in Sloveniji se populacije jerebic zelo hitro zmanjšujejo. Posamezne lovske družine v Sloveniji so jerebico zaščitile še pred veljavno zakonodajo. Kljub temu smo lahko v zadnji številki *Lovca* iz leta 2021 ob predstavitvi najnovejše knjige *Jarebica* dr. **Zorana Ristića** in dr. **Bobana Kostića** prebrali še žalosten zapis nekdanjega urednika *Lovca* **Borisa Leskovica**, da »v Sloveniji ni več prostoživečih kit jerebic ...« (*Lovec* 12/2021).

Bogdan Bone, lokalni lovec, je za Vipavsko dolino zapisal naslednje: »Tudi popolna zaščita teh čudovitih ptic leta 1978

in nekaj brezupnih poskusov vlaganja ni uspela vrniti prejšnjega življenja v vipavske revirje.« Bila so to bolj posamična izpuščanja jerebic za potrebe italijanskih lovcev. *Atlas ptic Slovenije* (2002 do 2017) poroča o dveh opazovanjih jerebic na Vipavskem: leta 2000 blizu Dornberka in leta 2005 na Vogrskem. Avgusta leta 2008 sem tudi sam v grmovju ob reki Vipavi pod Budanjami še zadnjič opazil eno zadnjih osamelih jerebičjih kitic. Tako naj bi v Sloveniji dokončno izumrla podvrsta *Perdix p. italica*.

Kaj storiti?

Upravičeno se postavlja vprašanje, kako v takih okoliščinah sploh ohranjati jerebico, ki je poleg tega, da je bila nekoč koristna ptica, tudi pokazatelj »zdrave« krajine. Temeljita zakonodaja sama po sebi nikakor ne zagotavlja učinkovitosti njenega varstva. Prva priporočila, da je treba v prizadevanja za ohranjanje vrst vključiti tudi druge zainteresirane deležnike, pri nas zasledimo že pred časom. V uvodu k ponatisu že omenjene *Spomenice* je ob drugem letu *Evropskega varstva narave* decembra 1995 dr. **Peter Skoberne** z Uprave Republike Slovenije za varstvo narave izrazil pričakovanje, da »je drugo Evropsko leto varstva narave priložnost za sodelovanje nepoklicnih organizacij, posameznikov, strokovnjakov, služb«. Pet let pozneje je **Lojze Černe**, dober poznavalec tako imenovanega jerebičjega vprašanja pri nas, opozoril, da bo »v programih varstva narave potrebno opredeliti vlogo in mesto za vse pristojne službe, organizacije in posameznike, ki se vključujejo v gibanje za ureditev okolja«. Še istega leta je Mehle v članku z naslovom *Pesimizem pri mali divjadi ni na mestu* zapisal, da se pri obnavljanju populacij male divjadi »ne smemo spraševati, ali take možnosti sploh obstajajo, saj bomo s strokovno utemeljenimi ukrepi stanje lahko samo izboljšali, zagotovo pa ne pokvarili« (*Lovec* 11/2020). V četrti številki *Lovca* iz leta 2014 lahko zasledimo kar tri poučne članke, ki zadevajo vprašanje varstva vrst in še posebno jerebice: *Kam plove naša barka* prof. dr. **Ivana Kosa**, *Le z delom in strokovnim znanjem do izboljšanja stanja male divjadi* **Lojzeta Černeta**, dipl. inž. agr., in vsekakor zanimiv prispevek *Poslednja kita jerebic*, avtorja **Štefana Kutoša**. Vse bolj se uveljavlja spoznanje o potrebi po povezovalnem, soodgovornem in participativnem (soudedežujočem) ohranjanju vrst. Da o vlogi politike ne govorim. Tudi v praksi bo treba preseči razmišljanje, da je ohranjanje vrst zgolj stvar naravovarstvenih institucij in lovskih družin. V tujini so taka sodelovanja, zlasti pri aktivnostih varstva ptic iz reda Galliformes, uspešna. Znan je portugalski vzrejni center *Breeding Center for*

V Sloveniji je jerebica uvrščena na *Rdeči seznam ogroženih vrst*, in sicer v kategorijo najvišje ogroženosti *E1*. Od leta 2004 je v celoti prepovedan lov na prostoživeče osebkke (*Uredba* 2004 a), ne pa tudi na umetno gojene (*Uredba* 2004 b).

Galliformes, v katerem ohranjajo redke in ogrožene vrste iz reda kur (gozdne, poljske in eksotične vrste fazanov). V dobi globalne ekonomije, ko vsi koristimo ekosistemske storitve, postaja tudi ekološka etika vse bolj univerzalna, vse več je tudi moralnih subjektov, je zapisal prof. dr. Andrej Kirn.

Kaj sploh lahko še storimo za ohranitev jerebice?

V času, ko je jerebica izgubila vlogo »koristne« vrste in tudi ni več mala »lovna« divjad, se je človekov odnos do nje še poslabšal. Jerebica je vse bolj obsojena na tako imenovano ontološko izumiranje, ki ga razumem kot postopno pozabljanje na to vrsto. Vprašanje ohranitve jerebice

la del slovenske vzreje pri ljubiteljih ptic (avikulture), kar bi danes olajšalo njeno ponovno naselitev (reintrodukcijo).

Kaj je reintrodukcija jerebice in ali je to prava rešitev nastale težave?

Reintrodukcija jerebice, pri kateri gre za ponovno naselitev te živalske vrste, je specifičen in zelo zahteven naravovarstveni proces, saj gre za vračanje spremenjenih osebkov v spremenjene habitate, ki jih vse bolj upravlja človek (antropogeni habitati). V nadaljevanju bom pisal o mehanizmu institucionalnega delovanja varstva narave na konkretnem poskusu ponovne naselitve jerebice v zgornjem delu Vipavske doline. Za iz-

Realno je pričakovati, da se stanje jerebičjih populacij ne bo izboljšalo. Vse kaže, da človek še zlepa ne bo opustil ideje napredka in utopije o neslutnih možnostih razvoja ali tako imenovane paradigme rasti. Še naprej se bo večalo število prebivalstva in vse bolj tehnizirano obdelovanje polj in njiv bo še bolj ogrožalo življenjski prostor ptic kmetijske krajine, med katere spada tudi jerebica.

Foto: Milon Vogrin

Začasna rešitev za ponovno vrnitev jerebice v Vipavsko dolino je v ustanavljanju ožjih stanišč – ekocelic.

postaja vse bolj moralno-etično vprašanje, ki izhaja iz razumevanja intrinzičnosti vrste (to je vrednosti, ki jo ima neka vrsta sama po sebi in neodvisno od človekovega dajanja pomena), in normativni izraz skrbi za ohranitev biotske pestrosti. Pozablja se, da je bila jerebica nekdanje del naše kmetijske – kulturne krajine in pogosto tudi priljubljen literarni lik (pisatelj **Fran Erjavec**) ter je zato njeno ohranjanje tudi globoko kulturno dejanje. Stališče, da naseljevanje jerebice ni smiselno, dokler se ne »spremenijo kmetijske prakse« (**Zavod Republike Slovenije za varstvo narave**, 2021), ni sprejemljivo. Do tako imenovanih sprememb kmetijske prakse lahko naravne populacije jerebic v celoti izginejo, umetno gojene pa lahko že zapadejo v usoden genetski zdrs (ang. genetic drift). Prišel je tudi čas, ko je treba dokončno prenehati ugotavljati številčnost jerebičjih populacij po številu odstrela in vrste hrane, ki jo jerebice zaužijejo glede na vsebino želodca. Zaradi »skromne« obarvanosti jerebica v preteklosti ni posta-

točnico povzemam misel ekologa prof. dr. Kosa: »Seveda je ob poznavanju vplivov ostalo še mnogo odprtega; na primer, kako nadgraditi ta sklop aktivnosti, da bi bil učinek boljši oziroma, da bi zagotavljal tudi uspešno aktivnost na področju varovanja biotske pestrosti (biodiverzitete)« (*Lovec*, 4/2014). Prav nadgraditev sklopa takih aktivnosti je dandanes ena od pomembnejših zahtev na področju ohranjanja nekaterih redkih in/ali ogroženih živalskih vrst. Neko živalsko vrsto človek iztrebi mimogrede, vzpostaviti razmere za njeno ponovno naselitev pa je bioekološko, pravno in organizacijsko zahteven postopek. Čeprav je iztrebljanje katerekoli živalske vrste po sedaj veljavni zakonodaji že nekaj časa kaznivo dejanje, še nikjer nisem zasledil, da bi kdorkoli kogarkoli zaradi tega sodno preganjal. Z vidika prava bi lahko to storila država kot lastnica vrst, lahko pa bi kdorkoli tožil državo, ker ne preprečuje iztrebljanja zavarovanih vrst.

Po sedaj veljavni zakonodaji je te-

matika (re)introdukcije živalskih vrst vključena v *Zakonu o ohranjanju narave*, *Zakonu o divjadi in lovu*, *Zakonu o gozdovih* in *Zakonu o kmetijskih zemljiščih*. Natančnejše pogoje za ponovno naselitev vrst določajo *Uredba o ohranjanju prostoživečih živalskih vrst* in različni pravilniki, upoštevati pa je treba še veterinarske predpise s področja divjadi. Pristojnost ponovne naselitve divjadi je po naši zakonodaji naložena in prepuščena območnim enotam Zavoda za gozdove Slovenije znotraj lovskoupravljaljskih območij (LUO). Lovske družine lahko doselitev ali ponovno naselitev živalske vrste načrtujejo znotraj deset- in dveletnih načrtov, ki jih predlagajo LUO. Toda načrt, kot smo ugotovili v našem primeru, nikogar ne zavezuje. Kot začasno ali prehodno obliko upravljanja z divjadjo zakonodaja predvideva tudi možnost ustanovitve ekocelice (37. člen *Zakona o divjadi in lovstvu*), čeprav so »posamezni poskusi uveljavljanja nadomestnih habitatov formalistična, a ne funkcionalna rešitev«, kot je zapisal **Jernej Zupančič** (*Lovec*, 6/2021). Sam na to gledam drugače.

Projekt ponovne naselitve jerebice v zgornji del Vipavske doline

V našem projektu za reintrodukcijo jerebice v zgornji del Vipavske doline smo pri **Ljudski univerzi Ajdovščina** (LUA) leta 2020 ustanovili študijski krožek in projekt ohranjanja vrst iz družine *Phasianidae* poimenovali *Avgurij*. Naziv izhaja iz besede *augures*, ki jo omenja Plinij st. v svojem delu *Historia Naturalis*. LUA nam je pri delovanju nudila organizacijsko in tehnično pomoč. Stališče lokalne lovske družine, da se ne pridruži naši pobudi, smo razumeli kot utemeljen dvom v smiselnost takega projekta. Njeno stališče, po moji presoji, temelji na oceni brezupnega položaja male divjadi, da se v danih okoliščinah na ravninskem predelu Vipavske doline le-ta sploh lahko še ohrani. Koncesijska pogodba lovcev tudi ne zavezuje k ponovni naselitvi izginulih vrst. Menim celo, da je koncesijski odnos spremenil njihov odnos do tega vprašanja. Od takih projektov jih zagotovo odvrčata

Foto: Boža Bolčina

Vipavska dolina aprila 2021. Tod sneg doseže samo podnožje Kovka in Gore in le redko pobeli tudi Dolino. Tudi zato je Vipavska dolina primerna za ponovno naselitev jerebice v Sloveniji.

tudi zahtevnost in prepletenost množice predpisov s področja varstva narave, lova, gozdarstva in kmetijstva. Lokalni lovci tudi sicer menijo, naj se te naloge, po vzoru iz tujine, raje lotijo raziskovalci in druge strokovne institucije. Resno težavo pri ponovni naselitvi pomenita tudi zakonski diktiji, da »brez spremembe obstoječega stanja v prid ohranjanju vrst le-teh ni dovoljeno ponovno naseljevati« in, da je »v nekdanje habitate potrebno naseljevati osebkke gensko čim bolj sorodne izginuli vrsti«. Ponovni naselitvi jerebice v zgornji del Vipavske doline je poleg ugodnih podnebnih razmer v prid opustitev naseljevanja lovnega fazana. Fazan naj bi bil v prikritem tekmovanju z jerebico prek zajedavskega mediatorja gliste *Heterakis gallinarum*.

Pri ustanovitvi Avgurija kot nadomestnega življenjskega prostora smo izhajali iz dveh presoj stanja na področju ohranjanja habitatov: na eni strani le-ta izhaja iz ocene nekaterih vidnih teoretikov varstvene biologije, da ni verjeti v dolgoročni obstoj narodnih parkov, in na drugi iz vizije istih avtorjev, da »bodo meje za-varovanih območij v 21. stoletju začele počasi izginevati, pri čemer bo renaturirani matriks prevzel vlogo vsaj prehodnih habitatov« (Boris Kryštufek, 1998). V tem pomenu se ni uresničila niti napoved lokalnega lovca **Metoda Ceketa** iz leta 1982, da »bomo na Vipavskem poskusili oblikovati tak življenjski prostor, ki bo zaradi dobrih podnebnih razmer, ob velikem povečanju pridelave koruze in žit drugih vrst, prispeval ne le k ohranitvi, temveč tudi k občutnejšemu povečanju številčnosti male divjadi.« Številna opozorila kažejo, da se temu cilju ne približujemo, temveč se od njega le še bolj oddaljujemo, saj smo,

Reintrodukcija jerebice, pri kateri gre za ponovno naselitev te živalske vrste, je specifičen naravovarstveni proces, saj gre za vračanje spremenjenih osebkov v spremenjene habitate, ki jih vse bolj upravlja človek (antropogeni habitati).

kot je zapisal lokalni ornitolog in lovec **Edvard Krašna**, »naposled dočakali, da so iz okoliških gozdov Nanosa in Čavna izginili tudi divji petelin, gozdni jereb in kotorna«. Vipavska dolina z okolico je ostala brez poljskih in gozdnih kur.

Začasna rešitev so ekocelice

Menim, da je začasna rešitev za ponovno vrnitev jerebice v Vipavsko dolino v ustanavljanju ožjih stanišč – ekocelic (37. člen Zakona o divjadi in lovstvu, 2004). Na tak vidik varstva vrst je že pred več kot stodesetimi leti, v prvi številki revije Lovec (1/1910), opozoril dr. **Stanislav Beuk**. Pod naslovom *Varstvo prirode in lov* je beročo javnost vprašal: »Kdo ne vidi tega, da se bliža naša divjačina po eni strani stopnji živalskih vrstov, zverinjakov in kurnikov, po drugi pa popolnemu propadu? Kdo ne ve, da je po nekaterih državah ta doba v istini že nastopila?«

Poskus, da bi naš študijski krožek prišel do državnega zemljišča za tako ekocelico, ki bi služila začasni in prehodni vzreji jerebic za ponovno naselitev in ohranjanje nekaterih redkih vrst fazanov, ni uspel. Zavod Republike Slovenije za varstvo narave na našo vlogo **Skladu državnih gozdov** kot lastniku zemljišča ni izdal pozitivnega strokovnega mnenja. Med drugim tudi zato ne (kot so zapisali v dopisu), »ker je območje naravovarstveno pomembno in je omenjeno zemljišče prepoznano tudi kot habitat močvirske sklednice (*Emys orbicularis*)«. To pa je malo verjetno, saj se na omenjenem območju že več let zaporedoma pase več konj. Tudi sicer se podatki o vrstah in habitatih v okoljih pod močnim človekovim vplivom hitro spreminjajo in za argumentiranje njihove biotske pestrosti so potrebne nove raziskave. Z izvirnim načinom upravljanja *Avgurija* smo nameravali obuditi občutek sodelovalne zavesti, ki je značilna za ljudstva tradicionalnih kultur, dandanes pa izhaja iz moralne dolžnosti koristnikov ekosistemskih dobrin. V javni anketi, ki smo jo izvedli v sodelovanju z LUA, se je 26,9 % anketirancev izreklo, da so pripravljeni sodelovati pri vzdrž-

vanju *Avgurija*, 31,3 % pa bi jih morda sodelovalo.

Sodelovanje z drugimi deležniki

Ob upoštevanju spoznanja, da več ljudi več ve in tudi zmore, smo 15. julija 2021 na LUA sklicali skupni sestanek vseh morebitnih deležnikov, da bi skupaj pristopili k pripravi projekta ponovne naselitve jerebice v zgornji del Vipavske doline. Vabljeni so bili: **Zavod za gozdove Slovenije – Območna enota Tolmin**, **Občina Ajdovščina**, **Lovska družina (LD) Vipava**, **Zavod Republike Slovenije za varstvo narave**, **Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS)** in predstavniki lokalnih šol. Odziv je bil slab. Od institucij, ki so po svojem osnovnem poslanstvu in namenu vključene v sistem ohranja-

Foto: Boža Bolčina

V Vipavski dolini izvaljeni jerebički kebčki

nja narave, se je sestanka udeležil samo predstavnik Zavoda za gozdove Slovenije – Območna enota Tolmin, DOPPS je imel pomisleke glede naše strokovnosti in pristojnosti, Zavod Republike Slovenije za varstvo narave »ni imel časa«, LD Vipava ni odgovorila na vabilo. Z Občine Ajdovščina sta se vabilu odzvala dva predstavnika. Dogovora o nadaljnjem konkretnem sodelovanju nismo dosegli, zato težje razumem soglašanje Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave z betoniranjem porečja reke Vipave v *Projektu VIPav* in gradnji kolesarskih poti v območjih *Natura 2000*. Na Vipavskem poteka kar nekaj tako imenovanih kvazi naravovarstvenih projektov in aktivnosti – regulacij potokov, požigov, sekanja živih mejic – ki koristijo človeku in ne naravi. Opažam tudi, da se varstvo vrst raje kot v naravi izvaja na »interaktivnih zgibankah in zemljevidih«.

Prihodnost krožka Avgurij

Člani krožka Avgurij želimo s projektom ponovne naselitve jerebice vseeno nadaljevati, saj menimo, da smo na dobri poti. Leta 2021 smo trije ljubitelji jerebic, **Magda Ambrožič**, domačinka in žena lovca **Lojzeta Ambrožiča** (LD Vipava),

Foto: Milan Vogrin

Prav s prenočevanjem na tleh jerebice plačujejo največji krvni davek. Poleg plenilcev jih na tleh ogroža tudi vse pogostejše nočno strojno obdelovanje vinogradov, njiv in polj. Ugotovili smo, da je ključni dejavnik ohranjanja jerebice v kulturni oziroma antropogeni krajini ČLOVEK (*Homo sapiens*).

Bogdan Bone, član LD Hubelj, in jaz (avtor članka), vzgojili 28 mladih jerebičk. Pomembno se nam zdi, da v prihodnje, če se to zgodi, ponovno naselimo osebe, ki so bili izvaljeni v Vipavski dolini (delna domorodnost). To ima več kot zgolj simbolni pomen. Vprašanje genetske primernosti »naše« jerebice ostaja odprto in ga želimo razrešiti v sodelovanju s **Prirodoslovnim muzejem Slovenije** in italijansko organizacijo **ISPRO** (Istituto Superiore per la Protezione e la Ricerca Ambientale). Ni namreč (še) znano, katera (pod)vrsta je nekoč poseljevala omenjeni predel Slovenije. Tudi v Italiji se trenutno trudijo ohraniti svojo domačo podvrsto *Perdix p. italica* (*Piano d'azione nazionale per la starna*).

Ugibanja o vipavski podvrsti jerebice so zašla v slepo ulico, saj smo kmalu ugotovili, da italijanska podvrsta *Perdix p. italica* že več deset let sodi med domnevno izumrlo vrsto oziroma je genetsko mešana (križana) z monotipično vrsto *Perdix p.*, kot piše prej omenjeni dr. Ristić. Po vsej verjetnosti zdajšnje slovenske in tudi severnoitalijanske prostoživeče populacije jerebic izhajajo iz genetsko mešanih potomcev podvrste *Perdix p. sphagnetorum* in balkanske monotipske vrste *Perdix p. perdix*. Smo pa v teh nekaj mesecih poglobljenega ukvarjanja z jerebicami izsledili zanimiva »odkritja«. Eno od njih

V našem projektu namena reintrodukcije jerebice v zgornji del Vipavske doline smo pri Ljudski univerzi Ajdovščina (LUA) leta 2020 ustanovili študijski krožek in projekt ohranjanja vrst iz družine *Phasianidae* poimenovali *Avgurij*.

je največje število jajc, ki jih lahko znese jerebica. Vprašanje je bilo odprto že od leta 1910 naprej. Doslej je veljalo, kot piše dr. Ristić (2017), da jerebica lahko znese največ 40 jajc. Vendar smo letos v eni sezoni pri eni sami samički našli 57 jajc. In kar je še bolj presenetljivo, vsa jajčka so bila oplojena. Z drugim poenostavljenim poskusom smo želeli preveriti vpliv plenilcev na jerebičja gnezda na območju, predvidenem za ponovno naselitev jerebice. V ta namen smo uporabili neizvaljena jerebičja jajca in ugotovitev je bila presenetljiva. Povprečen čas plenjenja gnezda je bil kar 32 dni, kar je v primerjavi s poskusoma **Boštjana Pokornjaja, Katje Rutnik, Huberta Potočnika in Ivana Kosa** neprimerno več. V dveh gnezdih so ostale razbite lupine, v dveh pa, ker v izplenjenih gnezdih ni bilo nobenih ostankov jajc, domnevamo, da so bili plenilci predstavniki zveri – lisica ali kuna. Tretji poskus naj bi pokazal sposobnost učenja oziroma posnemanja mladih jerebic. Želeli smo preveriti možnost priučitve na prenočevanja od tal. Prav s prenočevanjem na tleh jerebice plačujejo največji krvni davek. Poleg plenilcev jih na tleh ogroža tudi vse pogostejše nočno strojno obdelovanje vinogradov, njiv in polj. Pričakovali smo, da bodo mlade jerebice v voljerah čez nekaj časa sledile oziroma posnemale kokljo oziroma sovrstnike iz poddružine fazanov in skupaj z njimi prenočevale na drogu. Jerebice se v nobenem primeru niso odločile za prenočevanja stran od tal, so pa bile kmalu pripravljene iskati hrano tudi 1,5 m od tal. Nadalje smo ugotovili, da jerebice raje prenočujejo v zaprtem prostoru kot odprtem. Preverili smo tudi izjavo lokalnih lovcev o prehranjevanju jerebic z »mukučem«, lokalnim imenom za travi:

Uredništvu revije Lovec se zahvaljujem za prijazno pomoč pri dostopih do virov, ki sem jih potreboval za sestavo tega prispevka. Prav tako se za nasvete in pripombe pri pisanju članka zahvaljujem prof. dr. Ivanu Kosu. Lovce zahodne Slovenije, zlasti tiste ob meji z Italijo, prosim, da me v primeru, da imajo v lasti preparat jerebice še izpred druge svetovne vojne, o tem obvestijo (določitev podvrste). Moj naslov je v uredništvu revije.

travniški mačji rep (*Phleum pratense*) in travniški lisičji rep (*Alopecurus pratense*). Obe vrsti trav sta v Vipavski dolini zelo pogosti in poraščata suha peščena in obpotna rastišča. Semena omenjenih trav jerebicam resnično teknejo, podobno kot belo grozdje in plodovi črnega bezga. Odveč je tudi bojazen, da bi se doma vzgojene jerebice preveč navezale na človeka. Ugotavljamo, da odrasle jerebice ostanejo nezaupljive in ohranjajo varno razdaljo do neznanega človeka.

V duhu subtilnejših (bolj poglobljenih) naravovarstvenih pristopov smo pomislili, da bi celotnemu postopku vračanja jerebice v naravo in jerebici sami dali nekaj svetosti, nekaj verskega (religioznega). Poudarjanje svetosti življenja in biti bi nedvomno lahko prispevalo k sočutnejšemu odnosu krajanov (voznikov, rekreativcev, kmetov, lovcev) do prostoživečih jerebic. **Škofijo Koper** smo zato zaprosili za darovanje svete maše ob pomembnem okoljskem dogodku ponovne naselitve poljske jerebice v Vipavsko dolino. Predlog je bil sprejet in maša bo marca leta 2022 v cerkvi Marije Tolažnice v Logu pri Budanjah. Zakaj? Prvič zato, ker cerkev stoji sredi območja, kjer je predvidena ponovna naselitev poljske jerebice, in drugič, ker je na imenovani cerkvi v zvoniku zvon, ki je uglasen na ton *E1*, kar je tudi oznaka stopnje ogroženosti jerebice – *E1* (*Rdeči seznam*). Do oblikovanja tako imenovane krajinske etike (*The Land Ethic*), ki jo je že pred desetletji zagovarjal pokojni ameriški naravovarstvenik **Aldo Leopold**, je pri nas še daleč, zelo daleč. Ugotovili smo, da je ključni dejavnik ohranjanja jerebice v kulturni oziroma antropogeni krajini ČLOVEK (*Homo sapiens*). V njegovih, in samo v njegovih rokah je usoda te naše majhne in ljubke, ali kot je zapisala Magda Ambrožič v *Vipavskem glasu*, žametne kokoške. Mogoče pa bomo nekoč le našli skupni jezik tudi za ohranjanje gozdnih kur (*Tetraoninae*), ki jim prav tako grozi popolno izginotje iz naših krajev. Takojšnjega varstva je potrebna tudi skalna jerebica ali kotorna (*Alectoris graeca*).

Mag. Ljubo Mohorič

Viri so na voljo pri avtorju članka.

BIOMELIORATIVNI UKREPI

Biomeliorativni ukrepi so najpomembnejši ukrepi oblikovanja življenjskega okolja divjadi, s tem pa tudi okolja drugih, zavarovanih živalskih vrst. Biomeliorativni ukrepi se nanašajo na izvajanje ukrepov gospodarjenja s kmetijskimi površinami (predvsem travniki in pašniki) ter nekaterih ukrepov gospodarjenja z gozdovi. Z njimi povečujemo količino (in sestavo) rastlinske biomase, ki jo živali rastlinojedih in vsejedih vrst uporabljajo za prehrano, izboljšujemo pa tudi druge bivalne razmere za živali. Med biomeliorativne ukrepe uvrščamo vzdrževanje travnikov in pašnikov v gozdnem prostoru, vzdrževanje grmišč in obrečnih pasov, vzdrževanje remiz za malo divjad, vzdrževanje gozdnega roba, vzdrževanje vodnih virov, sajenje in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja ter postavitev in vzdrževanje gnezdnic.

Biomeliorativna dela v loviščih

Upravljalci v loviščih in loviščih s posebnim namenom (LPN) vsako leto opravijo številne aktivnosti za varovanje in oblikovanje življenjskega okolja divjadi (ukrepi v lovišču). Obenem z večino tovrstnih opravljenih ukrepov prispevajo tudi k varovanju in oblikovanju življenjskega okolja več drugih prostoživečih živalskih vrst. Poleg načrtovanega odvzema divjadi so ukrepi (dela) v lo-

višču sestavni del načrtov za upravljanje z divjadjo. Ukrepe v lovišču razvrščamo v: ukrepe varstva in monitoringa divjadi, biomeliorativna in biotehniška dela, gradnjo in vzdrževanje lovskih objektov ter ukrepe za preprečevanje in sanacijo škode od divjadi in na njej. V celotni Sloveniji so v letu 2020 upravljalci za tovrstna dela opravili okoli 680.000 delovnih ur. Za biomeliorativne ukrepe je bilo porabljenih okoli 97.000 delovnih ur, kar je 14 %. V nadaljevanju navajamo obseg, trende in

porabo časa (delovnih ur), v **preglednici** pa normative, ki jih lahko uporabljamo pri načrtovanju biomeliorativnih del v loviščih.

Košnja travnikov in pašnikov

V gozdnati krajini (**slika 1**) lovci vzdržujemo travnike in pašnike (travišča, pasišča) predvsem za parkljasto divjad. Travniki in pašniki povečujejo količino in kakovost rastlinske mase za prehrano parkljaste divjadi, razbremenjujejo okoliške gozdove pred pretiranim objedanjem gozdnega mladja in privabljajo parkljasto divjad na pašo na negovana travišča. Ohranjanje in vzdrževanje travnikov je pomembno tudi za malo divjad in številne zavarovane vrste (male sesalce,

Travniki in pašniki povečujejo količino in kakovost rastlinske mase za prehrano parkljaste divjadi v gozdnati krajini, razbremenjujejo okoliške gozdove pred pretiranim objedanjem gozdnega mladja in parkljasto divjad privabljajo na pašo na negovana travišča.

Preglednica: Normativi za biomeliorativna dela

		Normativi za biomeliorativna dela	
		najmanj	največ
Vrsta ukrepa	enota	ur/enota	
Strojna/ročna košnja	ha	3	20
Spravo sena	ha	–	16
Gnojenje travnikov	ha	2	8
Osnovanje pasišč (ravnanje zemljine z bagrom – majhna grmovna zarast)	ha	–	30
Osnovanje pasišč (odstranitev panjev in ravnanje zemljine z bagrom v primeru krčitve gozda)	ha	80	120
Vzdrževanje grmišč, omejnikov, obrečnih pasov, gozdnega roba, remiz ...	ha	30	120
Sajenje – plodonošno drevje	kos	–	0,3
Vzdrževanje kaluže	kos	–	4
Izdelava kaluže	kos	–	12
Vzdrževanje večjega vodnega vira	kos	–	40
Postavitev gnezdnic	kos	–	1
Vzdrževanje gnezdnic	kos	–	0,5

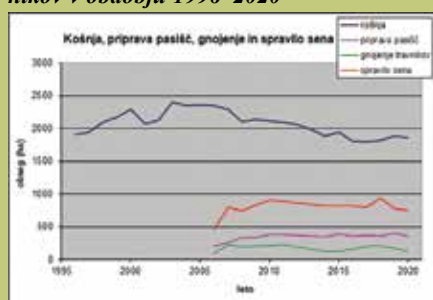
Pripravi: Miran Hafner (po Smernicah za upravljanje divjadi v Sloveniji v obdobju 2021–2030 (predlog), ZGS)

V gozdu grmišča vzdržujemo predvsem za parkljasto divjad, v kmetijski krajini predvsem za malo divjad, ob vodotokih in stoječih vodah pa za vrste, navezane na vodno in obvodno življenjsko okolje. Ohranjanje in vzdrževanje grmišč ter drugih ostankov naravne vegetacije je pomembno tudi za številne druge živalske vrste, tudi zavarovane.

8.490 ur, izvajalo pa jo je 96 upravljavcev (23 %). Povprečna velikost pripravljene pasišča je bila 1,33 ha, povprečna poraba časa za tovrstna dela pa je znašala 24 ur na hektar. Nekateri upravljavci travnike tudi gnojijo, se pa obseg gnojenja travnikov postopno zmanjšuje. Gnojenje poteka predvsem na travnikih s strojno košnjo in na tistih, na katerih pridobivajo tudi seno. V desetletnem obdobju je letni obseg znašal 168 ha povprečno na leto. V letu 2020 je gnojenje travni-

ptice, plazilce, dvoživke, žuželke ...). Vzdrževanje je pomembno predvsem na območjih z večjo gozdnatostjo, v predelih, kjer je več vrst rastlinojedih parkljarjev, kjer se travišča zaraščajo, kjer so odnosi med parkljasto divjadjo in okoljem slabše usklajeni. Zaželeno je ohranjanje senožeti, to je travnikov, na katerih kosimo le enkrat ali največ dvakrat na leto in na katerih je veliko cvetnic. Ukrepe razdelimo na več manjših površin, pri čemer dajemo prednost površinam, ki so bolj oddaljene od naselij in prometnih cest. V obdobju 1996–2020 je obseg vzdrževanih travišč znašal povprečno 2076 ha na leto, od leta 2003 pa se postopno zmanjšuje. V letu 2020 je bilo pokošenih skupno 1866 ha travnikov na 2417 lokacijah (**graf 1**). Košnja travišč je potekala ročno in strojno. Ročna košnja je bila opravljena na 402 ha na 740 objektih (lokacijah), za kar je bilo porabljenih 16.844 ur, izvajalo pa jo je 239 upravljavcev lovišč in LPN (56 %). Povprečna velikost obdelane površine je bila 0,54 ha, poraba časa pa je znašala 42 ur na hektar (ur/ha). V istem letu je strojno košnjo opravljal 301 upravljavec (71 %), skupna košena površina je bila 1464 ha na 1677 lokacijah, zanj pa je

Graf 1: Obseg vzdrževanja travnikov in pašnikov v obdobju 1996–2020

Pripravi: Miran Hafner

Slika 1: Lovci ohranjamo in vzdržujemo travnike in pašnike v gozdni krajini predvsem za parkljasto divjad.

bilo v vseh loviščih skupaj porabljenih 17.866 ur. Povprečna velikost objekta strojne košnje je bila 0,87 ha, poraba časa pa je znašala 12 ur/ha.

Priprava pasišč, gnojenje travnikov in spravo sena

Od leta 2006 ločeno evidentiramo tudi dela pri pripravi pasišč, gnojenju travnikov in spravu sena (**graf 1**). V povprečju je vsako leto pripravljenih okoli 350 ha pasišč, v zadnjih desetih letih pa se obseg pomembneje ne spreminja. V letu 2020 je bila priprava pasišč opravljena na 358 ha (269 lokacij), za kar je bilo porabljenih

kov izvajalo 85 upravljavcev (20 %) v skupnem obsegu 124 ha, opravljeno pa je bilo na 175 lokacijah. Zanj je bilo porabljenih 1.416 ur dela, kar je okoli 11 ur/ha. Namen sprava sena je pridobivanje krme za zimsko krmljenje jelenjadi, muflona in damjaka, poteka pa pretežno na površinah s strojno košnjo. V zadnjih 15 letih je bilo na leto seno pospravljenno povprečno s 805 ha travnikov. V letu 2020 je bilo seno pospravljenno s 755 ha travnikov na 799 lokacijah, izvajalo pa ga je 184 upravljavcev (43 %). Za delo je bilo porabljenih 10.815 ur. Povprečna lokacija je bila velika 0,94 ha, poraba časa je znašala 14 ur/ha.

Slika 2: Grmovni sloj lahko negujemo v gozdovih, v kmetijski krajini, ob vodotokih in v gozdnem robu.

Plodonosno gozdno drevje in grmovje sta pomembna šele tedaj, ko odrasteta in rodita plodove, zato je treba posajenim sadikam dodati oporni količek, jih zaščititi pred objedanjem, zaščito vzdrževati in lokacije sajenja ustrezno evidentirati v družinskih evidencah.

obsega podobna dela, to je vzdrževanje grmovnega sloja, so učinki (poraba časa) za vse tri vrste biomeliorativnih del precej podobni.

Sajenje sadik plodonosnega drevja in grmovja

Plodonosno drevje in grmovje sta pomembna predvsem za parkljasto divjad pa tudi nekatere vrste male divjadi. Med zavarovanimi vrstami je namenjeno predvsem pticam. Pomembno je šele tedaj, ko odraste in rodi plodove, zato je treba posajene sadike zaščititi pred objeda-

Grmišča, remize in gozdni rob

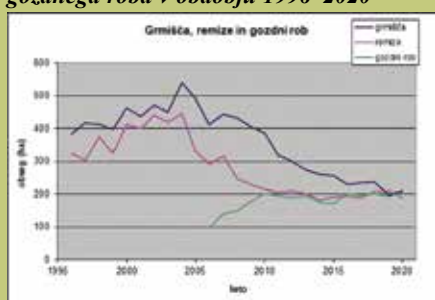
Pomembna biomeliorativna dela, namenjena veliki in tudi mali divjadi, so vzdrževanje grmišč, remiz in gozdnega roba (**slika 2**). Vzdrževanje grmišč v gozdu se izvaja predvsem za parkljasto divjad, v kmetijski krajini večinoma za malo divjad, ob vodotokih in stoječih vodah pa za vrste, navezane na vodno in obvodno življenjsko okolje. Ohranjanje in vzdrževanje grmišč sta pomembna tudi za druge, zavarovane živalske vrste. V gozdovih ju usmerjamo na območja z večjo gozdnatostjo, na območja z manjšimi deleži mladih razvojnih faz gozda, na območja z več vrstami rastlinojede parkljaste divjadi in njihovimi večjimi gostotami oziroma slabše usklajenimi odnosi med divjadjo in okoljem. V kmetijski krajini usmerjamo vzdrževanje grmišč na predele z intenzivnim kmetijstvom in pomanjkanjem ostankov naravne gozdne vegetacije.

Dinamika obsega tovrstnih del v 25-letnem obdobju je razvidna iz **grafa 2**. V zadnjih letih se je obseg opravljenega vzdrževanja grmovnega sloja v skupnem

Slika 3: Posajenim sadikam plodonosnega gozdnega drevja in grmovja je treba dodati oporni količek in jih zaščititi pred objedanjem.

Graf 2: Obseg vzdrževanja grmišč, remiz in gozdnega roba v obdobju 1996–2020

Pripravi: Miroslav Hafner

ustalil pri okoli 600 ha na leto. Podatki za leto 2020 kažejo, da je bilo v tistem letu vzdrževanih 211 ha grmišč, 187 ha remiz in 206 ha gozdnega roba. Grmišča je vzdrževalo 198 upravljavcev (47 %) na 516 lokacijah, porabljenih je bilo 9.564 ur. Povprečna velikost vzdrževane površine je bila 0,41 ha, poraba časa pa 45 ur/ha. Remize je vzdrževalo 133 upravljavcev (31 %) na 411 lokacijah, porabljenih je bilo 8.544 ur. Povprečna velikost vzdrževane površine je bila 0,45 ha, poraba časa je bila 46 ur/ha. Gozdni rob je vzdrževalo 181 upravljavcev (43 %) na 549 lokacijah, porabljenih je bilo 8.737 ur. Povprečna velikost vzdrževane površine je bila 0,38 ha, poraba časa pa 42 ur/ha. Ker vzdrževanje grmišč in tudi remiz ter gozdnega roba

njem, zaščito vzdrževati in lokacije sajenja evidentirati v družinskih evidencah ali kronikah (**slika 3**). V obdobju 1996–2020 je povprečni obseg sajenja sadik plodonosnega drevja in grmovja znašal 5.020 sadik na leto. Velik obseg sajenja je bil značilen za dve obdobji, to je za leti 1998 in 2008, ko je bilo posajenih okoli 10.000 sadik, vzrok za tolikšen obseg pa ni znan. V preostalih letih je bilo posajenih od 2.900 do 6.700 sadik. V zadnjih letih se trend sajenja zmanjšuje (**graf 3**); v letu 2020 je bilo posajenih le še 3.054 sadik na 252 lokacijah, skupna poraba časa pa je obsegala 3.077 ur. Povprečno število sadik na posamezno lokacijo je bilo 12, povprečna poraba časa pa 12 ur na lokacijo in eno uro na posamezno sadiko. Sadike

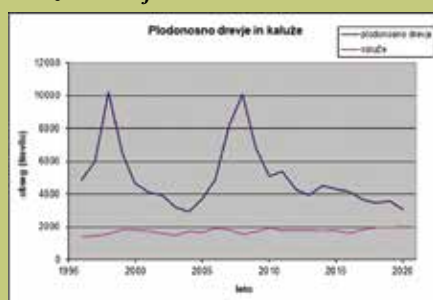
Slika 4: Kaluže (kali) so pomembne za jelenjad in divje prašiče, pa tudi za dvoživke, žuželke, ptice, netopirje ...

je sadilo 117 upravljavcev, kar je 28 % vseh upravljavcev.

Vzdrževanje vodnih virov

Med parkljasto divjadjo so vodni viri pomembni predvsem za divje prašiče in jelenjad (kaluže – kali), nekatere vrste male divjadi (raca mlakarica) in nekatere tujerodne vrste (pižmovka, nutrija). Med zavarovanimi vrstami so pomembni za številne vrste ptic, manjši vodni viri so pomembni tudi za dvoživke, žuželke, netopirje in nekatere druge skupine živalskih vrst. V obdobju zadnjih 25 let so upravljavci v povprečju vzdrževali 1744 kaluž (kalov) na leto, obseg pa se postopno povečuje (**graf 3**). Več kaluž vzdržujejo (**slika 4**) upravljavci z večjimi gostotami jelenjadi in divjih prašičev ter upravljavci na območjih, kjer kaluž in drugih vodnih virov primanjkuje (kraški svet). V letu 2020 so vzdrževali 2003 kaluže, vzdrževalo pa jih je 268 upravljavcev (63 %). Skupna poraba časa je znašala 7.155 ur, povprečna pa 3,57 ure/kalužo. V podatkih so zajete novogradnje

Graf 3: Obseg sajenja sadik plodonosnega drevja in grmovja ter obseg vzdrževanja kaluž v obdobju 1996–2020

Priloga: Miran Hafner

Graf 4: Obseg vzdrževanja večjih vodnih virov in postavitve ter vzdrževanja gnezdnic v obdobju 2006–2020

Priloga: Miran Hafner

objektov se postopno povečuje (**graf 4**). V letu 2020 je večje vodne vire vzdrževalo 97 upravljavcev (23 %). Skupno so vzdrževali 328 objektov, za vzdrževanje pa so porabili 3.107 ur, kar je povprečno 9 ur/objekt.

Gnezdnice

Gnezdnice so namenjene predvsem pticam, ki gnezdijo v duplih, a jih ne

Slika 5: Lovci moramo biti pozorni tudi na večje vodne vire, predvsem zaradi ohranjanja njihovega ugodnega stanja in preprečevanja neprimernih posegov vanje.

Vodne vire varujemo in negujemo tako za divjad kot tudi številne druge živalske vrste. Poleg vzdrževanja kalov moramo biti lovci pozorni še na druge, tudi večje vodne vire. Predvsem z namenom ohranjanja njihovega ugodnega stanja in preprečevanja škodljivih posegov vanje.

in vzdrževanje kaluž. Upravljavci poleg kaluž vsako leto vzdržujejo tudi večje vodne vire, povprečno okoli 260 objektov na leto. Lovci moramo biti pozorni tudi na druge (večje) vodne vire, predvsem zaradi preprečevanja škodljivih posegov vanje in ohranjanja njihovega ugodnega stanja (**slika 5**). Število tovrstnih vzdrževanih

izdelujejo (sekundarni duplarji). Poleg nekaterih vrst ptic dupla uporabljajo tudi nekateri mali sesalci. Lovci postavljamo gnezdnice predvsem v intenzivno gospodarske gozdove, to je v gozdove, v katerih primanjkuje (starega in suhega) drevja, v katerem bi primarni duplarji (žolne in detli) lahko dolbli dupla. Obseg postavljanja in vzdrževanja gnezdnic se v proučevanem obdobju 15 let postopno povečuje; razviden je iz **grafa 4**. V letu 2020 je bilo postavljenih in/ali vzdrževanih 781 gnezdnic, vzdrževalo jih je sto upravljavcev (24 %). Za postavitev in/ali vzdrževanje je bilo porabljenih 1.416 ur, kar je slabi dve uri na gnezdnico.

Miran Hafner
miran.hafner@gmail.com

POMOČ PTICAM PRI GNEZDENJU

Gnezdenje je najobčutljivejše in hkrati najzanimivejše obdobje v življenju ptic. Obsega osvojitvev in branjenje teritorija, samčevo vabljenje samice, oblikovanje para, izbiro gnezdišča in spletnje oziroma izdelavo gnezda, parjenje, nesenje jajc, valjenje in vzrejo mladičev. Različne vrste ptic za gnezdenje potrebujejo različne ekološke razmere. Tistim, ki gnezdiijo v duplih, in tistim, ki ne znašajo gnezd oziroma samo zasedejo primerno nišo, pri tem lahko pomagamo in tako prispevamo k večji gnezdilni uspešnosti.

Gnezdilnice so pticam v veliko pomoč pri gnezdenju

Februarja leta 2021 smo v okolici potoka Blatnica, ki teče skozi Begunje na Gorenjskem in ponikne pred letališčem v Lescah, namestili, poleg netopirnic, še 46 gnezdilnic. Šest jih je bilo za škorce, smrdokavro oziroma velike skovike, dve za sove, preostale pa so bile klasične z vhodno odprtino premera 26 in 32 mm. Razporedili smo jih na večje območje, v dolžini 2 km ob

potoku. Kopičenje enakih gnezdilnic na manjšem območju ni smiselno; par, ki zasede teritorij, ga brani pred vrstniki in sosednja gnezdilnica ne bo zasedena, če je na istem območju.

Eno gnezdilnico za sovo je zasedel par navadnih postovk (*Falco tinnunculus*), vse z vhodno odprtino 40 mm so zasedli škorci (*Sturnus vulgaris*). V bližini ene gnezdilnice je pel tudi samec smrdokavre (*Upupa epops*), a očitno ni priklical nveste. Preostale gnezdilnice so bile presenetljivo zasedene kar v 82 odstotkih, prevladovala pa so sinice in poljski vrabčki (*Passer montanus*). Eno gnezdilnico je zasedla celo vijeglavka (*Lynx tourqila*), naša edina žolna, ki se seli in sama ne izdolbe gnezdilnega dupla. Velika zasedenost je dokaz, da so umetna dupla potrebna.

Pomanjkanje naravnih dupel je vsekakor posledica mačehovskega odnosa do starih dreves, in sicer tako v gozdovih kot v visokodebelnih senoženih sadovnjakih.

Gnezdilnice naj bodo po možnosti tudi okras vrta. Na fotografiji je plavček.

Dokler stanja ne bomo popravili, bo dobrodošlo ohranjanje posameznih dreves ali vsaj debel z dupli ter nameščanje gnezdilnic.

Pri obisku in preverjanju zasedenosti gnezdilnic je potrebna posebna previdnost. Manjša lesna sova izjemoma napade vsiljivca samo ponoči, kozača pa je zelo napadalna tudi podnevi. Ornitologi se pred obiskom zaščitijo s čelado in vizirjem.

Pomanjkanje naravnih dupel je vsekakor posledica mačehovskega odnosa do starih dreves, in sicer tako v gozdovih kot v visokodebelnih senoženih sadovnjakih. Dokler stanja ne bomo popravili, bo dobrodošlo ohranjanje posameznih dreves ali vsaj debel z dupli ter nameščanje gnezdilnic.

Kar obsežne so gnezdilnice za lesno sovo (*Strix aluco*) in kozačo (*Strix uralensis*). Na fotografiji je gnezdilnica za sove iz lesa.

Enakih velikosti (tloris vsaj 35 x 35 cm in višina 80 cm) je tudi gnezdilnica za velike žagarice (*Mergus merganser*), katerih prvotna gnezdišča so večinoma na policah sten nad vodotoki. Velikost vhodne odprtine je vsaj 16 x 20 cm, pod njo pa na sprednjo notranjo steno pritrdimo mrežico. Po njej mladiči že kakšen dan po izvalitvi družno splezajo na prosto in poskačejo na tla. Gnezdilnica naj bo vidna iz vode, saj bo tako hitreje zasedena. Znani so primeri, ko so bila jajca lesne sove in velike žagarice v isti gnezdilnici.

Mere posameznih gnezdilnic lahko prilagajamo po občutku, saj tudi v naravi ni enotnih velikosti. Za šmarnico

Ptice rade zasedejo gnezdilnice iz kartonskih ceví, a njihova trajnost je žal le nekaj let.

(*Phoenicurus ochruros*) je gnezdilnica enaka kot za sinice, le da je vhodna odprtina vsa zgornja polovica sprednje strani. Primer prilagoditve je gnezdišče v pokončni cevi, kjer je par velikih sinic začel znašati gradivo. Da sem prihodnji zarod zaščitil pred dežjem, sem cev pokril. Lahko uporabimo tudi druge odslužene

smo pritrdili še poličko. Taka ovira prepreči kuni, da bi s taco, ki jo porine skozi vhod, dosegla mladiče.

Jeseni, po končani gnezdilni sezoni, ostanke gnezda odstranimo iz gnezdilnic, saj v njej ostane zalega raznovrstnih ptičjih zajedavcev, ki v naslednjem letu ogrožajo morebitni zarod. Izjema so gnezda vrab-

Samica velike žagarice ob Savi Dolinki

Z zgornjim delom betonskega »jajčka« od gnezdilnice dodatno zaščiteno prihodnje leglo.

predmete, pazimo le, da so iz čim bolj naravnih materialov. Po preteku uporabnosti je seveda priporočljivo, da izdelke odstranimo iz narave.

Pri nudenju pomoči pticam je pomemben dejavnik tudi zagotavljanje varnosti pri gnezdenju. Pred desetletjem smo izdelali 20 kakovostnih gnezdilnic za nameščanje na golf igrišču v Lescah. Na prejšnje so se navadili detli, izdolbli dodatno luknjo v višini legla in uplenili mladiče. Kovinska ploščica ob vhodni odprtini ne prepreči plenjenja. Zato smo gnezdilnice znotraj obložili z aluminijasto ploščevino. Znotraj pod vhodno odprtino

cev, saj jih uporabljajo za prenočevanje vse leto. V prazne se večkrat naseli polh in v njih tudi prezimi.

Kako lahko še pomagamo pticam?

Poleg nameščanja klasičnih gnezdilnic je še vrsta drugih ukrepov, s katerimi lahko pomagamo pticam, če poznamo njihove gnezditvene potrebe. Mala uharica (*Asio otus*) in pretežno tudi navadna postovka (*Falco tinnunculus*) gnezdita v opuščeni gnezdih sivih vran in navadne kanje. Namestimo jim gnezdilne košare, ki so traj-

Jeseni, po končani gnezdilni sezoni, ostanke gnezda odstranimo iz gnezdilnic, saj v njej ostane zalega raznovrstnih ptičjih zajedavcev, ki v naslednjem letu ogrožajo morebitni zarod. Izjema so gnezda vrabcev, saj jih uporabljajo za prenočevanje vse leto. V prazne se večkrat naseli polh in v njih tudi prezimi.

Improvizirana gnezdilnica v odsluženem škornju, ki poljskemu vrabcu služi vse leto.

smo zato zgradili nekaj gnezdilnih polic s sprednjo zaščitno steno, vhoda pa sta dva: večji za prilet in manjši za pobeg valeče samice, če jo ogroža naša največja sova.

Kmečke lastovke (*Hirundo rustica*) gradijo gnezda same, vendar je vprašljiva njihova trajnost oziroma obstojnost na steni, če nimajo podpore. Zato je priporočljivo v hlev, kjer gnezdi, na primerni razdalji od stropa namestiti preprosto

Na območjih gnezdenja male uharice ali navadne postovke nameščamo gnezdilne košare.

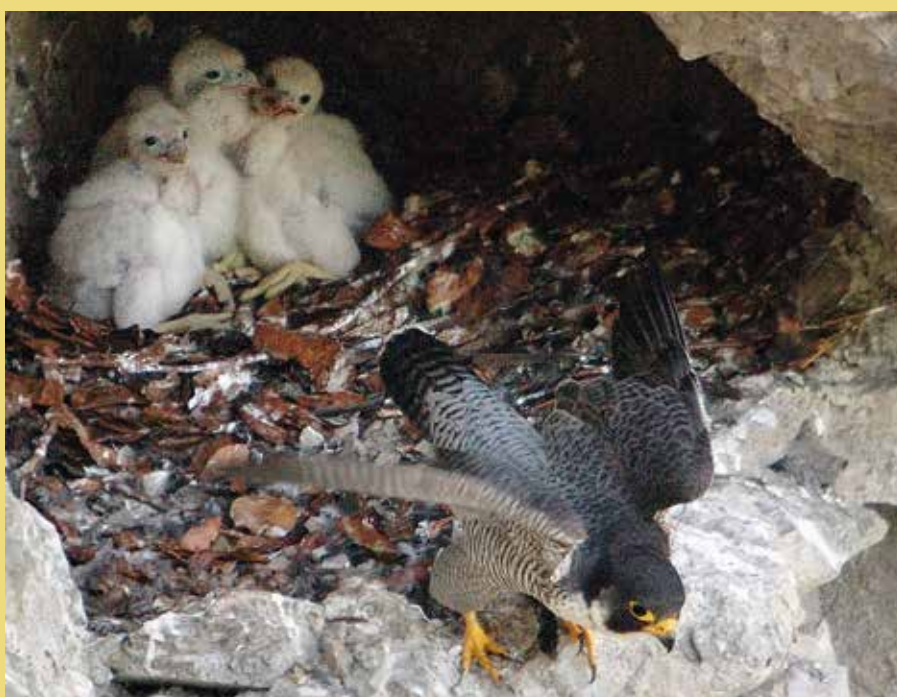
Polica na tramu je dobrodošla tudi za turško grlico (*Streptopelia decaocto*), le da vanjo ni treba dodati gradiva.

nejše. Povsem zadovoljne so tudi z lesenimi zabojčki, v katere položimo nekaj dračja.

Tudi sokoli selci (*Falco peregrinus*) ne znašajo gradiva za gnezdo, gnezdilno kotanjico samo uredijo na skalnih policah. Gradnja umetne police zanje pa je zahtevno delo, zato se izvajalci del zavarujejo s plezalno opremo. Tudi ves potreben material je do delovišča treba spustiti po vrveh. Če je gnezdišče dovolj oddaljeno od drugih, bodo ptice hitro sprejele umetno gradnjo. Polica je velika vsaj kvadratni meter. V zadnjem času velike uharice iz gnezdišč izpodrivajo našega domorodnega sokola, ponoči pa lahko ubijajo tudi valečo samico, ker je le-ta konkurenčna pri plenu. Pred leti

Velika zasedenost umetnih dupel je dokaz, da so potrebna.

Pri obisku in preverjanju zasedenosti gnezdilnic je potrebna posebna previdnost.

Mladiči na umetni polici sokola selca so gotovo veliko zadovoljstvo graditeljev.

Umetno gnezdo je dolgotrajna rešitev za gnezdenje kmečkih lastovk.

Če v gnezdilno steno izvrtamo nekaj rogov, pticam olajšamo gnezditve.

polico. Lahko se potrudimo in izdelamo tudi umetna gnezda. Najenostavneje je uporabiti približno 35 cm dolgo deščico, na katero pritrdimo ukrivljeno aluminijasto oporo, dokončno obliko pa izdelamo iz mavca. Tako nameščeno gnezdo ptice nato dogradijo in ohranjajo naravni nagon po znašanju gnezda. Pri tem opravilu jih je zabavno opazovati. Ptica najprej pobere nekaj bilk in odleti do luže, kjer zgrabi še nekaj blata, ki bo gradnjo držal skupaj.

Gnezdilne niše za povodnega kosa (*Cinclus cinclus*) obesimo pod mostove nad večjimi potoki in rekami, če so spodaj neprimerni za gradnjo gnezda. Na take »police«, široke okrog 20 cm, nato ptica znesi gnezdo, ki je pretežno iz mahu. Vлага je za to ptico, katere mladiči prej plavajo kot letijo, zelo dobrodošla. Ptice gnezdišče uporabljajo več let.

Gradnja gnezdilnega splava za navadno čigro (*Sterna hirundo*) po obsegu dela vsekakor presega udeleževanje enega posameznika, dobrodošla pa je vključi-

Če bi na pašnikih pustili osamljene trnate grme, ne bi bilo treba nameščati umetnih.

tev v akcije, ki jih organizirajo društva ljubiteljev ptic. Gnezdilni splav je lesena ploščad na sodih in prekrita z drobnim prodrom, velika pa je vsaj 10 m². Ta ptica je v Sloveniji v kategoriji zelo ogroženih vrst, saj so uničena njena naravna gnezdišča ob rekah in na obali. Vzroki za to so posegi v vodotoke: odvoz proda iz strug, uravnavanje in utrjevanje brežin, gradnja hidroelektrarn, športni ribolov in druge rekreacijske dejavnosti ob rekah in jezerih. Maja leta 1997 je bil postavljen prvi gnezdilni splav pri Ormožu in še istega leta je na njem gneznilo 15 parov čiger, ki sicer gnezdi v kolonijah. Zdaj so gnezdenja znana še v Sečoveljskih solinah in na celotnem severovzhodnem delu Slovenije. Take gnezdilne splave uporabijo tudi mali deževnik (*Charadrius dubius*),

mali martinec (*Actitis hypoleucos*) in mala čigra (*Sternula albifrons*).

Kar nekaj znanja in veščin je potrebnih tudi za urejanje peščenih gnezdilnih sten in rogov ob rekah za čebelarja (*Merops apiaster*), vodomca (*Alcedo atthis*) in breguljko (*Riparia riparia*).

Gnezdilne podlage za belo štokljo (*Ciconia alba*) so v domeni električnih podjetij oziroma vzdrževalcev omrežja. Lahko jih postavimo tudi na zgradbo, saj je največ gradenj prav na dimnikih.

Za preostale ptice, ki same znašajo gnezda, bo največja pomoč, če bomo ohranili njihov življenjski prostor. Tipičen je primer rjavega srakoperja (*Lanius collurio*). Pretirano odstranjevanje vsega grmovja na pašnikih je nepotrebno; tako smo v letu 2021 na enem od pašnikov nad Rodinami postavili tri umetna grmovja iz dračja in svežih vej. Prevladovala so veje češmina, šipka in robide. V eni tako postavljenih gradenj je par zgradil gnezdo in uspešno vzredil mladiče.

Boris Kozinc

Gnezdilno podlago za štokljo na električnem drogu lahko postavljajo le usposobljeni električarji.

Za preostale ptice, ki same znašajo gnezda, bo največja pomoč, če bomo ohranili njihov življenjski prostor. Pretirano odstranjevanje vsega grmovja na pašnikih je nepotrebno.

GORSKI JAVOR

Drevesna zvezda v soju medijskih luči

Številni slovenski lastniki gozdov v zadnjih letih zvedavo hodijo po svojih gozdovih in iščejo drevesa, ki bi jim lahko na dražbi vrednejše hlodovine prinesla pravo bogastvo. Še posebej se posvečajo iskanju gorskega javorja (*Acer pseudoplatanus* L.), ki pod svojo skorjo skrbno čuva rebrasto teksturo lesa. Doslej najdražji hlod gorskega javorja v Sloveniji je bil prodan na dražbi lesa iz slovenskih državnih gozdov decembra 2021 za pravljiličnih 31.945 evrov. Visoka cena gorskega javorja ni muha enodnevnica, temveč so rebraši že dolgo glavne zvezde pri prodaji hlodovine iz slovenskih gozdov, o njih veliko pišejo in govorijo tudi v medijih. Se sprašujete zakaj? Odgovor je preprost. Les javorja rebraša je lep in že samo to dejstvo je dovolj, da so kupci za hlod pripravljeni plačati izjemno veliko.

Iz vlažnih grap

V Sloveniji bomo gorski javor lahko našli skoraj povsod, tudi na zgornji gozdni meji. Nikjer ne gradi večjih samostojnih gozdnih sesto-

jev, ampak je po navadi glavni drevesni vrsti primešan posamično ali v manjših skupinah. Najpogostejše raste v mešanih jelovo-bukovih sesto- skupaj z velikim jesenom, gorskim brestom in jerebiko. Gorski javor je sicer precej izbirčen

pri izbiri rastišč: uspeva na najboljših gozdnih rastiščih, kjer so tla sveža, globoka in bogata s humusom. Najbolj mu

Foto: Mateja Kišek

Gorski javor ima nenavadno skorjo, iz katere se v starosti luščijo nekakšne ploščice lubja. Skorja mladih dreves je še gladka in sive barve, pozneje pa postane lisaste sivorjave barve.

Foto: Mateja Kišek

Gorski javor razvije delna krilata plodiča, ki skupaj oklepata kot, manjši od 90 °. Posamezno krilce je dolgo do 3 cm, mrežasto in zelo lahko, kar gorskemu javorju omogoča razširjanje z vetrom na precej dolge razdalje.

ugajajo dobro odcedna tla in prav zato je najpogostejši v vlažnih grapah in jarkih s stalno tekočo vodo. Kot že izdaja njegovo ime, gorskemu javorju bolj ugaja nekoliko hladnejši, gorski zrak. V nižinah se umika na nekoliko hladnejša rastišča, na višjih nadmorskih višinah pa se izpostavi tudi toplejšim legam.

Če bi želeli v gozdovih večji delež gorskega javorja, bi mu morali pravočasno pomagati z ustreznimi gojitvenimi ukrepi. Že v mladem gozdu nam bo hvaležen za dodaten rastni prostor, ki mu bo omogočil, da se bo v nebo dvignil pred bukvijo ali katero drugo, vztrajnejšo drevesno vrsto. V mladosti gorski javor precej dobro raste tudi v senci, že v razvojni fazi gozda, ki jo imenujemo drogovnjak (v tej razvojni fazi je debelina dreves od 10 do približno 30 cm), pa ga

Gorski javor je sedma najpogostejša drevesna vrsta v slovenskih gozdovih. Lahko zraste v mogočno, do 40 m visoko drevo.

Foto: Mateja Kišek

pogosto ujamejo druge drevesne vrste. Če gorski javor pravočasno ne dobi dovolj svetlobe, žalostno omahne v spodnji sloj krošenj in verjetnost, da bo iz njega nekoč zraslo veliko in mogočno drevo, je tako manjša. Gorski javor zelo slabo celi rane. Obvejevanje dreves (odstranjevanje vej iz spodnjega, vrednejšega dela debla) je sicer med gozdarji znan ukrep, s katerim lahko na dolgi rok povečamo kakovost nekaterih drevesnih vrst, toda gorskega javorja ni med njimi. Javorji pogosto začno trohneti, skozi odprte rane v drevesu pa vanj vdirajo različne bakterije, glive in drugi mikroorganizmi, ki pospešijo propad drevesa.

Foto: <https://woodforguitar.com/>

Les gorskega javorja rebraša, iz katerega bo nastala kitara.

Ni vse rebraš, kar je rebrasto

Gorski javor bomo prepoznali po navzkrižno razporejenih, dlanasto krpatih listih. Njegovi cvetovi so združeni v dolga viseča socvetja, iz katerih po oploditvi v jeseni dozori delni krilati plodiči, ki jih otroci navihano imenujejo »helikopterčki«, botaniki pa jim učeno pravijo samare.

Precej bolj zapleteno in zavozlano je prepoznavanje javorja rebraša. Rebraš imenujemo tisto drevo, ki v svojem deblu skriva valovita lesna vlakna. Posledično

se lahko nekoliko valovita površina pojavlja tudi na samem deblu, kar pa ni nujno. Povsem zanesljivo javorje rebraše prepoznamo šele pri postopkih primarne predelave lesa, kupci pa kakovosten les z veliko zanesljivostjo ugotovijo že v skladišču in tako ne kupijo mačka v žaklju, ampak hlod, ki je resnično pravi rebraš. Tudi sicer je gorski javor po površini debla pogosto rebrast in valovit, kar pa še ne pomeni, da stojimo pred pravim rebrašem. V populaciji gorskega javorja je po ocenah le od 3 % do 6 % rebrašev. Rastna nepravilnost v deblu javorjev je

estetsko in dekorativno. Furnir vgradijo v luksuzne izdelke in opremo: drage avtomobile, jahte, nadstandardno pohištvo, glasbila ...

Številčna javorjeva družina

Družina javorjev je zelo številčna; samo v Sloveniji je domorodnih šest vrst, širom po svetu pa jih lahko najdemo več kot 200 različnih. V Sloveniji lahko poleg gorskega javorja na nekoliko skromnejših tleh, kot jih potrebuje gorski javor, najdemo njegovega brata s priostrenimi

Foto: Mateja Kišek

Številne okrasne vrste javorjev v Arboretumu Volčji Potok

Čudovita valovitost lesnih vlaken gorskega javorja rebraša, vidna v prerezu debla.

zelo skrivnostna in nepredvidljiva ter prav zato zelo cenjena.

V furnirju valovita tekstura lesa rebraša deluje posebno in lepo. Na zglajenih površinah se zaradi razlik v lomu in odboji svetlobe izmenjujejo svetlejši in temnejši pasovi, ki delujejo izrazito

konicami listnih krp – ostrolistni javor (*Acer platanooides* L.). Tudi njegov les je cenjen, čeprav ne tako zelo kot les gorskega javorja. V toplejših nižinah, na gozdnih robovih in v mejicah bomo našli poljski javor ali maklen (*Acer campestre* L.), ki je najmanj zahteven glede

Hišni prag iz javovorine in javorov sirup

V vsej množici javorov je najboljši les gorskega javorja. Tudi če ni rebraš, je izjemno uporaben za izdelavo pohištva in druge notranje opreme. Njegov les je nežne svetlo rjave barve. V preteklosti so morale biti stopnice, ki vodijo v hišo, narejene prav iz javorovega lesa, saj naj bi branil pred slabimi silami, ki bi utegnile vstopiti v hišo.

Pogosto je javorov les prav posebne teksture, ki pride v vseh omenjenih izdelkih še posebno lepo do izraza. Zaradi spečih brstov, ki jih z leti preraste lesno tkivo, so v lesu vidne nekakšne pike; lesarji so takšen les poimenovali *javor ikraš*. Najverjetneje zaradi glivnih okužb, ki so na omejenih majhnih površinah, lahko včasih v lesu vidimo teksturo tako imenovanih ptičjih oči.

O gorskem javorju je precej znanja tudi v zakladnici ljudskih modrosti, ki so rezultat opazovanja narave, njenega spreminjanja in ljudskega izročila. Če spomladi gorski javor zeleni pozneje kot breza, naj bi to napovedovalo sušno leto. Javor so precej uporabljali tudi v zdravilstvu. Zmečkani javorovi listi, namočeni v vrelo vodo, naj bi pomagali pri vnetjih in hitrejšem celjenju ran, zdravilni so tudi pripravki iz njegovih popkov, saj znižujejo vročino. Segreta javorovina, ki so jo polagali na boleča mesta, naj bi bolnikom pomagala pri tegobah zaradi putike. V davnih časih, ko so ljudje hrano našli v okolici svojega doma in ne v supermarketih, so bili javorovi listi tudi vir hrane za ljudi. Še posebno spomladi so sveži listi rahlo sladkastega prijetnega okusa in jih lahko pripravimo kot špinačo. Liste so tudi kisali, podobno kot kisló zelje, ali jih jedli ocvrte. Za razliko od listov pa so javorovi plodovi strupeni in celo tolikšne živali, kot so konji, lahko spravijo na oni svet.

Poleg gorskega javorja ima med ljudmi posebno mesto tudi maklen (poljski javor), ki je bil še posebno iskan v zimskih mesecih, v času priprav na koline. Klobase in krvavice je bilo treba nujno špiliti prav z maklenovimi olupljenimi paličicami.

V obljubljeni deželi tam čez lužo prebivalci Severne Amerike pridobivajo javorov sirup. Za Kanado je to ena izmed pomembnejših gospodarskih dejavnosti, kar je tudi razlog, zakaj v njihovi zastavi plapolata list ostrolistnega javorja. Iz spomladanskega soka drevesa lahko iz enega drevesa pridobijo tudi do 3,5 kg sladkorja. Najprimernejša drevesna vrsta za to je sladkorni javor (*Acer saccharum* Marsh.), naš gorski pa je za take namene premalo

V jeseni se gorski javor obarva v čudovite rdeče, oranžne in rumene odtenke in je še posebno dekorativen. Na fotografiji je mlado drevo, ki pa v mestnem okolju plačuje svoj davek zaradi vandalizma. Nepridipravi so z njegovega debla in vej odtrgali skorjo. Gorski javor tudi sicer ne uspeva najbolje v onesnaženem mestnem okolju.

tal, a potrebuje precej več svetlobe. V toplih primorskih in kraških gozdovih bomo z nekaj sreče našli trokrpi javor (*Acer monspessulanum* L.), ki ga je sicer južneje na Balkanu precej več. Na precej podobnih, nekoliko toplejših rastiščih slovenske Primorske, Krasa in Bele krajine pa bomo lahko kot pionirsko vrsto Balkana našli topokrpi javor (*Acer obtusatum* W. et K. ex. Willd.). Poleg vseh omenjenih samoniklih vrst lahko v vrtovih, parkih, drevoredih in v domačih zasaditvah najdemo množico različnih javorjev vseh barv, oblik in

velikosti. V parkih in drevoredih pri nas zelo dobro uspeva srebrni javor (*Acer saccharinum* L.).

Javorji v svoji družini skrivajo tudi enega, za naše razmere zelo prilagodljivega predrzneža, ki je po svojih lastnostih invaziven in smo ga zato pripeli na seznam invazivnih drevesnih vrst Slovenije. To je ameriški javor (*Acer negundo* L.). Seveda smo ga k širjenju spodbudili ljudje, ker smo ga v velikem obsegu sadili v mestno okolje, od koder se je razrasel po svoje in je zdaj marsikje nadležen gozdni plevel.

Foto: Mateja Kišek

Mogočni gorski javorji na pogorju Boča

sladek. V soku drevesa gorskega javorja je namreč sladkorja saharoze nekajkrat manj kot v soku sladkornega javorja.

Dobro drevo

Po starih ljudskih verovanjih naj bi v tulec zavito in z rdečo nitjo povezano javorovo listje v hišo prineslo veliko denarja. No, če v gozdu raste javor reb-raš, bi to lahko še povsem veljalo. Med ljudmi gorski javor velja za dobro in radodarno drevo. Tako je bilo že v davni in nič drugače ni dandanes. V naših časih je pogled na to drevesno vrsto povezan predvsem z njegovo ekonomsko vrednostjo in gorski javor bi lahko povsem

upravičeno poimenovali kar za glavno medijsko zvezdo med vsemi slovenskimi drevesnimi vrstami. Na splošno namreč nobena vrsta ni tolikokrat omenjena in ne zbujata tolikšnega zanimanja med novinarji in v širši javnosti kot prav gorski javor.

Dr. Mateja Kišek

Viri:

Rudi Beiser. Drevesa in ljudje. 2019.
Robert Brus: Dendrologija za gozdarje. 2008.

Maria Ana Kolman. Drevesa; miti, legende, zdravilnost. 2017.

Ali veste ...

... kakšna je povezava med javorji in znanim viskijem z imenom Jack Daniel's?

Jack Daniel's je viski, ki ga izdelujejo v Ameriki. Ta tipično moška pijača je narejena po posebnem postopku, zaradi katerega je kakovost tega viskija na visokem nivoju. Za filtriranje viskija Jack Daniel's namreč uporabljajo izključno javorovo oglje (vrste sladkorni javor), ki mu daje značilen priokus.

... da imajo čebele svojo prvo spomladansko medeno pašo prav na javorovih cvetovih?

Zelena socvetja gorskega javorja, ki se izvijajo iz popkov, še preden drevo povsem ozeleni.

Spomladi gorski javor cveti med prvimi. Še preden ozeleni, se na drevesu pojavijo dišeči rumeno-zeleni cvetovi. Čebele lahko na enem hektarju javorovega gozda naberejo do 200 kg medu, kar je sicer precej manj kot pri drugih bolj medonosnih drevesnih vrstah. Kljub temu je za pridne delavke to pomembno, saj je paša na javorovih cvetovih njihova prva paša v zgodnji pomladi.

... da po slovanski mitologiji duše umrlih bivajo v javorovih krošnjah?

Po stari slovanski mitologiji se je pokojnik spremenil v javor. Zato naj bi imel javorov list obliko človeške dlani. Zaradi takih lastnosti javorovega lesa niso uporabljali za drva, pa tudi ne za krste.

Listi gorskega javorja so dlanasto krpati, dolgi do 16 cm in široki do 20 cm. List sestavlja pet listnih krp, od katerih sta spodnji najmanjši.

LOVSKI NOŽI VICTORINOX

*Victorinox je bil ustanovljen leta 1884 v švicarski vasici Ibach (kanton Schwyz), kjer je **Karl Elsner** ustanovil majhno delavnico za izdelavo nožev. Sprva se je podjetje imenovalo po njegovi mami – **Victoria**. Ko je začel uporabljati nerjavno jeklo, je imenu dodal še **Inox** in tako je nastal **Victorinox**. Leta 1891 je švicarski vojski dobavil prve nože, leta 1897 pa je nastal tako imenovani »švicarski vojaški nož«. Leta 1931 je zgradil prvo električno kalilnico jekla na svetu. Pravi razmah v prepoznavnosti švicarskih nožev je nastal po letu 1945, ko so jih ameriški vojaki, nastanjeni v Evropi, začeli kupovati v velikih količinah in jih prinašati domov.*

Nože Victorinox je za test posodilo podjetje **Rosler, d. o. o.**, s Ptuja, ki je generalni uvoznik za znamko **Victorinox** za Slovenijo.

Švicarski vojaški nož

Izraz »švicarski vojaški nož« (ang. *swiss army knife*) je registrirana blagovna znamka v lasti podjetja **Wenger** in **Victorinox**, dolgoletnih dobaviteljev nožev za švicarsko vojsko. Izraz opisuje večnamenski žepni nož, ki ima eno ali več rezil, pa tudi različna orodja. Dodatki so s pomočjo točkovnega obračalnega mehanizma zloženi v držalu noža. Obe podjetji imata za osnovo logotipa križ, zato je zaradi podobnosti izdelkov šele napis na glavnem rezilu pokazal izvor noža. Victorinox je leta 2005 prevzelo podjetje Wenger, ki je v švicarskem kraju Delémont (kanton Jura). Victorinox je leta 2014 v svojo blagovno znamko vključil vse nože Wenger, kar je najbolj opazno v lovskih nožih serije *Ranger*. Tako model *Ranger Grip 57 Hunter* najdemo tudi pod imenom *Victorinox Delémont Collection Ranger Grip 57 Hunter*. Da je nož izdelan v tovarni Wenger, izda napis na rezilu (Delémont), noži, izdelani v Ibachu, pa nosijo standardni napis (VICTORINOX, SWISS MADE, STAINLESS).

Moje izkušnje s preklopnimi lovskimi noži

Moj prvi preklonni nož za lov je bil češki nož *Mikov*, ki je imel za iztrebljanje po odstrelu eno glavno rezilo in zakrivljeno rezilo. Kot se z noži zgodi, sem ga izgubil. Nato mi je do lani zelo dobro služil preklonni nož znamke Wenger (*Ranger 07*), dokler ni po dvajsetih letih redne uporabe popustil sistem zapiranja glavnega rezila. Vsa rezila in orodja so še delovala, bila ostra, le stranski drsni gumb na ročaju, ki služi za odpiranje glavnega rezila, je popustil. Verjetno je

temu botrovalo dejstvo, da sem nož v teh letih nekajkrat čistil tudi v pomivalnem stroju. Victorinox namreč odsvetuje čiščenje v pomivalnem stroju, kjer temperature dosežejo 55–80 stopinj Celzija, škodujejo tudi agresivna čistila in soli. Nož sem redno čistil po vsakem iztrebljanju s toplo vodo in ščetko, občasno pa so gibljivi deli dobili kakšno kapljico olja, kot priporoča proizvajalec.

Sledilo je iskanje podobnega novega noža. Spletni iskalnik me je po iskanju podobnega noža Wenger vztrajno vračal na izdelke Victorinox. Ker je bila lovna sezona v polnem zamahu, sem si na hitro kupil nož *Hunter XT*. Kmalu zatem sem v Kölnu obiskal veliko Victorinoxovo trgovino, kjer je bila na ogled množica različnih modelov. Zanimali so me predvsem noži, uporabni za lovca. Vsakega sem dobro pregledal in pretipal, trgovcu postavil nekaj vprašanj. Za svojega lovskega pripravnika sem kupil še en nož *Hunter XT* ter mu ga poklonil, ko je jeseni opravil prvi izpit iz streljanja, za hčerko pa nož *Classic SD* v snežni barvi.

Moja merila za idealen žepni lovski nož s preklpnim rezilom so, da ima poleg pravilno oblikovanega **glavnega rezila** še dodatno **zakrivljeno rezilo** za varen prerez trebušne votline (imenovano tudi varnostno rezilo) in žagico za prerez medenične kosti. To so bila tudi moja merila za izbor nožev Victorinox za ta prispevek. Rekli boste, da ne potrebujete zavitega rezila, žagice, ker to lahko opravite z navadnim rezilom. Da, dragi lovec, tudi jaz to znam, ampak z veseljem uporabim vsako orodje, ki mi olajša delo, še raje pa vidim, da so rezila in orodja združena v samo enem nožu.

Lastnosti lovskega žepnega preklpnega noža

Med **pomanjkljivosti** žepnega preklpnega noža za lov spadajo manjša čvrstost, debelina (togost) in dolžina rezila.

Kakovost rezila je nekoliko manjša v primerjavi z najbolj kakovostnimi močnimi noži z nezložljivim rezilom. A za vsakdanji lov ta »lovski švicarski nož« že vrsto let dobro služi meni, mojemu očetu, znancem in milijonom drugih uporabnikov. Druga pomanjkljivost je oteženo čiščenje, saj je zaradi vseh orodij in skritih kotičkov preklonni nož težje očistiti. Potrebno je malo več truda, a ne pozabimo – brez pomivalnega stroja!

Med **prednosti** omenjenih nožev pa štejem: veliko uporabnost zaradi mnogih rezil in orodij, ki jih potrebujemo tudi po lovu, priročnost, saj ga lažje nosimo na pasu ali v nahrbtniku, ter dostopne cene za to kakovost in množico rezil/orodij, ki jih dobimo z enim nožem.

Etui

Ob nakupu noža se moramo vprašati, kje ga bomo nosili. V žepu, v nahrbtniku, na pasu? Ali z nožem dobimo etui? Da noža ne izgubimo in če ga želimo nositi nekje na sebi, je potreben etui, ki naj bo na dostopnem mestu, a nas pri lovu ne sme ovirati. Sam ga nosim v etuiju *Eagle* iz cordure (posebna tkanina iz poliamidnega vlakna z izjemno odpornostjo proti obrabi in trganju) na naramnici nahrbtnika. Podjetje **Rosler, d. o. o.**, je za test priložilo tri etuije: dva iz cordure in usnjen etui za serijo *Ranger Grip*, ki stanejo okoli 15 evrov.

Opis posameznih modelov

Predstavil bom le preklonne žepne nože Victorinox, namenjene lovcem (*Hunter*, *Hunter XT /XS Grip*, *Ranger Grip* in *Hunter Pro*), ki spadajo v kategorijo žepnih nožev z velikim rezilom. Modela *Hunter Pro* in *Hunter Pro Alox* imata le eno preklonno rezilo, a ju omenjam, ker ju podjetje trži kot noža za lovce. Victorinox pod kategorijo *Outdoor* trži nože s preklpnim rezilom tipa *Hunter*, *Ranger Grip*, *Hunter Pro* (*Alox*) in tudi nož z običajnim rezilom *Outdoor Master Mic* (195 evrov), ki bo tudi zanimal katerega od lovcev. Cene za nože so povzete s spletnih strani različnih slovenskih trgovcev.

Hunter

Lovcem so najbolj znani noži *Hunter*, saj imajo vsa tri »zahtevana rezila«; sedaj jih izdelujejo samo še v rdeči barvi. Dolžina glavnega rezila je **11 cm**, ima krajše zakrivljeno rezilo in žagico, masa noža je 126 g. *Hunter* rdeče barve, ki sem ga dobil v testiranje, je najnovejša različica in je po občutku narejen še bolj čvrsto. Zaklepanje oziroma blokada glavnega rezila je po novem s pomočjo kovinskega vzvoda, ki ga pred zlaganjem rezila

Slika 1: Hunter

Slika 2: Hunter XT Grip

pomaknemo v levo. Prednost tega sistema je, da se skoraj ne more pokvariti in se manj zamaže kot plastični drsnik (»stari Hunter«) ali kot gumb na ročaju (Ranger Grip). Prej je pri Hunterju to nalogo opravljal plastični drsnik, ki je odmaknil vzvod za blokado oziroma zaklepanje rezila. Maloprodajna cena za nož Hunter je okoli 46 evrov (slika 1).

Serijsa Hunter XT/XS Grip

Noži **Hunter XT Grip** po velikosti in obliki ročaja sledijo seriji **Hunter**, a je občutek v roki nekoliko boljši. **Hunter XT Grip** sestavlja glavno rezilo, dolžine **11 cm**, dolgo zakrivljeno nazobčano rezilo za prerez trebušne votline, žagica in odpiral za buteljke. Ima odprtino za vrstico, ki priložena služi za lažji izvlek iz žepa. Na zunanji plastični platnici oranžne barve so trdo gumirani vstavki za lažji oprijem (»grip«). Masa noža je 150 g. Maloprodajna cena za nož **Hunter XT Grip** je od 50 do 55 evrov. **XS** je izpeljanka noža brez žagice (46 evrov) (slika 2).

Mnenje o nožu: Nož **Hunter XT** sem v letu 2021 uporabil na štirih osebkih srnjadi in na dveh jelenih. Velika prednost noža je izjemno enostavno odpiranje glavnega in zakrivljenega rezila z eno roko, tudi če imamo roke mokre, krvave, nohte pa pristrizene zelo na kratko. Lahko pohvalim oranžno barvo ročaja, ki pomaga, ko ga v poltemi kje odložimo. Svojo nalogo je opravil dobro, čeprav v začetku nisem bil več krajšega, 11 cm dolgega glavnega rezila. Po vseh letih uporabe noža **Ranger 07** sem bil navajen njegovih 13 cm. Pri srnjadi tega ni opaziti, pri jelenjadi pa ima nekoliko daljše rezilo seveda prednost. Pri tem nožu mi je všeč, da nima odvečnih orodij, kjer bi se nabirala umazanija, zato

Slika 3: Primerjava: Hunter Grip XT in starejši Hunter

je čiščenje lažje, sam nož pa je kompakten in ergonomičen. Pri **XT/XS** je zakrivljeno rezilo rahlo nazobčano, ima edino od vseh zakrivljenih rezil tudi blokado oziroma zaklepanje in ima edino odlično luknjo za odpiranje s palcem. Zakrivljeno rezilo mi je bolj všeč gladko, kot jo ima **Ranger Grip 57**, saj ga je lažje naostri, četudi nisi strokovnjak za brušenje noža. Čeprav je nož **XT** zelo ergonomičen in po celotni velikosti ter velikosti rezila in žagice sledi modelu **Hunter** (slika 3), pa bi bila žagica pri obeh lahko malo bolj toga. Tako pri novjšem **Hunter** kot pri **Hunter XT** (v primerjavi s starim Hunterjem) je žagica nekoliko manj toga v smeri levo-desno. Razlog je višina žagice, ki je nekje rahlo nižja.

Pri vseh lovskih žepnih nožih **Victorinox** je začetni del nastavka žagice debeline 1,1 mm, debelina žagice pa je 1,5 mm; po občutku je togosti za približno petino manj. Razlike ni bilo opaziti na dvehletnem jelenu in na srnjadi (slika 4), opazna pa je bila na medenični kosti starega, 12-letnega jelena, ki ga je uplenil oče. Pri prerezu sem si zaželel, da bi bila žagica malo bolj toga in nekoliko daljša. Kljub temu je nož svojo nalogo opravil zelo hitro. Če pa je vaš glavni plen jelenjad in divji prašiči ter želite nož s preklopnim rezilom, raje izberite večji **Ranger Grip 57**. Izpeljanka noža **Hunter XT** z zelenimi platnicami so uradni žepni »švicarski noži« ameriške, nemške in seveda švicarske vojske.

Foto: Gregor Hodnik

Slika 4: Hunter XT Grip ob uplenjenem mlademu jelenju

Ta vzvod rezilo blokira oziroma zaklene nekoliko tesneje kot vzvod pri *Hunter XT*, rezilo tudi daje dober občutek togega rezila.

Žepni nož **Ranger Grip 57 Hunter** je kot ustvarjen za lovca. V njem so namreč vsa orodja, ki jih lovec potrebuje pri lovu in po njem. Poleg glavnega rezila, dolžine 13 cm, ki omogoča enoročno odpiranje, nož sestavljajo še: odpiralca za buteljke (model 58 ima na mestu odpiralca za buteljke križni izvijač), odpiralca za konzerve, 3 mm izvijač, odpiralca za steklenice, 5 mm izvijač na zatič, lupilnik žic, zavito valovito rezilo (varen prerez trebušne votline), žagico (prerez medenične kosti, veje ...), šilo, obroč za ključ, pinceto, zobotrebec. Masa noža je 196 g. Maloprodajna cena za nož *Ranger Grip 57* je okoli 82 evrov (**slika 5**).

Ranger Grip 57 je očitno najbolj pri-

težave predvsem pri iztrebljanju jelenjadi. Prav tako je za iztrebljanje vseh vrst divjadi primerna debelina in dolžina žagice, ki se pri rezanju medenične kosti ne krivi in ne zapira. Občasno jo uporabim tudi za rezanje vej pri pripravi 'štantov' in drugih opravilih. 'Krivec' mi daje potuho pri odpiranju trebušne votline, to mi omogoča hitrejšo pripravo uplenjene divjadi za transport oziroma oddajo. Na nožu sta tudi pinceta in zobotrebec, odpiralca za konzerve in odpiralca za steklenice. Vsi dodatki pridejo prav le izjemoma, pa vendar tudi te občasno uporabim. Zaradi vseh dodatkov je nož nekaj debelejši in mi v roki ob začetku ni dajal dobrega občutka, vendar sem se ga s časom navadil. Za ostrino nožev skrbim z redno uporabo gladila – 'štrajharja', brusa pri tem nožu skorajda ne uporabljam. Glavno rezilo kot tudi rezilo 'krivec' zelo dobro

Slika 5: Ranger Grip 57

Slika 6: Hunter Pro Orange, Wood (zgoraj), Hunter Pro Alox (spodaj)

Serijsa Ranger Grip

Noži s to oznako se začnejo z modelom *Ranger Grip 52, 61, 68* (rezilo, orodje), *55, 79* (rezilo, žagica, orodje), za lovca pa sta najprimernejša *57* in *58* (rezilo, zakrivljeno rezilo, žagica). *Ranger Grip 57* (58) ima na glavnem rezilu odprtino za enoročno odpiranje samo z blazinico palca. Dolžina glavnega rezila je 13 cm, tudi dolžina zakrivljenega rezila in žagice je daljša, opazno močnejša in bolj toga kot pri seriji *Hunter/Hunter XT*. Ročaj rdeče barve je iz čvrste plastike s trdo gumiranimi vstavki za lažji oprijem. Nalogo zaklepanja in odklepanja rezila opravlja gumb na ročaju, ki ob pritisku umakne kovinski vzvod, ki zaklepa glavno rezilo.

ljubljen preklopni lovski nož in ne brez razloga. Po končanem testu sem si nabavil še tega. Prejšnji model *Ranger 07* s sivimi platnicami mi je dobro služil več kot 20 let. Ko sem na testu nože pokazal več lovskim prijateljem, je eden izmed njih *Ranger Grip 57* naročil še isti dan z besedami: »Ravno to sem iskal.« V času priprave prispevka sem tudi ugotovil, da *Ranger Grip 57* že uporablja veliko mojih prijateljev. Za mnenje sem zaprosil dva zelo aktivna in uspešna lovca, ki ga uporabljata že kar nekaj let.

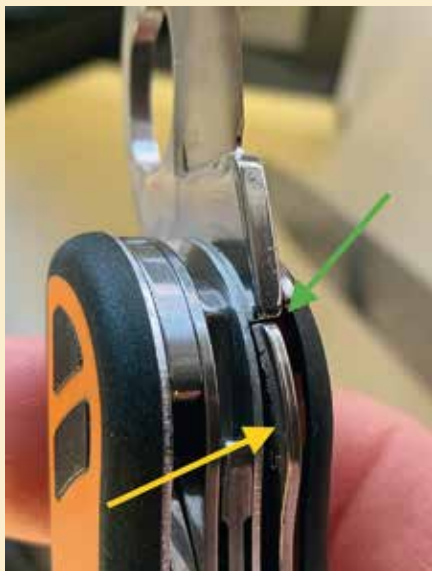
»Z nakupom noža *Ranger Grip 57* sem imel prvič pri roki vse od rezil in žagice, vse, kar sem potreboval za lov. Dolžina rezila ustreza iztrebljanju vseh vrst divjadi – prej sem s krajšimi rezili imel manjše

držita ostrino. Pri lovu sem uporabljal vse vrste nožev, Fox, Benchmade, nože domače izdelave ... tudi manjši švicarski nož. Vsi so bili uporabni, vendar mi niso dajali takšne potuhe kot zgoraj imenovani nož. Vse na njem mi pride prav. Da ga ne bi izgubil, kar se mi je v preteklosti že zgodilo – in to ne enkrat –, sem nanj pritrdil vrstico. Vedno, ko odhajam z lova, dobro preverim, ali je na svojem mestu, res škoda bi ga bilo izgubiti.« Gregor Horžen, LD Dobruča

»Pri nožu *Ranger Grip 57* mi je všeč, da ima dolgo in močno žagico in pa tudi rezilo, ker nimaš nobenega problema tudi, ko iztrebljaš jelenjad ali divjega prašiča, z žagico res hitro prerežeš medenično kost. Zelo cenim, da ima tudi zakrivljeno

Slika 7: Noži Victorinox na testu

Slika 8: Sistem zapiranja rezila Hunter XT/Hunter

rezilo, ki ga kakšen drug nož nima. Glede čiščenja je podobno pri vseh teh nožih; dobro ga je takoj po iztrebljanju obrisati, splakniti z vodo, sicer se kri zasušijo in moraš potem doma bolj čistiti. Nosim ga v nahrbtniku; če lovim brez nahrbtnika, ga dam v žep v hlačah ali pa v jakno, kjer me ne ovira.« Tom Ravnik, LD Bohinjska Bistrica

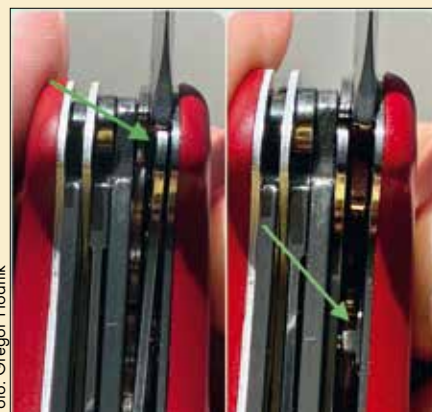
Serijsa Hunter Pro M

Model **Hunter Pro** so razvili za potrebe lovcev v ZDA, ki so želeli enostaven nož z dolgim rezilom. Nož in rezilo sta zelo čvrsta, v primeru modelov z oznako **M** (luknja za palec v rezilu) se rezilo odpre z eno roko, ergonomsko oblikovan ročaj omogoča trden prijem. Nožu je priložen etui. Maloprodajna cena noža je od 64 do

88 evrov. Na testu je bil nož z oranžnim (polimernim) ročajem, dobavljiv je še s črnim in lesenim (**Hunter Pro Wood**, 120 evrov). Rezilo je dolgo 13 cm, zaklepanje rezila je na zatič in je zelo čvrsto. Platnice so udobnejše in primernejše za dejansko lovsko uporabo, kot so platnice **Hunter Pro Alox**, ki je izpeljanka modela **Hunter Pro**. **Hunter Pro Alox** ima sponko, ki omogoča udobno nošnjo v žepu ali na pasu, vrvica služi za lažji izvek iz žepa. **Hunter Pro Alox** je zaradi aluminijastih platnic **Alox** rdeče ali srebrne barve zelo ličen nož za vsakdanjo uporabo. Maloprodajna cena tega noža je od 80 do 93 evrov (slika 6).

Zaključek

Ne poznam lovca, ki bi imel samo en lovski nož, ravno obratno. Po navadi lovci dolgo iščemo idealnega. Veliko se jih ustavi pri preklopnih lovskih nožih **Victorinox**. Tudi lovci, ki prisegajo na precej dražje lovske nože z nezložljivim rezilom, imajo enega ali dva preklopna žepna noža za lov. Lovski noži **Victorinox**

Slika 9: Sistem zapiranja rezila Ranger Grip

Slika 10: Primerjava nožev, rezil, žagic

so zelo primerno darilo prijatelju, znancu – ali sebi. Vedno pridejo prav, v nahrbtniku, avtu, doma v predalu. Imeti katerega preveč je bolje, kot noža ne imeti s sabo. Vse je bolje kot inventurna kovinska ploščica iz lovske koče, s katero sta moj oče in njegov pokojni bratranec pred 40 leti iztrebila gamsa, potem ko sta visoko v hribih ugotovila, da nihče od njiju s sabo nima noža.

Victorinox za izdelavo nožev uporablja martenzitna nerjavna jekla z oznakami 1.4028 (DIN X30Cr13), 1.4031 (DIN X39Cr13), 1.4034 (DIN X46Cr13), 1.4110 (DIN X55CrMo14) in 1.4419 (DIN X38CrMo14). Martenzitna jekla so izredno trdna in žilava, zelo primerna za strojno obdelavo in jih je lahko kaliti s toplotno obdelavo. Nudijo odlično kombinacijo visoke trdnosti, dobre korozijske obstojnosti in dobrih mehanskih lastnosti.

Victorinox daje časovno neomejeno (doživljenjsko) jamstvo za kakovost materiala in izdelave, ki ne zajema običajne obrabe pri normalni uporabi in poškodb, ki bi nastale zaradi nepravilne uporabe. V primeru okvare nož popravijo ali ga zamenjajo z novim. V podjetju Victorinox s pregovorno švicarsko natančnostjo vsak dan izdelajo 45.000 nožev, večina proizvodnje je avtomatizirane. Očitno delajo nekaj prav že 120 let.

Gregor Hodnik

Viri:

<https://rosler.si/>
<https://www.swiss-knife.com/en/swiss-knives/victorinox/delemont-collection.html>
<https://www.victorinox.com/global/en/Swiss-Army-Knives/cms/swissarmyknives-main>
<https://www.avantura.info/victorinox>
<https://roosternox.si>
<https://hudaaura.com/victorinox/nozi>
<https://www.sij.si/sl/produkti/nerjavno-jeklo/martenzitna-nerjavna-jekla/>

Na lovu s poljskim predsednikom lovske zveze v Kamniški Bistrici

Zgodilo se je na lanski lovski razstavi *Eno z naravo* septembra v Budimpešti. Tam nas je poleg številnih lovskih gostov pri slovenskem paviljonu obiskala in pozdravila tudi delegacija poljske lovske zveze, ki so jo zastopali njen predsednik dr. inž. **Pawel Lisiak** in podpredsednica **Ewa Kraska** (pravnica in prokuratorka) ter podpredsednik **Damian Przystacki**. Bili so navdušeni nad predstavo, ki so jo s petjem in harmoniko pripravili slovenski lovci na otvoritveni slovesnosti slovenskega dne na že omenjeni razstavi. Skupaj s predsednikom Lvske zveze Slovenije (LZS) mag. **Ladom Bradačem** sva jih povabila na »kozarček rujnega« in pogovor o lovu v Sloveniji ter organizaciji naše lovske zveze je takoj stekel. Poljski gostje so med drugim izrazili namero po strokovnem sodelovanju z LZS in nazadnje izrazili tudi željo, da bi pri nas radi lovili gamsa. Ker je bil takrat čas predsedovanja naše države **Evropski uniji**, sva jih velikodušno povabila v Slovenijo in zagotovila organizacijo lova. Čeprav nisem bil prepričan, da bo do njihovega obiska v resnici res prišlo, sem že čez dva tedna dobil e-pošto predsednika Pawla, da z lovom mislijo resno. Med drugim mi je posredoval tudi termin njihovega želenega obiska. Da bi bilo za nas, še posebno pa zanje čim bolj enostavno, sem za prenočišče izbral **gostilno Pri planinskem orlu** v Stahovici, kjer redno gostijo lovske turiste, in za lov izbral **Lovišče s posebnim namenom (LPN) Kozorog Kamnik**. Poklical sem dolgoletnega prijatelja in stanovskega kolega mag. **Darka Veternika** in »rezerviral« odstrel gamsov.

Hitro je prišel pričakovani prvi teden v decembru in najprej deževna, pozneje pa snežena sredo 8. decembra, ko sem v večernih urah v gostilni skupaj z lastnikovo ženo **Zvonko** in njenim vnukom **Žigom** pričakoval poljske goste; prihajali so iz Srbije, kjer so lovili volka. Vseskozi sem bil v telefonskem stiku s Pawlom in ga usmerjal, kako najhitreje priti v Stahovico. Po skoraj deveturni vožnji smo jih družno pričakali pred vhodom gostilne in se najprej pristrčno pozdravili. Bili so vidno utrujeni od dolge in na koncu snežene vožnje, a jih je topla juha hitro ogrela, slastni dunajski zrezki pa so pregnali še poslednje občutke lakote. Gostje so med večerjo nekako začudeno opazovali številna jelenja rogovja, ki gostilniški sobi dajejo res veličasten videz in lovski pridih. Bili so začudeni in presenečeni, ko sem jim povedal, da

Foto: Pawel Lisiak, osebni arhiv Boža Zakrajška

»Zimska idila« z revirnim lovцем LPN Kozorog Kamnik Alešem Zamljenom (desno) v Kurji dolini

so bili jeleni odstreljeni v slovenskih loviščih, še bolj pa nad dejstvom, da je njihov srečni uplenitelj gostilničar **Janez Uršič**, dolgoletni lovec z večletnim članskim stažem v **Lovski družini (LD) Stahovica**. Po bogatem okrepčilu smo že hiteli kovati načrt za jutranji lov. Če smo se o vseh podrobnostih lova dokaj hitro in konkretno dogovorili, me je še najbolj skrbela vremenska napoved za naslednji dan, ki je obetala sneženje, oblačen in meglen dan. Na poti domov sem se nehote spomnil besed svojega lovskega prijatelja, žal že pokojnega prof. dr. **Staneta Valentinčiča**, ki je vedno rad poudaril, da »vreme za jago« ni problem, le lovec se mora primerno obuti in obleči. Taka misel mi je vsaj malo olajšala večerni spanec in nekako pomirila prestrašene misli.

Četrtekovo jutro, 9. decembra, sem začel dokaj rano, saj sem vstal že ob štirih zjutraj. Na Lavrici pri Ljubljani je zapadlo dobrih deset centimetrov snega in imel sem kar nekaj težav z nespluženo in zasneženo cesto do Stahovice pri Kamniški Bistrici. Vremensko napoved sem vsak dan spremljal že pred prihodom gostov in ni bila nič kaj obetavna, saj naj bi snežilo ves dan, še posebno pa sem se bal morebitne megle. Navkljub temu sem se med potjo tolažil, da so se pa morebiti vremenarji le malce zmotili. Še v mraku sem se pripeljal v Stahovico. Poljski lovci so na dvorišču že nemo opazovali debele snežinke, ki niso obetale nič dobrega. Ob svitu so bili na »zborem« mestu tudi predstavniki LPN Kozorog Kamnik, na čelu z že omenjenim vodjem mag. Darkom Veternikom, njegovim revirnim pomočnikom in mojim stanovskim kolegom mag.

Štefanom Veselom ter poklicnim lovцем in vodjo revirja **Alešem Zamljenom**. Razdelili smo se v tri skupine in tako se je Darko z Damianom odpravil proti Krvavcu, Štefan z Ewo v okolico Kamniške Bistrice, jaz pa s Pawlom in Alešem najprej na strelišče v Konjsko dolino. Že takoj zjutraj je povedal, da bi rad oddal strel ali dva zaradi boljšega občutka. Tako je Pawel preizkusil svojo risanico, štirideset let staro »manliherco«, in s ponosom povedal, da je bila narejena celo na Poljskem. Prav tako je na novo pristrelil tudi puško za Ewo. Čeprav mi je Pawel že prejšnji večer razložil svoje lovske izkušnje z lovom na gamsa, ki jih je lovil v sosednji Avstriji, in med drugim omenil, da je vaju loviti in streljati gamsa tudi na daleč, sem ob njegovih strelskih sposobnostih le nemo in brez besed opazoval tarči po nastrelu obeh risanic. Končni rezultat je bil dvakrat strel v isto luknjo pri obeh puškah. Verjetno ne brez razloga, saj je med drugim s ponosom povedal, da se aktivno ukvarja s športnim streljanjem z lovske puške in so strelji na tristo, šeststo in tisoč dvesto metrov zanj povsem nekaj običajnega in to počne vsaj dvakrat na teden. Najboljša popotnica za začetek lova, ko smo vsi trije zagazili v sneg v predelu Potok, kjer je imel Aleš »ogledanega« kozla, ki naj bi bil pravnji za odstrel ...

Kako mi je odleglo, ko je čudežno prenehalo snežiti. Hodili smo počasi in previdno opazovali belo naravo. Veje dreves in grmovja so bile odele v snežen oklep in bel pajčolan. Po polurni hoji, ko smo si že malo ogreli noge, smo tiho prišli do roba poseke. Bistvo oko izkušenega poklicnega lovca Aleša je v gostem grmovju nenadoma uzrlo gamsjo glavo. Kozel nas je že opazil in posedli smo v sneg. Nepremično nas je opazoval in po nekaj minutah izginil. Za začetek je bilo kar dobro in vsaj malo adrenalina je napolnilo našo lovske kri. Na poti nazaj smo rešili tudi »pogovorno zagato« z medsebojnim sporazumevanjem. Aleš govori tekoče nemško, jaz sem boljši v angleščini, Pawel pa v nemščini. Tako smo se odločili za slednji jezik, čeprav pri lovu dostikrat pred strelom zadostuje le običajna kretnja, mimika obraza ali pa najpreprostejša in zadostna lovska navada, da samo pokimamo.

Potem je prišla na vrsto malo daljša in »ta prava« lovska tura v Kurjo dolino. Snega je bilo že malo več, vsaj dobrega četrta metra, in tudi pot je bila precej bolj strma in bistveno daljša. Zatopljen v misli med hojo

Foto: Aleš Zamljen, osebni arhiv Boža Zakrajška

Ob uplenjeni kozi s poljskim predsednikom lovske zveze Pawlom Lisiakom (desno)

sem podoživljal doživetje na svoj prvi lov pred skoraj tridesetimi leti, ko sem v tamkajšnjem predelu lovil z Aleševim očetom **Ivanom**, takrat poklicnim lovцем. Tedaj so tam in tudi drugje v preostalih revirjih v Kamniški Bistrici izbruhnile gamsje garje in sem v okviru podiplomskega študija na **Veterinarski fakulteti** zbiral vzorce odstreljenih garjavih gamsov. Nato sem kar tri leta zapored zahajal v tamkajšnji konec in dodobra spoznal celotno lovišče. Gamsjih garij na srečo ni bilo več in se sedaj pojavljajo poredko. Med potjo smo na veliko začudenje videli le enega enoletnega muflona, dokler nismo po skoraj dveurni hoji le uzrli prvi gamsji tropič v ostenju Mokrice. Bilo je predaleč za konkretnjšo oceno, še manj za strel in Aleš je predlagal, da bi šli še malo naprej do »štanta«. Mislim sem, da bo to preža, pa sem bil nemalo presenečen, ko smo prišli na rob doline, kjer je bil namesto nje le meni prvič viden naslon za strel, narejen iz preproste ograje in ležišča iz nekaj tramov sušic, kamor je Pawel zalegel. Z Alešem sva posedla v sneg in začelo se je čakanje. Tropiča, ki smo ga videli prej, ni bilo več na spregled in razen meglic, ki so zastirale pogled v ostenje Mokrice, se ni zgodilo nič posebnega. Minilo je kar nekaj časa, ko so končno začeli prihajati gamsi; našli smo jih osem, med njimi štiri koze in mladiče, ki so kopali v sneg in se začeli pasti. Nič pravega za odstrel, je pa Pawel vseeno izmeril strelno razdaljo, ki je bila spodobnih 225 metrov. Naenkrat smo vsi družno opazili gamsjo kozo, ki je bila sama in se je bližala omenjenemu tropu. Začela se je pasti in po daljšem opazovanju, ko smo ugotovili, da je brez mladiča, je Aleš namignil Pawlu, naj se pripravi za strel. Skozi dvogled sem zrl v kozo

in čakal na strel ter nato, kaj se bo zgodilo. Zdelo se mi je celo večnost, ko je naenkrat rezek pok pretrgal mukotrpno čakanje in je kozo v trenutku kar odneslo s skalne police in je nismo več videli. »Zadeta,« sva v en glas zavpila z Alešem, kar je brez prevoda razumel tudi Pawel. Padle so prve čestitke in vidno smo si oddahnili. Še enkrat smo izmerili dolžino strele, ki je bila 223 m, in določili lokacijo ter se počasi odpravili na strelno mesto. Aleš nas je spretno in varno po enourni hoji pripeljal v bližino skalnatega roba, kjer naj bi ležala koza. Bilo je strmo in nevarno za zdrs, zato smo ležli po štirih, ko smo jo končno le ugledali. S skalnega roba je naredila le nekaj metrov, preden je obležala in se nato z roglji ujela v osamelni grm. Kakšen pogled! Odleglo nam je in veselje ob plenu je bilo nepopisno. Pawel je žarel od

Okrog druge ure popoldan smo prišli v Stahovico, kjer nas je s prešernim nasmehom na ustih in s smrekovo vejico za klobukom že čakal Damian, ki je skupaj z mojim stanovskim kolegom Darkom tudi uplenil kozla. Morda je bila malce bolj razočarana Ewa, ki je lovila s Štefanom in videla le enega gamsa, pa še tisti je bil predaleč in tudi ni bil primeren za odstrel. Aleš se je res potrudil in navkljub vidni utrujenosti pokazal veliko dobre volje in želje ustreči gostom ter predlagal, da bi šli še z Ewo poizkusit lovsko srečo, saj je bilo do mraka še dovolj časa. Premočen sem bil do kože in časa je bilo le še toliko, da sem se na hitro preoblekel in spil skodelico čaja in že smo hiteli proti Kamniški Bistrici. Aleš se je odločil za lov v predelu Lepega kamna, saj smo do tja lahko prišli v najkrajšem mogočem času,

Foto: Osební archiv Boža Zakrajšeka
Prihodnji »lovski pripravnik« Žiga Uršič in predsednik LZS mag. Lado Bradač

kar si zjutraj v mislih ne bi mogel predstavljati. Na poti v Stahovico je Aleš modro izjavil, da nam je tokrat »sveti Hubert« skozi prste na veliko pogledal.

Najbrž ni treba posebej omenjati, koliko lovskega veselja in radosti je nato sledilo v gostilni, kjer sta nas »pražnje« oblečena že čakala Pawel in Damian in bila pripravljena na večerjo, ki je sledila. Poklical sem predsednika LZS mag. Bradača in mu na hitro poročal o vsem, kar se je zgodilo čez dan na lovu s poljskimi gosti. Vidno presenečen nad uspehom je izjavil le, da sem dobro opravil »domačo nalogo« in da je že na poti. Ob robu vsega ga je še najbolj željno pričakoval Žiga, katerega največja novoletna želja je bila, da bi se fotografiral s predsednikom naše lovske zveze. Kar malce razočaran je bil, ko sem mu omenil, da bo zaradi neodločljivih službenih obveznostih malo zamudil. Kar dve uri prej je prišel iz šole in se oblekel v najboljša oblačila, da bo vse tako, kot mora biti. Tudi našemu predsedniku sem vnaprej omenil, kaj ga poleg drugega čaka in se je samo rahlo nasmehnil in rekel, da bo z veseljem ustregel prihodnjemu lovcu Žigi.

Na večerjo, na kateri nas je gostil gostilničar Janez ter ponovno pokazal svojo dobrohotnost in veliko naklonjenost zeleni bratovščini, so bili poleg poljskih gostov povabljeni tudi vsi udeleženci lova. Žal je od spremljevalcev prišel le Aleš in ponovno dokazal svoj profesionalni odnos, s katerim je lahko samo za vzgled marsikateremu svojemu poklicnemu kolegu. Končno se je pojavil tudi naš predsednik mag. Bradač. Sledil je protokolarni del izmenjave novoletnih daril, fotografiranje za arhiv LZS in trajen spomin vsakega posameznika. Žiga je naredil nekaj »gasilskih posnetkov« in na koncu tudi sam dočkal tako težko pričakovano poziranje z našim predsednikom. Sledila je slastna in čudovita večerja, ki jo je pripravila gospodinja Zvonka, nato pa prijeten klepet obeh predsednikov lovske zveze, našega in poljskega, ter preostalih udeležencev omizja. Poljski gostje so bil navdušeni nad

našo gostoljubnostjo, še posebno pa z organizacijo obljubljenega lova. Z našim predsednikom sva jim na kratko predstavila organizacijo slovenskega lovstva, pa naše lovske navade in lovsko kulturo. Čeprav imamo v Sloveniji samo 411 lovske družin in nekaj več kot 20.000 aktivnih članov, kar je v primerjavi s številkami na Poljskem, kjer imajo 2800 tako imenovanih lovske klubov in več kot 172.000 lovcev, se nimamo česa sramovati in smo lahko ponosni na svoje delo. Vsem je najbrž znano, da Poljska slovi po lovem turizmu in ima bogato lovsko kulturo. Z vabilom na lov pa smo jim zagotovo pokazali in tudi dokazali, kaj zmoremo ter da nič kaj dosti ne zaostajamo za njimi. Poljski lovci so v en glas zatrdili, da se bodo prihodnje leto vrnili k nam in pripeljali še svoje lovske prijatelje, pa tudi, da bodo z našo lovsko zvezo sodelovali na strokovnem področju in pri morebitnih skupnih projektih. Kaj si ob takih dejstvih želeli več in kako malo je včasih potrebno za promocijo lastne države in turizma, pa ne samo lovskega.

V petek, 10. decembra, zjutraj sem se šel posloviti od poljskih gostov, ki so po uspešnem lovu predčasno odšli domov, saj so bili zdoma že skoraj ves teden. Od prejšnjega dne sem bil neznansko utrujen in bolele so me vse mišice. Ja, slaba kondicija, leta in kakšen kilogram več tudi naredijo svoje. Pridružil sem se jim pri zajtrku in se ponovno prepričal, kako eminentne lovske goste smo gostili. Posebno me je navdušil predsednik Pawel, ki ima doma veliko posestvo in kar dvajset lovske psov – od gonilcev, krvosledcev pa do ptičarjev. Podpredsednica Ewa pa je poleg strastne lovke tudi prvakinja Poljske med ženskami v streljanju na glinaste golobe. Sledil je še običajen konec takega dogodka, kot je plačilo gostinskih uslug, predvsem pa račun za odstrel gamsov in muflona, za kar je vzormo poskrbel Aleš. Tako kot smo jih pričakali, smo se od njih tudi poslovili: s stiskom roke in prijateljskim objemom ter v želji, da se ponovno snidemo ter nadaljujemo z našim sodelovanjem in prijateljstvom.

Na koncu naj se v imenu predsednika LZS mag. Lada Bradača in tudi v svojem imenu najprej zahvalim vodji LPN Kozorog Kamnik mag. Darku Veterniku za organizacijo in izvedbo lova, njegovemu revirnemu pomočniku mag. Štefanu Veselu za vodenje gosta, predvsem pa za ves trud in srčnost ter požrtvovalnost revirnemu lovcu Alešu Jamljenju. Na samem koncu za prisrčno in vrhunsko gostoljubje posebna zahvala lastniku gostilne Pri Planinskem orlu ter dolgoletnemu prijatelju in lovskega tovarišu Janezu Uršiču, odlični kuharici, njegovi ženi Zvonki, ter nadebudnemu prihodnjemu lovcu, vnuku Žigi.

Mag. Božo Zakrajšek,
direktor Strokovne službe LZS

Foto: Žiga Uršič, osebni archiv Boža Zakrajšeka

Skupinska fotografija za spomin. Z leve: podpredsednik poljske lovske zveze Damian Przystacki, predsednik LZS mag. Lado Bradač, predsednik poljske lovske zveze dr. inž. Pawel Lisiak in podpredsednica Ewa Kraska (pravica in prokuratorica) ter direktor Strokovne službe LZS mag. Božo Zakrajšek

veselja, ko mu je Aleš izrekal lovski blagor in si je zataknil smrekovo vejico v žep brezrokavnika, saj je na glavi nosil kučmo iz lisičjega krzna. S Pawlom sva se objela in zavrkalo je od veselja ter kožo nežno pobožal po vratu in poljubil njene roglje. Zame dokaj nenavadno dejanje, ki pa je povedalo več kot vse izrečene besede. V svoji štiri desetletja dolgi lovski karieri sem doživel marsikaj, bil poleg številnih uplenitev vseh vrst divjadi, tokrat pa so me prevečala posebna čustva. Čudovito doživetje, ki ga je težko opisati z besedami, daleč stran od stvarnega sveta in civilizacije, v osrčju zasneženih kamniških gora, ki bo zagotovo vsem udeležencem zapisano v trajen in večen spomin. Nemo smo stali na snežnem parobku v ostenju Mokrice in občutek je bil naravnost božanski, enkrat in težko ponovljiv. Sledilo je še nekaj posnetkov za spomin in nato naporna pot do našega »štanta«. Najbrž ni treba posebej omenjati, kako drugačna, prijetnejša in manj težavna je bila pot nazaj, ko je bil končan tako uspešen lov.

predvsem tudi zahvaljujoč terenske-mu avtomobilu, in se pripeljali kar visoko. Zaradi megle, ki se je pojavila kar naenkrat, so bile razmere za lov zelo zahtevne in je bila vidljivost zelo slaba, pa tudi gamsa po skoraj enourni hoji nismo srečali, še manj videli. Zadnje upanje je bilo krmišče pri Lepem kamnu. Ko smo se mu tiho približali, smo uzrli enoletnega muflona, ki je bil primeren za odstrel. Bolje to kot nič in vprašal sem Ewo, ali ga je pripravljena upleniti. Le začudeno in vidno presenečena me je pogledala, saj jo je nepričakovana ponudba vidno presenetila. Ko sem ji povedal tudi, koliko stane odstrel, se je vse zgodilo skoraj v trenutku. Aleš in jaz sva s hrbta snela nahrbtnika in pripravila naslon za strel. Ewa je bila že pripravljena in ko se je muflon dobro obrnil, je že počilo in padel je v ognju. Vse se je zgodilo tako hitro, da je bilo veselje še toliko bolj nepopisno. »No, pa je končno konec in smo vsi zadovoljni,« sem si mislil in odleglo mi je kot že dolgo ne. Nenazadnje so vsi trije poljski lovci »prišli do svojega plena«,

Na kratko iz tujega tiska ...

Velika Britanija: Omenjena država je sprejela prepoved uvoza lovskih trofej uplenjene divjadi – poleg »afriških velikih pet«: leva, slona, nosoroga, leoparda in kafrskega bivola je prepovedan tudi uvoz lovskih trofej uplenjene zebre, severnega medveda in karibuja. Britanska vlada naj bi z omenjeno prepovedjo uvoza lovskih trofej uplenjenih ogroženih vrst divjadi pripomogla k preprečitvi izumrtja ogroženih živalskih vrst. Potem ko so že leta 2019 začeli s tem postopkom, so dobili pozitiven odziv in podporo več kot 44.000 prebivalcev za omenjeno prepoved. Britanski minister za okolje je v povezavi s tem izjavil, da je Velika Britanija na tak način pridobila najstrožje uvozne pogoje. Katere druge vrste divjadi so na spisku prepovedi uvoza lovskih trofej, zaenkrat še ni znano.

(Pirsch, 1/2022)

Nemčija, Avstrija: Znani nemški sejem, povezan z najrazličnejšo lovsko in ribiško dejavnostjo Jagd & Hund, ki sicer vsako leto poteka v Dortmundu in bi moral biti letos v začetku februarja, so prireditelji zaradi ponovnega vala okužb s koronavirusom prestavili na čas od 7. do 12. junija 2022. Omenjeni sejem je sicer največja tovrstna prireditev na evropskih tleh. Tudi nam bližnji avstrijski sejem iz Salzburga Jagd & Fischerei so morali prireditelji odpovedati, tako da naj bi bila naslednja tovrstna prireditev v Avstriji šele leta 2023, in sicer od 16. do 19. februarja 2023.

(Pirsch, 1/2022)

Nemčija: V letu 2021 so do 16. decembra na nemških tleh potrdili 2.970 primerov okužb z virusom afriške prašičje kuge; največ v zveznih deželah, ki so najbližje meji s Poljsko, in sicer v Brandenburgu, Mecklenburg-Vorpommernu in na Saškem.

(Pirsch, 1/2022)

Evropska skupnost: Komisija Evropske unije (EU) za biodiverziteto je dalj časa pripravljala dokument – strategijo, ki bi članice zavezoval k povečanju deleža zavarovanih območij v

Foto: Pixabay

obdobju do leta 2030. Cilj je, da članice v tem času razglasijo najmanj 30 % svojih površin kot različne oblike zavarovanih območij. Zahvaljujoč prizadevanju FACE (Združenje lovskih zvez EU) – kljub prvotnim predlogom, da naj bi za zavarovana območja z najvišjo stopnjo varovanja, ki naj bi obsegala vsaj 10 % površin, veljala popolna prepoved lova –, zaključni dokument vendarle ne vsebuje take oblike zapisa glede vsesplošne prepovedi.

(Pirsch, 1/2022)

Nemčija: V bližini kraja Oberrid (Baden-Württemberg) je policija 12. decembra 2021 okoli 16.30 prejela prijavo o pogrešanem 64-letnem lovcu, ki se ni vrnil z lova, niti ni bil dosegljiv na mobilni telefon. Pred tem so ga nazadnje videli okoli 12.30 v njegovem terenskem vozilu. Zaradi hribovitosti terena je bilo iskanje pogrešanega zelo oteženo. Truplo pogrešanega so končno našli ob približno 22.30, pri njem pa je bil njegov lovski pes, ki je bil živ. Policija domneva, da se je nesrečni lovec ponesrečil pri iskanju svojega lovskega psa.

(Pirsch, 1/2022)

Švica: Kot vse kaže, se planinskim zajcem obetajo težki časi. Splošne podnebne spremembe in segrevanje ozračja so že privedli do pojavljanja poljskega zajca v višjih nadmorskih višinah, kot je bilo to znano doslej. Tako so v švicarskih Alpah poljske zajce že opazovali na višinah 2.300 m, medtem ko je doslej veljalo, da so občasno zgolj do nadmorske višine 2.000 m. Poleg tega so z genetskimi analizami odkrili križance med poljskim in planinskim zajcem ter tudi potrdili, da so omenjeni križanci plodni in sposobni nadaljnega razmnoževanja. Potrdili so tudi, da se samci poljskih zajcev parijo z zajkljami planinskega in da pri tem, verjetno zaradi svoje velikosti, uspešno odganjajo samce planinskega zajca. Obratnih paritev doslej niso uspeli potrditi. Nadaljnje razmnoževanje križancev s poljskimi zajci bi lahko vodilo v nepovratno izginjanje genov planinskih zajcev, saj je njihov življenjski prostor v Alpah navzgor omejen.

(Wild und Hund, 1/2022)

Nemčija: Pristojni organi za varstvo okolja v zvezni deželi Schleswig-Holstein

so odredili popolno odstranitev muntjakov (vrsta azijskega jelena z majhnim rogovjem in izrazitimi podočniki) iz proste narave. Skladno z evropskimi direktivami spada muntjak med invazivne vrste, za katere morajo države EU poskrbeti za njihovo popolno odstranitev, če gre za zgodnjo fazo pojavljanja in razširjenosti v naravi. Muntjaki v prosti naravi negativno vplivajo na domorodne živalske vrste, zelo pa tudi objedajo grmovnice in mlajše gozdne drevesce. V prej omenjeni zvezni deželi so muntjake prvič pojavljali v začetku leta 2020. Pristojne oblasti so za lov muntjakov določile tudi minimalni kaliber lovskega orožja, ki je enak tistemu za odstrel srnjadi. Trenutno dovoljenje za popoln odstrel muntjakov velja do konca leta 2022. V Veliki Britaniji, kjer se muntjakov (in podobne vrste: kitajskega vodnega jelena) niso lotili tako strogo, torej s popolno odstranitvijo iz narave, se vrsta razmeroma hitro širi, zlasti v nižinskih predelih, in je resna konkurenca domorodni srnjadi, katere številčnost se zmanjšuje.

(Wild und Hund, 1/2022)

Pripravi: mag. Janko Mehle

LITERARNI NATEČAJ

2. mesto

Ko se na preži usedeš in primerno namestiš, si drugačen človek, v drugem svetu. To postajaš počasi, od tistega trenutka naprej, ko se odločiš za jago. Za lov se moraš preobleči. Kot ne moreš v isti obleki kidati gnoja in iti na koncert, tako ne moreš na lov v obleki, v kateri opravljaš obrtniška ali katerakoli druga dela v službi ali na polju. Obleka res naredi človeka, navzven in tudi navznoter.

nič se ne dogaja. Presedaš se, roka seže kar nekam v prazno. Nemir si prinesel iz tistega sveta, ki si ga zapustil z odhodom na jago. To je svet akcij, doseganja planov, koristi, dobičkov, učinkovitosti, merjenja moči, hitenja, nasilja ... Nemir poskušaš obvladati; odločil si se, da boš nekaj ur sam v naravi in z naravo, in pri odločitvi vztrajaš. Za jago si moraš vzeti čas.

Nemir pojenja in počasi prehajaš na drugačne obrate bivanja. Nič ne počneš, zgolj opazuješ, doživljaš, nikamor se ti ne mudi, čas se umiri ... Svet okrog tebe se ti začne razkrivati v drugačni luči. Gozdni rob je bogato razčlenjen

žival. Z dvogledom sem ugotovil, da je srnji mladič. Kmalu se mora pojaviti tudi srna. Čakam, ni je bilo. Je mogoče mladič sam, brez materine zaščite? Čakam, srna se ni pojavila. »Mladič bo sam težko preživel zimo in kar nekaj lisic je v tem okolju, najbolje bi bilo ...«, se je v meni oglasil lovec-plenilec. »Nekaj sem tudi dolžan prispevati k izpolnitvi načrta odstrela naše lovske družine.« Pri tem me zmotita besedi *sem dolžan* in *načrt*, nekako nista iz tega sveta, tu in sedaj. Srnica se je počasi bližala preži: kakšna lahkotnost v premikanju! Katera balerina bi lahko na odru prikazala tako eleganco! Gledam

Lovec ter srnica in deček

BRANE ŠIMENC

Ko se oblačiš v lovsko oblačila, počasi postajaš lovec. Kosi teh oblačil so v barvi gozda in trave, nosijo vonj po gozdni podrasti, v njih je vonj po svežini, je hlad jutra in toplota večera. Tudi vonj po divjadi ... V tebi se počasi, kot vzhaja testo za kruh, prebujajo občutki, spominske slike in okruški dogodkov, povezani z lovom, počasi te prevzemajo neka nova občutja, ki izrinjajo tista vsakdanja, iz službe in trgovine, z raznih pomembnih in bežnih srečanj z ljudmi, tista izpred TV-ekrana ... Čedalje bolj si sam s seboj, izginja vsakdanji svet, ki je bolj in bolj nepomemben, celo banalen, in v tebi rastejo drugačna, čedalje močnejša občutja, povezana z naravo in lovom. Rečeš si: »Ja, moram na jago, moram v tisti drugi svet, tisti je bolj pravi in pristnejši, bolj resničen in lepši.«

Na preži začutiš neko varnost in zaščito, v zaprtem prostoru sredi narave. Odpreš okno na tisti strani, kjer pričakuješ, da se bo pojavila divjad, globoko zajameš svež zrak, z dvogledom pregledaš odprt prostor in se poskušaš umiriti; preplavi te občutek svobode. Počasi se stapljaš z naravo – poslušаш tišino in ujameš tudi druge zvoke iz narave, poskušaš začutiti utrip poznega popoldneva. Počasi prehajaš na znižane obrate zaznavanja, doživljanja, čutenja. Tak umirjeni ritm izostri intenzivnost doživljanja in globino misli. Naenkrat se v tebi pojavi neki nemir, celo stiska zaradi brezdelja, nekaj moraš početi,

in barvno usklajen, trava je res zelena. Naenkrat opaziš, kako lepa je smreka in kako drugačna je bukev in vsako drugo drevo spet čisto drugačno. Začutiš zrak, ki ga dihaš, opaziš svetlobo, čutiš prostor ... Vse je preprosto, ugaja tvojim očem, mir je in tišina je najboljša glasba, tu in sedaj. Lepo in dobro je to narejeno in vse predvsem in zgolj je. Mogoče se šele tedaj začne tisti pravi lov, ko se ti divje živali razkrijejo v drugačni, pravi luči. Niso na svetu zato, da bi koristile človeku, kot koristijo domače živali. Živijo v svojem svetu, za svoje preživetje ne rabijo človeka in njihov svet je odmaknjen od človekovega. Lep je, skrivnosten in nedoumljiv. Neobvladljiva privlačnost lova je ravno v tem, da opazuješ skriti in skrivnostni svet, ki navadno človeku ni dostopen; to je svet divjih živali. Na prežo greš zato, da bi ga gledal, opazoval, doživljal. Za to si pripravljen žrtvovati ure, dneve in noči. Da ne vznemirjaš tega sveta, moraš biti čisto pri miru in tiho, doživetja pa so gotovo veliko intenzivnejša kot v tistem vsakdanjem svetu hrupa, površnosti in preobilja dražljajev.

Ta svet obstaja nekako vzporedno s človeškim svetom, ki se čuti dolžnega, da svet divjine nadzoruje in ureja po svojem kopitu koristnosti in nasilja.

V takih mislih me je presenetila spremenjena slika: na gozdnem robu se je pojavila

lepo žival, iščem še drugo pravo besedo zanj, mogoče – kako je ljubka, mila.

»Kje imaš mamo?« sem skoraj na glas vprašal živalco. In v tistem hipu se je v meni nekaj zgodilo – utrnila se je zgodba iz mojega otroštva in oživela v meni z vso silo podob in dogajanja, pospremljena z rahlo sledjo grenkega občutka in prizadetosti ...

Deček je med poletnimi počitnicami služil za pastirja na bližnji kmetiji. To ni bilo nič neobičajnega, saj so otroci takrat pomagali pri delu doma in na podeželju se je vedno našlo delo za otroka. Pastirska služba je bila precej običajna, ko še ni bilo električnih pastirjev. Pri dečku doma je bilo več otrok, vendar za pastirja ni šel zato, da bi bila doma ena usta manj. S starejšim bratom sta počela take deške vragolije, da sta postajala neobvladljiva, zato ju je bilo treba ločiti, vsaj čez poletje. Takrat je veljalo, da je otroka treba naučiti trdo delati, da iz njega ne bo postal delomrznež in postopač, ampak si bo znal služiti kruh s poštenim delom.

Deček je bil dvakrat na dan pastir, zgodaj zjutraj in popoldne do noči. V vmesnem času seveda ni postopal naokrog, ampak je pomagal pri vsakem delu na kmetiji: pomagal tu, pojdi tja, pospravi zgoraj, pometi spodaj, poprimi vile, takole se dela z grabljami ... In deček je delal ves dan, za delo je bil ročen in ubogljiv, s

pridnostjo si je želel pridobiti naklonjenost tujih ljudi. Včasih je bilo kako delo zanj prenaporno, vendar ni želel pokazati, da česa ne zmore. Zvečer je padel na posteljo, po telesu ga je skelelo zaradi znoja, vendar je zaspal kot ubit.

Bil je čas žetve. Takrat se je to delo opravljalo v glavnem še ročno. Ko so na kmetiji kupili kosilnico, so nabavili tudi nekakšno napravo, ki je pokošena pšenična stebela poravnava v red, tako da so žanjice žito samo še povezoval v snope. Delo je potekalo v polnem ritmu, ko se je kosilnica nenadoma ustavila in zaslišali so se nenavadni klici. Vse delo se je ustavilo, pozornost vseh se je usmerila proti kosilnici. Pred njo je ležal srnin mladič, še s pikami, pravi bambi.

Živalca ni mogla bežati, očitno je bila poškodovana. Nihče ni vedel, kaj naj z njo naredijo. Deček je prosil, ali jo lahko odnese, in dovolili so mu. Ko se ji

nebogljeno bitje preživelo. Dobra stara teta Lojza, ki je bila od nekdaj pri hiši in je vsak dan dvakrat molzla krave, je dečku dala mleko in mu svetovala, naj kravjemu mleku doda vodo, da mladič ne bo dobil driske. S teto sta bila skrivna zaveznika. Najbrž je ona po svoje posredovala, da je smel obdržati divjo živalco pri hiši.

Klet je bila temna in vlažna. K steni nasproti vrat je prinesel slamo in to je bila postelja za srnico. Trikrat na dan je pripravil stekleničko in jo hranil. Živalca je bila shujšana, samo ležala je na slami. Vendar je živela, hotela je živeti, vedno je popila nekaj mleka. Njen strah pred dečkom je počasi plahnel, on se je pri njej po jedi zadržal nekaj časa, da jo je z roko gladil po shujšanem telesu. Ni se več umikala. Kot da sta čutila, da ju družita neka podobna usoda – oba sta pri tujih, nobeden od njiju ni bil doma.

Deček je vedel, da srnice ne bi smel

ker se je bal, da bi njegovo živalco videle nepovabljenе oči. Začel ji je prinašati travo in drugo zelenjavo, ki je dozorevala na njivah na kmetiji, vendar je kasneje večino uvele krme odnašal iz kleti, ker se je v glavnem hranila samo še z mlekom. Pa vendarle, postala je živahna, ni bila več tako mršava, zrasla je in svetle pike so izginile. Ni bila več bambi.

»Ja, žival mora na zrak, mora se gibati, naj vidi sonce in travo, mogoče se bo že pasla ...«, se je čedalje močneje oglašalo v dečku. Tako jo je nekajkrat spustil iz kleti in žival se je najprej plašno ozirala okrog in negotovo stopicala po vrtu. Dečku se je zdelo, da ji je prijetno, da uživa v gibanju. Njeno obnašanje je bilo čedalje bolj živahno in igrivo, vendar se je odzivala na njegove klice, tako da jo je zlahka spet skril v klet.

Ob nedeljah na kmetiji niso delali, živino pa je vseeno bilo treba zjutraj in zvečer

Narisol: Igor Pičulin

je približal, se je revše v strahu pognalo naprej, pa ji noge niso služile. Ubogo živalco je stisnil v naročje in jo odnesel – pa ne v gozd, ampak tja, kjer je bil tedaj njegov dom. Na poti se je ranjena živalca še večkrat krčevito odgnala, da bi se iztrgala, vendar jo je trdno držal, da se mu ni izvila iz objema in padla po tleh. V rokah je čutil njen strah, v velikih očeh je bila skrita globoka žalost, da se mu je mala žival zasmilila, vendar – kako otroško ljubeč gobček je imela!

Na kmetiji je bila pod kaščo klet, ki je bila poleti prazna. Tam so jeseni in pozimi hranili jabolka in svinjsko krmo. Deček se je odločil, da bo v tisti prostor skril ubogo živalco. Tam bo varna, zaščiten, tam bo okrevala. Pretipal ji je noge in ugotovil, da je ena od sprednjih nog zlomljena. Našel je deščico in raztrgal odsluženo majico, da je naredil povoj, s katerim je živalci pritrdil deščico na nogo. Pri hiši se je našla ustrezna steklenička z dudo in to je bilo vse, kar je bilo potrebno, da bo

prinesti domov, da tega lovci ne dovolijo. Naj bi jo pustil tam na njivi, da bi revše poginilo? Kaj je bolj prav? Vedel je, da je pravica na njegovi strani, pa vendar je vedno, ko je šel proti kleti, dobro pogledal naokrog, če ni mogoče kje v bližini tisti lovec Janče, ki se pogosto potika po gozdovih tam naokrog, pogosto pa se pojavi kar na dvorišču in še postrežejo mu s ta kratkim. Tega lovca se je deček bal, pred njim mora zavarovati srnico, on mu jo lahko vzame. Bo že prišel njen čas, ko bo odšla. Sedaj je samo njegova, ne da je, on jo bo postavil na noge, samo zaradi njega bo preživela. Deček je ob takih mislih začutil posebno notranjo moč in zadovoljstvo.

Prej kot v enem mesecu se je uboga živalca postavila na noge in lesena opora ji ni bila več potrebna. Ko je deček odrinil kletna vrata, je živalca pritekla k njemu. Včasih ga je tako pozdravila, da mu je polizala roko. Prijala ji je dnevna svetloba, vendar je deček pripiral vrata,

gnati na pašo. Dan je bil vroč in več ur je bilo še časa do popoldanske paše, zato je bilo po kosilu dovolj časa za igro s srnico. Tisti dan je bila nenavadno živahna, uganjala je otroške norčije s poskoki. Z rahlim tekom v krogu je nečimrnica pokazala, kako je lepa, kako med tekom plava po zraku, saj se samo s parkeljci rahlo dotika tal, kako elegantno premika ta mala balerina svoje tanke noge. Ko jo je poklical, se je vrnila k njemu in on jo je občudujoče ter s hvaležnostjo pobožal po dlakavem telesu. Potem pa je stekla od dečka proti koncu vrta, pospešila tek, kot da se je prestrašila, in izginila v gozdu. Deček jo je poklical, vendar se tokrat ni vrnila k njemu. Stekel je proti robu gozda in nato v gozd, jo klical in iskal, vendar njegove živalce ni bilo nikjer.

Iskanje je moral opustiti, ker je bilo treba gnati krave na pašo. Nobeni ugovori in prošnje niso pomagali, pastirska dolžnost je kot služba in pika. Krave je gnal na pašo v Pogorelco. Tisti pašnik

Narisal: Igor Pičulin

je bil na drugi strani hriba, ne na tisti, kjer je srnica izginila v gozdu. Krave so poprijele pašo, obadi niso bili posebno nasilni, posebej je moral paziti na tisto neumno kravo Čopo, ki se je sama sesala. Dečkove misli so bile pri srnici, skrbelo ga je zanjo. Mu je ušla? Kaj pa, če jo najde kak pes? Huda vprašanja so se kar rojevala. Kaj naj stori? Kaj če bi zapustil čredo in bi skrivaj skočil na drugo stran hriba pogledat, če se je njegova živalca že vrnila? Mogoče pa potrebuje pomoč, če se je pojavil kak potepuški pes ...

Ni zdržal, storil je hud pastirski prekršek, zapustil je čredo in se premeteno, da ga ne bi opazil kdo od domačih, okrog hriba urno prebil na drugo stan. S pridruženim glasom je klical svojo živalco na robu gozda, nato še globlje v njem, vendar odziva ni bilo. »Nič, živino bo treba odgnati domov, potem bom pa še enkrat poskusil. Najti jo moram, uboga živalca ne bo sama ponoči v gozdu,« je sklenil sam pri sebi.

Precej karajoče so ga pogledali odrasli

na kmetiji, ker je živino prignal domov še pred večernim zvonjenjem. In seveda, takoj so opazili, kar je bilo najbolj neprijetno, tista neumna Čopa je imela krvave seske, ker se je v dečkovi odsotnosti sama pomolzla. Kar nekaj hudih je slišal na račun nevestnega opravljanja pastirske službe. V znak priznanja krivde je deček sicer sklonil glavo, a mu za vse to ni bilo mar. Lahko se upre, lahko pobegne, lahko ... On mora najti izgubljeno živalco.

Ko se je napotil proti kašči, glej, jo je zagledal! Kot da so se mu v srcu razcvetele najlepše pomladanske rože, tako je bil srečen.

Poletne počitnice so se iztekale in tako tudi dečkova pastirska služba. Šel bo domov in s seboj vzel svojo živalco. Doma se bo že našel prostor zanjo, samo varno jo mora prinesiti domov. Vzel je gosto pleten koš. Na dno je položil žival, potem ko ji je zvezal noge, da se med nošnjo ne bi v košu kako dvignila in se izdala. Na srnico je položil dve vreči, napolnjeni s senom, da bi bilo videti, kot da prenaša

jabolka ali krompir. Natanko je premislil celotno pot do doma skozi gozd, da ne bi koga srečal in da bi se lahko pravočasno izognil vsakim nezaželenim očem. Menda se ne bo nesreča tako poigrala z njim, da bi naletel ravno na lovca Jančeta. Na poti je oprezal na vse strani, vsake toliko časa se je s košem potuhnil za kako drevo in prisluškoval v gozd, ali je varno nadaljevati pot. Zadnjih dvesto metrov pred domačo hišo je moral čez travnik. Tam se ni čutil zavarovanega kot v gozdu, na čistini je bil izpostavljen, zato je začel teči, da bi nevarnost čim prej minila. Svojo živalco je srečno pritovoril domov.

Srnica je v dečkovem pravem domu v še neizdelani sobi začela novo življenje. Prostor je bil svetel in precej odmaknjen. Deček je načrtoval, da bo žival pri njem prebila zimo, potem pa bo sama izbrala, kakor bo želela. Začelo se je novo šolsko leto, vendar ni nobenemu sošolcu zaupal svoje velike skrivnosti.

Kmalu potem je neko nedeljo zjutraj deček vstal in šel kot po navadi najprej pogledat svojo živalco, lepo, veliko, močno. Naletel je na odprta vrata, srnice ni bilo v sobi. Nihče v hiši ni vedel, kje je. Neprizadeto so mu odgovarjali, da je verjetno pobegnila, ker je nekdo najbrž pustil odprta vrata. Ampak nekdo je moral odpreti še druga vrata, da je lahko prišla ven. Nekdo od domačih je torej ponoči spustil živalco na prostost. Vzeli so mu jo – zanalašč, iz nevoščljivosti, iz hudobije. Vsi, oče in mama, bratje in sestre, vsi so bili zarotniki proti srnici in dečku. Vse je tisti dan in še kateri dan potem sovražil iz polnega srca. Nekdo je nekaj bleknil o ujetništvu ali zaporu za srnico, kot da bi ga hotel še huje prizadeti.

Deček je šel iskat svojo živalco, klical jo je, prehodil je precej bližnjega gozda, vendar o srnici ni bilo ne duha ne sluha. »Mogoče se bo sama vrnila, kot se je to že zgodilo,« se je tolažil in pogosto čez dan pogledoval proti robu gozda. Znočilo se je, ni je našel, ni se vrnila.

Srnji mladič se je počasi pomaknil za grmovje in se izgubljal v gozdnem robu. Moral sem si priznati, da sem si kar oddahnil. Mogoče pa drugič ... Saj bodo še priložnosti.

Kar obsedel sem na tisti preži na Pečni poljani, čeprav se je že popolnoma zmračilo. Spreletela me je misel, ali sem se sploh kdaj vprašal, kaj je bila tista prva spodbuda, da sem se pridružil zeleni bratovščini. Vsak lovec ima namreč neki poseben razlog, da postane lovec. Na preži se mi je posvetilo, da je bila tisti prvi nezavedni razlog ravno tista srnica. Z njo se mi je odkril svet, tako poseben in privlačen, da me je zaznamoval za vedno.

To je bil prvi klic skrivnostne divjine ...

JAN LEOPOLI

Vonj po jelenu

Vonj po jelenu je zelena plesen,
je trohnenje lesenih sodov,
ko polmrak spoji mojo silhueto
s smrečjem in bukovjem,
ko globoka tišina pogoltne moje upe.

Domov se vračam v starem golfu,
ki diši po dizlu in jabolkah.
Moj bavarec spi na zadnjem sedežu.

Ugasnem motor, vrata zaškripajo.

Pes že ovohava dvorišče:
tihi obred stoterih vrnitev.

Zdaj od daleč zaslišim njegovo rukanje
in odmev, ki ju tema posrka vase.

Vonj po jelenu je zelena plesen,
je trohnenje lesenih sodov,
ko prekoračim hišni prag
in nihče še ne ve,
da mi je srce poskočilo.

Narisał: Igor Pičulin

Igor Pičulin

Začela se je lovška krvodajalska akcija Zavijajmo rokave!

Začela se je tretja vseslovenska lovška krvodajalska akcija v organizaciji **Lovske zveze Slovenije, Rdečega križa Slovenije in Lovskega dobrodelnega združenja Diana**. Poteka od 13. januarja pa vse do 14. marca 2022. Slovenski lovci z lovsko krvodajalsko akcijo ponovno dokazujemo našo povezanost ter pripravljenost »zavijati rokave« in darovati kri ter tako prispevati za skupno dobro.

Na krvodajalsko akcijo se je treba predhodno prijaviti. To lahko storite tako, da pokličete na telefonsko številko, ki je predvidena

za posamezno krvodajalsko akcijo oziroma na najbližji transfuzijski center, kjer vam bodo določili dan in uro odvzema krvi.

Na krvodajalski akciji posne-

mite fotografijo, s katere bo razvidno, da ste darovali kri (lahko fotografirate tudi potrdilo) in izpolnite obrazec, objavljen na naši spletni strani, saj bomo le

tako vedeli, da ste se udeležili krvodajalske akcije.

Kdo je lahko krvodajalec? Kri lahko daruje vsaka oseba med 18. in 65. letom starosti in je dobrega zdravja ter počutja, tehta več kot 50 kg, moški, ki vsaj tri mesece ni daroval krvi, ženska, ki vsaj štiri mesece ni darovala krvi in v zadnjem letu ni bila noseča.

Stalni odvzemi potekajo na Zavodu Republike Slovenije za transfuzijsko medicino v Ljubljani in desetih transfuzijskih centrih po Sloveniji. Krvodajalske akcije potekajo na več lokacijah – podrobnejše informacije so objavljene na spletni strani Rdečega križa Slovenije https://www.rks.si/sl/Krvodajalske_akcije/.

Urša Kmetec

Slovenski lovci z lovsko krvodajalsko akcijo ponovno dokazujemo našo povezanost ter pripravljenost »zavijati rokave« in darovati kri ter tako prispevati za skupno dobro.

Programsko-volilni zbor LZ Maribor 2021

Na programsko-volilnem zboru **Lovske zveze (LZ) Maribor**, ki je bil 20. decembra 2021 v prostorih LZ Maribor, so za predsednika te največje območne lovske zveze v Sloveniji vnovič izvolili **Marjana Gselmana** iz Lovske družine (LD) Pobrežje - Miklavž, ki je to funkcijo opravljal že v prejšnjem mandatu. Njegov protikandidat je bil **Miran Daković** iz LD Gaj nad Mariborom. Izvolili so tudi nov **Nadzorni odbor LZ Maribor**, ki ga sestavljajo **Edvard Goričan**,

Boštjan Lavuger, Silvo Pinter, Boris Rožman in dr. **Marjan Toš**, ter **Disciplinsko razsodišče LZ Maribor**, v katerem bodo naslednja štiri leta delovali **Andrej Marhold, Robert Erhatič, Alojz Gostenčnik, Franc Kraner** in **Vlado Šteinfelser**.

Na zboru so po obširni obrazložitvi predsednika gospodarsko-finančne komisije **Tomislava Kovačiča** soglasno sprejeli in potrdili finančni načrt ter delovni program za prihodnje leto. Veliko pozornosti bodo namenjali strokovnemu delu, izobraževanju, pridobivanju novih članov in projektnemu delu z mladimi.

Med osrednjimi nalogami bo dokončanje sodobne multimedijske ekološke učilnice, ki bo namenjena učencem in dijakom. LZ Maribor bo tudi v prihodnje negovala stike in sodelovala z zamejskimi lovci na avstrijskem Koroškem (Klub prijateljev lova Celovec) in s slavonskimi lovci na Hrvaškem. Delegati so se seznanili tudi z nekaterimi usmeritvami na področju izobraževanja, ki jih je posredoval predsednik komisije za izobraževanje **Ivan Žižek**. Na kratko je predstavil dosežke pri izobraževanju na daljavo in menil, da pri tem sicer niso imeli večjih težav, a je vseeno mnogo

bolj kakovostno izobraževanje, pri katerem je tudi osebni stik med predavatelji in slušatelji.

Delegati so soglasno potrdili predlog predsednika Gselmana za člane **Upravnega odbora LZ Maribor** za prihodnja štiri leta. Poleg predsednika Gselmana bodo v njem delovali še **Borut Mithans**, podpredsednik, ter člani **Ivan Žižek** (komisija za izobraževanje), **Danilo Muršec** (pravno statutarna komisija), **Tomislav Kovačič** (finančno-gospodarska komisija), **Franc Krivec** (komisija za odlikovanja in priznanja), **Slavko Štiberc** (komisija za lovsko kulturo), **Tomaž Golob** (ko-

Vse foto: Marjan Toš

Zborovanje štajerskih lovcev so popestrili rogisti LZ Maribor.

misija za lovni turizem), **Damir Koblar** (komisija za stike z javnostjo in prireditve), **Bojan Urbančič** (komisija za lovsko strelstvo), **Zdravko Brezovšek** (komisija za lovsko kinologijo), **Marjan Vernik** in **Uroš Lepej**. Predsednik LZ Maribor Gselman je povedal, da so upravni odbor spet nekoliko pomladili in pritegnili tri nove člane, do konca mandata pa bodo poskušali pridobiti večino novih, mlajših kadrov za prevzem vseh odgovornih funkcij v LZ Maribor, saj se bo večini članov upravnega odbora in tudi predsedniku iztekel že tretji mandat, v katerem bodo dali priložnost novim kadrom s svežimi idejami. To so sicer nameravali storiti že tokrat, a je prevladala ocena, da zaradi epidemije nekaterih strateških ciljev niso uresnili v celoti (multimedijska ekološka učilnica), zato želijo ta dolg nadomestiti in potem predati vodenje novim članom brez bremen preteklosti. Iz programskih poudarkov

predsednika Gselmana, ki so bili deležni soglasne podpore delegatov programsko-volilnega zbora, naj omenimo samo nekaj najpomembnejših. LZ Maribor bo tudi v novem programskem obdobju opravljala naloge za vse članice in člane članic, to je za lovske družine in njene člane, vodila bo aktivnosti pri oblikovanju skupnih lovskih interesov in vsestransko skrbela za njihovo uveljavljanje, posebno skrb in pozornost pa bo namenjala stalnemu informiranju in obveščanju članstva. Velika skrb bo v prihodnje namenjena strokovni pomoči lovskim družinam pri njihovih prizadevanjih za varstvo narave in življenjskega okolja divjadi, zlasti ogroženih vrst. Kot strokovni servis za lovske družine bo mariborska območna lovska zveza tekoče skrbela za obveščanje o zakonskih novostih na področju varstva narave in podpirala prizadevanja za popolno uveljavitev sonaravnega upravljanja z divjadjo. Okolju

nasploh bodo morale več skrbi nameniti tudi vse članice LZ Maribor, saj so nekateri minuli posegi drastično poslabšali razmere za divjad, je bil kritičen predsednik Gselman. Lovci morajo nenehno v korak s časom in si s strokovnim znanjem prizadevati za popolno uresničevanje načel trajnostnega upravljanja z divjadjo v kontekstu razumne rabe narave in njenih virov. Pri tem pa je nujno treba poglobiti in okrepiti sodelovanje z drugimi deležniki v prostoru.

Lovci bi morali postati tudi bolj enakopravni partnerji na podro-

o dejavnostih lovske organizacije na Štajerskem, nadaljevali bodo z organizacijo lovskih taborov za mlade (poskušali jih bodo organizirati tudi na srednjih šolah) in okrepili sodelovanje z osnovnimi in srednjimi šolami. Na tem področju si veliko obetajo od nove multimedijske ekološke učilnice, ki jo urejajo tudi s podporo lokalnih skupnosti na Štajerskem.

V prihodnje bodo okrepili sodelovanje z lokalnimi skupnostmi, zlasti na področju varstva okolja. Predsednik Gselman je napovedal tudi intenzivno sodelovanje z **Lovsko zvezo Slovenije (LZS): »Še**

Marjan Gselman še en mandat ostaja predsednik LZ Maribor.

čju lovskoupravljaljskega načrtovanja. Vse naloge bo mogoče opraviti samo z dobrim znanjem in s strpnim medsebojnim sodelovanjem vseh deležnikov. Gselman se je zavzel tudi za ureditev statusa fazanarije na Vurberku in za aktivnejše sodelovanje LZ Maribor pri razpisih **Mestne občine Maribor** s področja varovanja okolja in ohranjanja narave. Okrepili bodo tudi komuniciranje in obveščanje

Ivan Žižek podpira izobraževanje na daljavo, a ocenjuje, da je nujen tudi osebni stik predavateljev s slušatelji.

posebej aktivno pa se bomo vključevali v delo naše krovne organizacije, to je LZS, prek naših predstavnikov v Upravnem odboru LZS in v njenih delovnih telesih z željo in zahtevo po aktivnem kreiranju programskih usmeritev LZS kot tudi organizacijskega funkcioniranja naše krovne lovske organizacije«.

Marjan Toš

Prvo lovsko strelsko tekmovanje za Memorial Franca Barbiča

Predzadnjo nedeljo v lanskem avgustu smo člani **Lovske družine (LD) Šmarna gora** organizirali lovskostrelsko tekmovanje sosednjih in prijateljskih lovskih družin na glinaste golobe in tarčo srnjaka. V zelenem objemu šmarnogorskih gozdov v vasi Zavrh se je tekmovanja udeležilo 51 strelcev iz 19 lovskih družin. Strelsko tekmovanje in medsebojno druženje različnih članov lovskih družin s svojimi bližnjimi sta potekala v čudovitem pozno-

poletnem vremenu ob upoštevanju ukrepov za zaježitev covida-19.

Naše dolgoletno strelsko tekmovanje za **Memorial Janeza Bokala**, ki ga organiziramo že več kot 40 let, smo letos preimenovali v strelsko tekmovanje za **Memorial Franca Barbiča**, našega nedavno preminulega častnega člana LD Šmarna gora. **Franco Barbič** (1938–2021) je bil član lovske družine vse od leta 1956, častni član od leta 2009, bil je priznan preparator, mojster rezbarstva z unikatnimi izdelki iz jelenje roževine in odlični strellec – mojster strellec. Prejel je številna odlikovanja, tako družinska, strelska in od **Lovske zveze Slovenije**, predvsem pa je bil marsikateremu

tovarišu zelene bratovščine vzor poštenosti in zaupanja. Zagotovo lovec z veliko začetnico.

Tekmovanje sta odprla predsednik LD Šmarna gora **Ivan Bek** in strelski referent **Amir Zulić**, ki je posredoval osnovna navodila o poteku in predvsem varnosti tekmovanja. Preostali člani strelske komisije so kot zapisnikarji in strelski sodniki skrbeli za nemočen in tekoč potek tekmovanja na samem strelišču. Za točno vodenje rezultatov je za računalniško podporo poskrbel **Franco Barbič ml.** Tekmovanje je potekalo v prijateljskem, a na trenutke tudi tekmovalnem vzdušju, saj so bili končni rezultati (kot je razvidno iz okvirčkov) zelo izenačeni. Na

koncu pa je bilo najpomembnejše, da so bili obrazi vseh tekmovalcev zadovoljni, saj je bilo tekmovanje izpeljano korektno in tekoče.

Tako kot vsako leto je ekipa šmarnogorskih lovcev tudi letos poskrbela za malico. V ponudbi so bile že tradicionalne priljubljene ocvrte ribe s krompirjevo solato in druge dobrote z žara, ki so premamile vse udeležence strelskega tekmovanja. Sredi popoldneva se je uradni strelski del končal in vsi smo nestrpnost čakali rezultate, ki so bili za ene dobri, za druge malo slabši. Vsi skupaj pa smo bili ponosni, da smo del zgodovinskega preloma LD Šmarna gora s preimenovanjem

Plakat prvega Memoriala Franca Barbiča

Rezultati – veterani:
kombinacija:

1. **Anton Weiss**, LD Črnomelj (189 točk)
2. **Dušan Krajnik**, LD Udenboršt (188 točk)
3. **Slavko Trstenjak**, LD Rakovnik 2 (188 točk)

glinasti golobi:

1. **Franč Barbič ml.**, LD Šmarna gora (24 golobov)
2. **Anton Weiss**, LD Črnomelj (24 golobov)
3. **Dušan Krajnik**, LD Udenboršt (23 golobov)

malokalibrska puška:

1. **Janez Pavli**, LD Rakovnik 2 (97 točk)
2. **Dušan Krajnik**, LD Udenboršt (96 točk)
3. **Slavko Trstenjak**, LD Rakovnik 2 (96 točk)

Rezultati – ekipno:

1. **LD Rakovnik 2** (561 točk)
2. **LD Rakovnik 1** (553 točk)
3. **LD Črnomelj** (544 točk)

Vir: LD Šmarna gora

Rezultati – člani:
kombinacija:

1. **Franci Koncilja**, LD Kresnice (193 točk)
2. **Boštjan Kelemina**, LD Medvode (189 točk)
3. **Damjan Porenta**, LD Rakovnik 2 (188 točk)

glinasti golobi:

1. **Franci Koncilja**, LD Kresnice (25 golobov)
2. **Damjan Porenta**, LD Rakovnik 2 (24 golobov)
3. **Boštjan Kelemina**, LD Medvode (24 golobov)

malokalibrska puška:

1. **Igor Pičulin**, LD Jošt (95 točk)
2. **Marko Fujan**, LD Grosuplje (95 točk)
3. **Tomaž Tratnik**, LD Medvode (94 točk)

Rezultati – superveterani:
kombinacija:

1. **Ljubiša Pavlovič**, LD Rakovnik 1 (194 točk)
2. **Stane Francelj**, LD Struge (190 točk)
3. **Alojz Šoln**, LD Rakovnik (186 točk)

glinasti golobi:

1. **Alojz Šoln**, LD Rakovnik (24 golobov)
2. **Stane Francelj**, LD Struge (24 golobov)
3. **Ljubiša Pavlovič**, LD Rakovnik 1 (24 golobov)

malokalibrska puška:

1. **Ljubiša Pavlovič**, LD Rakovnik 1 (98 točk)
2. **Stane Francelj**, LD Struge (94 točk)
3. **Božo Masnec**, LD Škofja Loka (94 točk)

našega tradicionalnega strelskega tekmovanja.

Po razglasitvi rezultatov po kategorijah in razdelitvi praktičnih nagrad se je nadaljevalo družabno srečanje, na katerem

so udeleženci obujali spomine in anekdote v spomin na našega preminulega člana. Franc Barbič bo kot nekdanji odlični strelec živel naprej v našem tradicionalnem strelskem tekmovanju in bil

zagotovo spodbuda marsikateremu mlademu strelcu.

Prireditve se je končala v prijetnem vzdušju, z zadovoljnimi obrazi šmarnogorske zelene bratovščine, z lepimi spomini

na tovariše in željnimi pričakanji za naslednje leto: »Če bodo ponovno ribe, zagotovo še pridemo!«

Božo Frišek,
LD Šmarna gora

Premična tarča Bežeči merjasec ali kako trenirati doma

Pri lovu na divje prašiče se včasih najdemo v situaciji, ko je treba streljati na premikajočo se žival. Streli z risanicami in krogli se razlikujejo od streliv s šibrenicami in šibrami. Za osvojitve spretnosti je potrebne veliko vaj ali izkušenj, vse pa terja tako denar kot čas, preživet na lovu.

Za varno in cenovno ugodno vadbo, dostopno tako rekoč vsakomur, si lahko z nekaj truda doma izdelamo premikajočo se tarčo, na

katero lahko že na domačem vrtu vadimo oziroma streljamo z zračno puško. Premišljeval sem, kako bi tako vadbo čim bolj približal strelski disciplini *Bežeči merjasec*, ki jo sicer za tekmovalne namene predpisuje *Pravilnik o lovskem strelstvu Lovske zveze Slovenije* (LZS).

Ker bi uporabil zračno puško, kalibra 4,5 mm, bi moral pogoje prilagoditi, kolikor je le mogoče, da bi bili primerljivi s *Pravilnikom o lovskem strelstvu LZS*, kjer je predvidena uporaba streliva .22 LR. Po analizi vseh možnosti se je pokazalo, da je stvar izvedljiva. Kako sem prišel do takih zaključ-

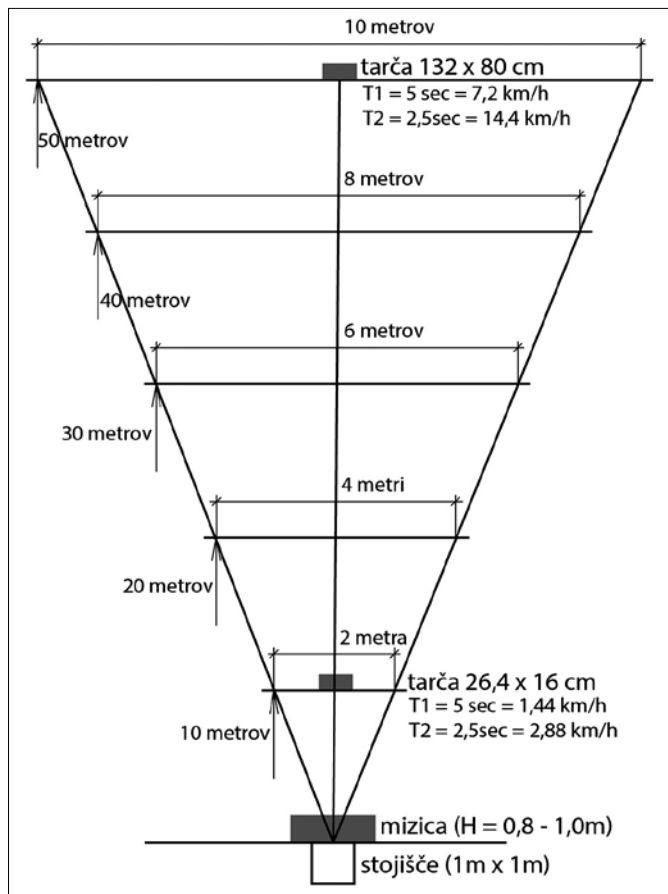
kov, bom na kratko pojasnil v nadaljevanju. Ocenno uporabnosti pa prepustim vam, lovski tovariši.

Zagotoviti je bilo treba enako »okno«, enak čas pojavnosti tarče v njem, enaki hitrosti T1 (počasni tek) in T2 (hitri tek) ter enako velikost tarče (merjasca v levem in desnem teku). Pomembno je bilo tudi vprašanje hitrosti izstrelka malokalibrskega streliva .22 LR (približno 300–330 m/s) in izstrelka zračne puške Diabola (približno 175 m/s) (*slika 1*).

Zaradi preglednosti navajam zahtevane strelske pogoje:

– vodoravno gibanje tarče, konstantna hitrost,

– varnostni pogoji za .22 LR,
– dve tarči (leva in desna), ki se izmenično pojavljata,
– odprtina teka tarče, širine 10 metrov, pravokotno na strelca v oddaljenosti 50 metrov,
– strelsko mesto v kvadratu 1 x 1 m v isti ravnini kot tarče z mizico, visoko 80–100 cm,
– dve hitrosti tarče: počasni tek 5 sekund za 10 metrov in 2,5 sekundi za hitri tek,
– čas za prehod odprtine merimo od pojave tarče izza stene in končamo, ko tarča pride do nasprotne stene,
– enobarvna fotografija merjasca s krogli, obrnjena levo in desno,

Slika 1: Shema načrta

- opis opreme, orožja in streliva,
- sodniki na tekmovanju,
- pravila tekmovanja (dva preskusna strela, deset strel v počasnem teku in deset strel v hitrem, položaj strelca »lovski stav«).

Vrniti se moram na poglavje 3.3 Pravilnika o lovskem strelstvu LZS, kjer piše o uporabi streliva .22 LR. Za primerjavo sem vzel hitrost omenjene krogle (približno

310 m/s), ki tarčo doseže v 0,16 sekunde, za izstrelak zračne puške Diabolo pa hitrost 175 m/s. Le-ta preleti pot do 10 metrov oddaljene tarče v 0,06 sekunde. To je velika razlika in samo tu lahko nastanejo pomisleki. Vendar pa lov na divje prašiče poteka z velikokalibrskimi puškami. Hitrosti lovskih krogel se gibljejo od 700 do 900 m/s. To pa je tistih realnih 0,06 sekunde leta krogle, če s takim orožjem

Slika 3: Postavitev prečne tarče za vadbo z zračno puško

Slika 4: Postavitev prečne tarče za vadbo z zračno puško

Slika 5: Postavitev prečne tarče za vadbo z zračno puško

Slika 2: Pomanjšana tarča v levem in desnem teku

streljamo na 50 metrov. Lahko bi rekli, da ta čas bolj ustreza dejanskim lovskim razmeram.

Na *sliki 2* je pomanjšana tarča v levem in desnem teku. Vse mere (oddaljenost, dolžina teka, velikost tarče) so petkrat pomanjšane, ohranjena je kotna hitrost. Tako je vadba z zračno puško primerljiva disciplini *Bežeči merjasec* po pravilih LZS. Ker pri vsem tem ne gre za tekmovanje, pač pa za pridobivanje strelskih izkušenj, menim, da rahla odstopanja ne bodo ovira. Tudi divji prašiči ne tekajo ravno po pravilniku. Na *slikah 3, 4 in 5* je pomanjšana tarča v levem in desnem teku.

Za izdelavo gibajoče se tarče sem uporabil enofazni motorček za pogon brisalcev v osebnih avtomobilih, ki potrebujejo istosmerno napetost 12 voltov in z zamenjavo polov + in – stikalom omogočimo vrtenje v levo ali desno smer. Motorčki delujejo z dvema hitrostma, kot pač delujejo avtomobilski brisalci stekel. S spremembo električne napetosti lahko obrate v manjšem območju povečujemo ali zmanjšujemo.

Upam, da bo predstavljeni način treninga koga zanimal in spodbudil posnemanje. Želim vam uspešno izdelavo in uspešen trening.

Miroslav Slabajna

Visok življenjski jubilej, 90 let, je konec novembra 2021 praznoval naš lovski prijatelj **Aleksander Ekart**, član Lovske družine (LD) Starše.

Aleksander, Sandi, kot ga kličejo sovrstniki v lovski družini, se je rodil 30. novembra 1931 v kraju Zlatoličje, kjer je preživel svojo mladost. Rad je zahajal v naravo in spoznaval vse živalske vrste takratnega kraja in časa. Osnovno šolo je obiskoval v Staršah, poklicno pa na Ptuj. Tja ga je zanesla tudi življenjska pot in še vedno domuje v Orešju.

Sandi je svojo delovno in bogato lovsko pot začel leta 1954 kot pripravnik LD Starše in leto pozneje opravil lovski izpit. Torej je aktiven lovec od leta 1955, več kot 60 let, za kar je prejel tudi jubilejni znak za 60 let članstva v lovski organizaciji, prejel pa je tudi znak za lovske zasluge.

V dolgoletnem članstvu v lovski družini je opravljal funkcijo tajnika (1954–1960), upravnika lovskega doma (1960–1970), člana nadzornega odbora (1989–1993), predsednika nadzorne odbora (1985–1987), od leta 2003 pa je član komisije za delo s pripravniki in komisije za odlikovanja in priznanja.

Cepprav je kot član lovske družine prihajal na vse skupne love in na vse delovne akcije ter redno prihajal tudi na vse lovske posvete in zbornice lovcev, ni nikoli kazal zanimanja za odlikovanja ali priznanja. Vedno je dejal: »Predlagajte mlajše in tiste, ki se aktivno vključujejo v delo lovske družine.« Sandi je znan kot dober strelec in med pristrelitvijo pušk risanje pri mlajših lovcih vzbuja veliko pozornost.

Kljub častitljivim letom ostaja aktiven član, s svojo prisotnostjo med lovci pripomore k dobri odnosom med njimi. Do mladih lovcev je posebno pozoren, ker pravi, da tako, kot si bo lovška družina mladega lovca vzgojila, in tako, kot se bo počutil, tako bo to vračal lovski organizaciji, predvsem pa divjadi v lovišču.

Sandi, člani LD Starše ti želimo še mnogo zdravih let, dober pogled in da bi še naprej prihajal med nas ter s svojim pozitivnim delovanjem v naših vrstah krepil pravo lovsko tovarištvo. Za vse, kar si storil doslej, pa se ti zelo lepo zahvaljujemo.

LD Starše – M. M.

Ob koncu leta, ko v soju prazničnih luči zaživi mestni vrvež, v naravi se življenje umiri, začeta se slana in zmrzal in pričakujemo prve snežinke, je svojo 80-letnico praznoval dolgoletni član Lovske družine (LD) Šmarna gora **Franc Gostič**. Naš Francelj, kot mu tudi radi rečemo, je svoj jubilej zaradi ukrepov za preprečevanje širjenja epidemije covid-19 obeležil v krogu svojih domačih in ne tako kot po navadi – s srečanjem lovskih tovarišev z lovskim ropotom v lovski koči.

Franc se je rodil 1. decembra 1941 v Prevojah pri Domžalah. Večino časa je preživel s starši v Gamelnjah. V začetku sedemdesetih let si je z ženo Marijo ustvaril svoj dom v Zg. Gamelnjah, kjer zdaj tudi živi. Izučil se je za mizarja. Večino svojega dela je kot vzdrževalec opravljal v podjetju Metalka – Vižmarje.

Že kot mladenič je redno spremljal lovce LD Šmarna gora na njihovih lovskih pohodih, leta 1978 pa je na pobudo lovskega tovariša Silva vstopil v lovsko vrsto. Lovski izpit je opravil leta 1980 pred izpitno komisijo Zveze lovskih druženj Ljubljana.

V šmarnogorski družini je vse od svojega začetka opravljal različne funkcije. Bil je član upravnega odbora (1986–1992), upravnik objekta oziroma gospodar koč (1990–1992, 2005–2009), referent za zaščito okolja (1988–1990), član kinološke komisije (1997–2007), revirni lovec (1998–2009), član družinske disciplinske komisije (2003–2007). Leta 1992 je opravil izpit za usposobljeno osebo za pregled uplenjene divjadi in to funkcijo je opravljal skoraj 25 let. Bil je tudi mentor mladim lovcem in vzor vsem pri opravljanju svojih funkcij.

Franc je eden izmed tistih lovcev, ki ni opravljal veliko funkcij v družini, temveč je svojo prisotnost izkazoval z dejanskim delom v lovski koči, njeni okolici in v lovišču. Bil je aktiven pri obnovi lovske koč (starega in novega dela), letni lopi in izgradnji hladilnice ter pri izdelavi lovskih objektov (prež, krmišč in solnic). Je tudi prvi v lovski družini, ki je izdelal prostostoječo prežo v našem lovišču. Zagotovo pa brez njega LD Šmarna gora ne bi bila znana po dobrih pečenih ribah, ki se zavrtijo ob strelskih prireditvah ali drugih druženjih.

Že od nekdaj zelo rad opazuje naravo, spoznava življenje v njej, življenjski cikel divjadi ter takoj prepozna neobičajna dogajanja. Kot dober poznavalec gamsovega življenjskega prostora je bil večkrat nepogrešljiv spremljevalec lovskim tovarišem na lovu na gamsa. Ob najdbi onemoglega gamsovega mladiča ga je s pomočjo žene Marije vzgojil v odraslo žival. To je ponovil pri srninah mladičih, vzgajal pa je tudi mlade fazane, ki jih je nato izpusil v naravo. Na vseh lovskih poteh so ga zvesto spremljali lovski psi brak-jazbecarji.

Za nesebično in požrtvovalno delo v lovski organizaciji ga je Lovska zveza Slovenije odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom za lovske zasluge III. stopnje ter jubilejnim znakom za 40 let članstva v lovski organizaciji. Ob okroglih obletnicah LD Šmarna gora je prejel vsa družinska priznanja, prejel je tudi kinološko priznanje – srebrni znak Kinološke zveze Slovenije.

Francelj, želimo ti ne samo prečudovitih pogledov skozi okno tvojega doma na rašiske gozdove, temveč tudi veliko obhodov po lovišču in neposrednih stikov z naravo. Naj ti zdravje omogoči veliko ur z daljnogledom v rokah, trden korak ob spremljanju življenjskih ciklov divjadi, še veliko pogovorov z nami, prijatelji zelene bratovščine, in da ti kmalu lahko pripravimo lovski ropot.

Naj ti še na mnoga leta žvižgajo gamsi.

LD Šmarna gora – B. F.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ*

90 let

Ivan Arh, LD Bohinjska Bistrica
Mihael Cetinski, LD Kočevje
Jožef Garmut, LD Kapla

85 let

Jožko Bucik, LD Kanal
Jožef Čas,
LD Strojna Ravne na Koroškem
Jožef Horvat, LD Bogojina
Franco Kreševac, LD Gorica
Viktor Mazej, LD Velunja Šoštanj
Jože Miklič,
LD Križevci v Prekmurju
Jožef Stopar, LD Krško
Jožef Šumak, LD Ljutomer

80 let

Janez Andolšek,
LD Bohinjska Bistrica
Anton Bačnar, LD Žiri
Ivan Marijan Benčič,
LD Slavniki - Materija
Pavel Boltar, LD Kanal
Peter Čadež, LD Križna gora
Stanislav Grošelj,
LD Šentlambert
Konrad Hrovat, LD Zreče
Ludvik Janežič, LD Mokronog
Geza Kalamar, LD Prosenjakovci
Matija Kržišnik, LD Sorško Polje
Jožef Libnik, LD Peca - Mežica
Teodor Podgornik, LD Trebuša
Jožef Pompe,
LD Dravinja - Majšperk
Jožef Rajh,
LD Križevci pri Ljutomeru
Josip Šestan, LD Bukovca
Viktor Španring, LD Begunjsčica
Jožef Štebih, LD Jože Lacko - Ptuj
Jože Tlaker, LD Rečica ob Savinji
Jožef Vajdl, LD Peca - Mežica
Anton Vec,
LD Banja Loka - Kostel
Valentin Verčič,
LD Šentvid pri Stični

75 let

Branko Baškovič,
LD Čatež ob Savi
Joško Brinovec, LD Dole pri Litiji
Franco Cebin, LD Kočevje
Ivan Glažar, LD Hrenovce
Rajko Godeša, LD Grahovo
Milan Hrvatini, LD Šmarje
Matija Juvan, LD Kranjska Gora
Ivan Kemperle, LD Železniki
Franco Klemenčič,
LD Čatež ob Savi
Maksimilijan Matija Kravanja,
LD Smast
Stanislav Kuralt, LD Medvode
Alojz Lenarčič, LD Padež
Ivan Ličen, LD Vipava
Franco Makoter, LD Ljutomer
Janez Mravlje, LD Brezovica
Franco Mrčinko, LD Podlehnik
Miroslav Njivar,
LD Gornja Radgona
Boris Ostrš,
LD Pesnica - Jarenina
Ivan Pahič, LD Črešnjevce
Uroš Pestevšek, LD Pugalj
Matija Ros, LD Gornji Grad

Jožef Rozman,
LD Bohinjska Bistrica
Mitja Šalamun,
LD Jelovica - Ribno
Jožef Šantelj,
LD Javornik Postojna
Jože Šušter, LD Črnomelj
Slavko Turner,
LD Šmartno na Pohorju
Ernest Vogrin, LD Voličina

70 let

Egon Benigar, LD Trnovo
Roman Bohinc, LD Pšata
Vinko Bosilj, LD Boč na Kozjaku
Jožef Breg, LD Velka
Vinko Cvetanovič,
LD Bistrica ob Sotli
Mirko Čefarin, LD Porezen
Ivan Čufer, LD Podbrdo
Edvard Doljak, LD Novo mesto
Rudi Habjan, LD Selca
Franci Hribar, LD Boštanj
Jože Ivanež, LD Trdinov vrh
Anton Ivec, LD Metlika
Niko Jaklič, LD Senožče
Ivan Jelovčan, LD Železniki
Alojz Kavčič, LD Malečnik - Košaki
Stanko-Milan Klobučar,
LD Gorjanci
Roman Kogelnik,
LD Koprivna - Topla
Jože Kovač, LD Cerklje ob Krki
Jožef Kovačič, LD Laško
Miran Kozmus, LD Boštanj
Janez Kršlin, LD Brezovica
Martin Kuhar, LD Cerklje ob Krki
Anton Marinčič,
LD Tabor Zagorje
Iztok Medvešek, LD Kanal
Aleksander Merlo,
LD Javornik Postojna
Roman Mešiček,
LD Videm ob Savi
Branko Močnik,
LD Pobrežje - Miklavž
Edvard Tine Nadižar, LD Pugalj
Danilo Nemec, LD Hubelj
Pavel Nusdorfer, LD Vipava
Anton Peklaj, LD Dobrova
Roman Peršolja, LD Dobrovo
Franco Petek,
LD Sveta Marjeta niže Ptuja
Feliks Peterkoč, LD Dobova
Mirko Podpečan, LD Artiče
Mirko Podražaj, LD Krka
Jože Rogina, LD Muta
Josip Sakač, LD Murska Sobota
Dušan Semenič, LD Vojkovo
Julijan Skupek, LD Vojkovo
Josip Smontara, LD Središče
Ivan Škof, LD Smuk - Semič
Tomaž Škufca, LD Kočevje
Drago Štaman,
LD Križevci pri Ljutomeru
Jože Štemberger, LD Kozlek
Jožef Šterk, LD Adlešiči
Milan Štok, LD Raša Štorje
Zoran Teodorovič, LD Volče
Jožef Tomažič,
LD Lenart v Slovenskih goricah
Alojz Valenčič, LD Zemon
Janez Volk, LD Prem
Benjamin Žitko, LD Planina

Vsem jubilarom iskrene čestitke!

*Po podatkih iz lovskega informacijskega sistema Lisjak

V vrtcu nas je obiskal lovec

V enoti Murgle Vrtca Kolezija je v sredo, 17. novembra 2021, vrtčevsko dopoldne popestril čisto pravi lovec **Borut Bitenc** iz Lovske družine Škofljica.

Z otroki smo se ves teden pripravljali na ta poseben dogodek. Lovec nam je najprej predstavil vso obvezno lovsko opremo: zložljiv stol, daljnogled, lovski nahrbtnik ... Povedal nam je tudi, kako pomembna je skrb za živali vse leto, a še toliko bolj pozimi. Že sama obleka in oprema sta bili izredno zanimivi – še posebno pa lovec Borut, ki je s svojo radoživostjo, potrpežljivostjo in veseljem tako zelo pritegnil otroke, da niso mogli skrivati navdušenja.

Lovec nam je prinesel tudi nekaj nagačenih živali. Lisico, divjega prašička, podlasico in veverico so si otroci lahko

ogledali tudi od blizu in živali pobožali.

Menim, da je bil lovčev obisk v naši in sosednji igralnici zanimiva in poučna izkušnja. Lovec nas je podučil o ravnanju v naravi, spoštljivem odnosu do nje in skrbi za živali. Za obisk in doži-

Lovec

Lovec tiho po gozdu gre, lisica izza grma smeje se, ne vidi lisice lovec mlad, saj danes z živalcami obiskal bo vrtčevski grad.

V gradu očke malih otrok radovedno živali gledajo, lisica, podlasica, veverica in divji pujsek mlad očke malih otrok očarajo; zdaj vedo, kdo v zelenem gozdu živi in jih na sprehodu razveseli.

Vzgojiteljice in otroci iz Vrtca Kolezija

veto predstavitev se mu ponovno prisrčno zahvaljujemo. Obenem se zahvaljujemo tudi **Lovski zvezi Slovenije** za sodelovanje in podarjeno poučno

gradivo. Hvala tudi ravnateljici **Nini Klemen**, ki je omogočila dejavnost. Veselimo se nadaljnega sodelovanja.

Mojca Šemrov

Foto: Vesna Miklavc

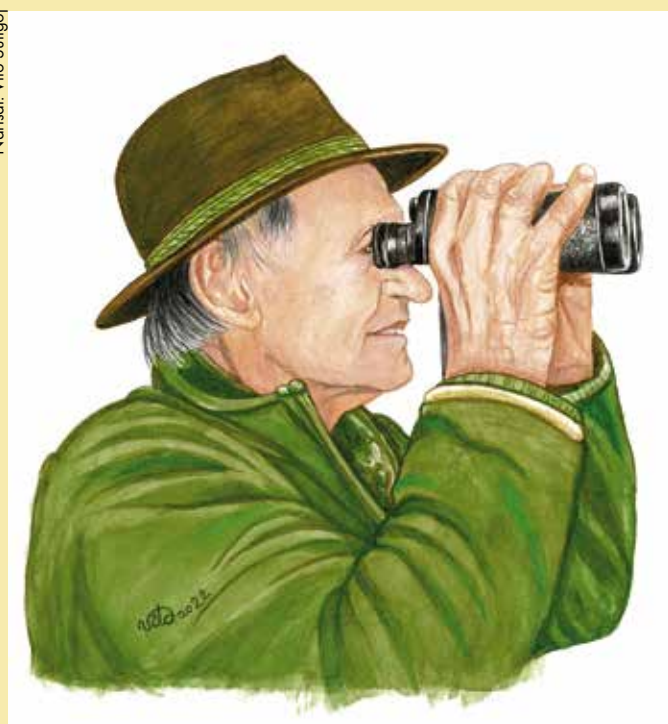
Lovec je prinesel tudi nekaj nagačenih živali.

Narisa: Vito Šuligoj

Foto: Vesna Miklavc

V enoti Murgle Vrtca Kolezija je vrtčevsko dopoldne popestril Borut Bitenc iz LD Škofljica.

PTICE POZIMI

Številne naše ptice zimo preživijo v toplih krajih. Jeseni se v velikih jatah odpravijo proti Afriki. Nekatere vrste pa ostanejo v naših gozdovih, kjer si vztrajno iščejo hrano. Njim ljudje lahko pomagamo, da lažje preživijo zimo. V ptičje krmilnice jim nasujemo ptičjo hrano; lahko nastavljamo semena sončnic in pšenice, orehe, lešnike, lahko tudi jabolka ali pa suhe rozine. Nikoli jim ne ponudimo kruha in tiste hrane, ki je bila pripravljena za ljudi, saj jim lahko škoduje. Na ptice pozimi lahko mislimo že med letom in prav zanje na robu vrta posadimo tiste vrste grmov in dreves, ki obrodijo veliko plodov. To so šipek, robida, malina, jerebika, mokovec in še nekatere druge vrste.

PREBERI SPODNJE STAVKE IN SI OB TEM DOBRO OGLED ILUSTRACIJE, KI SO DEL STAVKA. MANJKAJOČE BESEDE VPIŠI NA ČRTE. POPOLN STAVEK ŠE ENKRAT PREBERI.

POZIMI
NASTAVLJAMO
SEMENA

IN

POZIMI NASTAVLJAMO SEMENA

IN

ČE FEBRUARJA

NA

LEŽI, V MARCU
SPET RADA NA

PRIBEŽI.
(slovenski
pregovor)

ČE FEBRUARJA _____ NA _____ LEŽI, V MARCU SPET RADA NA _____ PRIBEŽI.

ČE

PRED LUKNJO NA

JE ZDAJ,
GRE ZA

4

TEDNE RAD NAZAJ.
(slovenski pregovor)

ČE _____ PRED LUKNJO NA _____ JE ZDAJ, GRE ZA _____ TEDNE RAD NAZAJ.

Domača naloga za mladega lovca:

Mladi lovci bodo z zabavnimi in poučnimi domačimi nalogami spoznavali gozdni prostor in živali v njem. Vsaka domača naloga naj bo napisana na svojem listu in vložena v mapo z naslovom Mladi lovec.

Postavitev ptičje krmilnice v bližini našega doma je čudovita priložnost za opazovanje in spoznavanje ptic. Kadar bo snežna odeja debela, bomo na tak način pticam pomagali preživeti najtežje zimske dni.

Skupaj z lovцем postavita ptičjo krmilnico na varno mesto, tako da je ne bodo dosegli plenilci. Lahko jo postavita v bližino okna ali balkona, da bo opazovanje ptic enostavnejše. V krmilnico nasujta primerno ptičjo hrano in opazujta ptice. Poskušaj prepoznati vrste ptic, ki prihajajo na pojedino v tvojo ptičjo krmilnico. Nariši jih na list in jih poimenuj.

Uspešen skupni lov LGB Dravograd

Člani Lovskogojitvenega bazena (LGB) Dravograd, v katerega spadajo Lovska družina (LD) Bukovje - Otiški Vrh, LD Dravograd in LD Libeliče, smo imeli 17. oktobra 2021 prvi skupni lov v novi sezoni. Tokrat je lov organizirala LD Bukovje - Otiški Vrh.

Jeseni 2021 so bili v naši lovski družini nenehno prisotni divji prašiči. Naši neutrudni lovci **Jože Pačnik**, **Danijel Helbl**, **Ivo Vrhovnik** in naš gospodar **Sebastjan Slavič** so presledili divje prašiče v okolici kmetije Desetnik nad Trbonjami. Na dan lova se je zbralo okrog 50 lovcev in seznanili smo se z načrtom poteka lova. Okoli 40 lovcev je šlo na stojišča, približno deset pa jih je skupaj s petimi psi odšlo v pogon. Takoj ko smo stopili s travnika v gozd, smo lahko povsod opazili sledi nočnega delovanja ščetinarjev. Že po nekaj metrih smo »dvignili« prve prašiče, ki pa so z malo sreče prišli nepoškodovani mimo prvih postavljenih lovcev. Podrast je postajala vedno gostejša in vonj po prašičih je bil čedalje močnejši. Robida in jerebika sta me prisilili, da sem šel po kolenih naprej, puško sem

Foto: Zvonko Pavlič

Tisti dan nam je bila Diana naklonjena. Uplenili smo tri divje prašiče in da je bilo pošteno, je vsaka lovška družina iz LGB Dravograd uplenila enega!

nekako vlekel malo za sabo, malo pred sabo in se jezil, zakaj sem jo sploh vlačil s sabo, ker mi je samo v napoto! Potem pa sem nekaj zagledal približno deset metrov pred seboj. Ulegel sem se na trebuh, začel podrobno opazovati in ugotovil, da so pred menoj divji prašiči, skriti za podrtim štorom. Zaradi podrasti je bilo nemogoče

streljati, zato sem zaklical proti svojemu očetu, ki je bil nad mano, naj vrže kamenje v moji smeri. Kamenje je padalo v okolici mene in divjih prašičev, ki pa niso niti trznili. Potem sem si rekel: »Bo, kar bo« in šel naprej. Po nekaj metrih pa so divji prašiči odskočili in kot blisk zbežali v pogon. Kmalu sem zaslišal strele.

Tisti dan nam je bila **Diana** naklonjena. Uplenili smo tri divje prašiče in da je bilo pošteno, je vsaka lovška družina iz LGB Dravograd uplenila enega! Po uspešni jagi je sledil zadnji pogon pri naši koči, kjer smo se izmučeni in lačni okrepčali ter odžejali.

Matej Vrhovnik,
prosvetar LD Bukovje - Otiški Vrh

Prva spominska Tonetova »jaga«

Spomin na dolgoletnega člana in funkcionarja Lovske družine (LD) Prežihovo - Kotlje ter Koroške lovske zveze in Lovske zveze Slovenije **Antona Novodnika - Tonija**, ki je v 79. letu umrl lani oktobra, je med tamkajšnjimi lovci še vedno boleč in živ. Kot dolgoletni legendarni starešina in vsestranski lovski funkcionar je pustil globoke sledi v koroškem in slovenskem lovstvu tudi tako, da je bil velik podpornik lovske kulture, pristne tovarišije in družabnosti na skupnih jesenskih lovih. Tem vrednotam lovstva je namenjal posebno pozornost več kot 50 let svojega lovskega življenja.

Posebna lovska doživetja so se zgodila vsako leto na zadnji decembrski skupni »jagi« v nje-

Foto: Franc Rotar

Udeleženci lanske prve spominske Tonetove »jage« revirja Navrški Vrh na kmetiji Večko na pobočju Uršlje gore

govem revirju Navrški Vrh. Vse je v zadnjih desetih letih skrbno načrtoval v tesnem sodelovanju

z **Jurijem Pavlinom**, revirnim vodjem in gospodarjem domače lovske družine, ter **Benom**

Kotnikom, gospodarjem idilične napredne kmetije Lubas pod Uršljo goro. Že zgodnji obilni zajtrki na Lubasovi kmetiji, ki jih je vrsto let z veliko ljubeznijo pripravljala Benotova žena **Tončka**, po njeni smrti pa to pomembno opravilo pripada sinu **Bojanu**, so bile uvod v lepo in pestro »jago«. Še posebno nepozabni so bili zaključki lova in druženja na domači Tonetovi kmetiji Večko na pobočju Uršlje gore.

Tudi lani 29. decembra je zadnja »jaga« potekala po ustaljenih organizacijskih smernicah, le da tokrat brez Tonetove prisotnosti, njegovega prešernega nasmeha in dobre volje. So se pa lovci iz revirja Navrški Vrh dogovorili, da bodo odslej njihovi zadnji decembrski lovi organizirani v spomin na njihovega dobrega prijatelja in legendarnega koteljskega »jagra« **Tonija**.

Franc Rotar

Četrto Srečanje »ajzenponarjev« Slovenije

Na četrtem Srečanju »ajzenponarjev« Slovenije, ki je bilo 17. oktobra 2021 pred lovskim domom **Lovske družine (LD) Loka pri Zidanem Mostu**, so se

udeležilo največ železničarjev - lovcev doslej.

Skupni lov, 61. po vrsti, je potekal tudi z domačimi lovci, kajti v LD Loka pri Zidanem Mostu je 14 članov, ki so upokojeni ali aktivno zaposleni železničarji. Prisotne je pozdravil starešina in lovovodja **Jani Krivec**, svoje pozdrave pa sta dodala še gospodar lovske dru-

Foto: Slavko Komlanc

Na četrtem Srečanju »ajzenponarjev« Slovenije, ki je bilo 17. oktobra 2021 pred lovskim domom **Lovske družine (LD) Loka pri Zidanem Mostu**, so se skupnega lova udeležili železničarke in železničarji, zaposleni v Slovenskih železnicah. Pridružili so se nam tudi upokojeni železničarji in železničarski simpatizerji.

skupnega lova udeležili železničarke in železničarji, zaposleni v Slovenskih železnicah. Pridružili so se nam tudi upokojeni železničarji in železničarski simpatizerji. Od zadnjega srečanja je minilo več kot leto, predvsem zaradi covida-19. Srečanja se je

žine **Aleksander File** in urednik revije **Nova proga Janez Krivec ml.** Organizatorji smo tudi letos poskrbeli za visoko raven varnosti med lovom in za sproščeno vzdušje po lovu. Lovci LD Loka pri Zidanem Mostu lahko z gotovostjo trdimo, da je Srečanje »aj-

Foto: Slavko Komlanc

Fotografiranju z maketo lokomotive skoraj ni bilo konca; obljubili pa smo si, da se bomo vsi zdravi in veseli ponovno srečali v oktobru leta 2022, zato naj velja vabilo že sedaj.

zenponarjev«, kot ga imenujemo, prav zares postalo tradicionalno.

Sončno jutro in primerno vreme, veliko gonjačev in lovskih psov je obetalo uspešen jesenski skupni lov in zadnji pogon, kot ga imenujemo lovci. Nekaj po dvanajsti uri smo se po končanem lovu začeli zbirati pred lovskim domom. Okolica je prijetno dišala po sveže pripravljani hrani. Po obvezni analizi poteka skupnega lova je sledil še pozdrav lovini. Veselje upleniteljev je bilo neizmerno: uplenili smo sedem divjih prašičev, dve srni in lisico.

V naših krajih smo še vedno zelo povezani z železnico in lepo je na skupnih lovih gostiti železničarje, ki so polni humorja in dogodivščin. V popoldanskem

zaključku srečanja so se nam pridružili še nekateri upokojeni železničarji, ki niso člani zelene bratovščine, a se nam vedno pridružijo z velikim navdušenjem. Tokrat smo zbrani denar, ki ga navadno namenimo za pogostitev, podarili našemu lovcu, ki je v jutranjih urah, ko je dostavljал hrano, poškodoval svoje vozilo. S solzami v očeh se nam je iskreno zahvaljeval in želel, da se nekako tudi pisno zahvali vsem, ki so mu darovali za popravilo vozila.

Fotografiranju z maketo lokomotive skoraj ni bilo konca; obljubili pa smo si, da se bomo vsi zdravi in veseli ponovno srečali v oktobru leta 2022, zato naj velja vabilo že sedaj.

Jani Krivec

LOVSKE SPOMINČICE, NABRANE NA SLOVENSKEM

»ZA DOBER IN UČINKOVIT LOV
JE NUJNO ZATIRANJE ŠKODLIVIH
ŽIVALI ...«

Inž. Anton Šivic je z zapisom o lovstvu v *Krajevem leksikonu Dravske banovine* prispeval k ohranitvi lovske zgodovine, ki je na žalost zaradi propadanja mnogih grajskih poslopij po letu 1945 siromašnejša tudi za bogato lovsko sobo na gradu Ravno polje pri Ptuju.

Letos bo minilo 85 let od izida Leksikona Dravske banovine (op. a.: jugoslovanske Slovenije), v katerem je inž. Anton Šivic¹ napisal obširno in strokovno pregledno poglavje o lovu, lovstvu in lovski organizaciji v takratni Dravski banovini. To je bilo svojevrstno priznanje lovski organizaciji, ki se je tudi v prvi jugoslovanski državi uvrščala med prepoznavne lovske organizacije v vsej takratni Evropi. Med študijem arhivskega gradiva sem se še enkrat dobro prepričal, da je slovenska lovska organizacija, ki se je leta 1935 v skladu z uveljavitvijo jugoslovanske lovske zakonodaje iz leta 1931 preimenovala v **Zvezo lovskih društev Dravske banovine**, imela v Kraljevini Jugoslaviji vodilno vlogo.²

Za bralce *Lovca* sem skušal zelo na kratko strniti nekaj najpomembnejših poudarkov, ki so zanimivi tudi za današnji čas. Leta 1934 je bilo v banovini 545 samosvojih lovišč na površini skupaj 232.468 ha, od katerih je bilo ograjeno eno samo lovišče (merilo je 2754 ha). Imeli smo 20 rezervatov, ki so se razprostirali na skupaj 6105 ha, bilo je 277 lovišč s površino od 115 do 200 ha, 248 pa s površino več kot 200 ha. Po zakonu so vsa lovišča, ki niso imela 200 ha, priključili občinskim loviščem, katerih število se je postopoma zmanjševalo, saj so se manjše občine iz leta v leto združevale v večje. Vse zakupnine za občinska lovišča v Dravski banovini so leta 1934 znašale 2.061.196 takratnih jugoslovanskih dinarjev ali v povprečju 1,62 dinarja na hektar lovišča. Posestniki lastnih lovišč so od vsakega polnega hektarja lovišča plačali 50 par banovinske davščine, zakupniki občinskih lovišč in lovske enklave pa 10 % od letne zakupnine, poleg tega pa še 20 par od vsakega polnega hektarja lovišča. Če so jih lastniki lovišč dajali v zakup, so morali plačati enako bansko davčino kot za občinska lovišča. Vsi lastniki in zakupniki lovišč so morali imeti strokovno usposobljene lovske čuvaje, ki so dobro poznali lovske predpise. Lov je bil na poseben način povezan z lovsko-policijskimi predpisi. Lovski čuvaji so v glavnem uživali ugled in spoštovanje ter so bili marsikje za delo tudi solidno plačani.

Inž. Šivic je v poglavju o lovu za divjad uporabil takratni izraz »*vsevrstna divjačina*«. Največ divjadi so uplenili s strelnim orožjem, manj pa so je ujeli v pasti in še manj pokončali s strupi. Slednje je veljalo za »škodljive vrste«, kot je zapisal avtor. Niso pa bili prikazani drugi zanimivi podatki o izgubah divjadi zaradi naravnih nesreč, plazov, povodnj, povozov, potepuških psov ali zaradi krivega lova. Uporabljal je izraz »*krivi*« in ne »*divji lov*«, kar je mogoče zaslediti v nekaterih drugih lovskih publikacijah takratnega časa. V večjem delu lovišč je bilo stanje dobro, sploh v večjih lastnih loviščih. Tudi gospodarni zakupniki so poskrbeli za dopolnilno zimsko krmljenje divjadi (poljske kure, zajci), za dobro organizacijo lovskočuvajske službe in celo za plačilo škode po divjadi. Če gledamo iz zdajšnjega zornega kota, bo za mnoge bralce teh vrstic nesprijemljiva trditev, da je za dober in učinkovit lov nujno »zatiranje škodljivih živali« (lisic, kun, vran, srak, kraguljev ...). In še pripisi, da so »*volkove, ki jih je bilo pred nekaj leti veliko, z marljivim zasledovanjem in zastrupljanjem zatrli*«.

Pripravil: dr. Marjan Toš

¹ Izбира avtorja poglavja ni bila naključna, saj je bil inž. Anton Šivic med obema svetovnima vojnima v minulem stoletju ugleden gozdarski in lovski strokovnjak ter vodilni slovenski naravovarstvenik. Bil je tudi med snovalci pobude za ustanovitev Alpskega parka ob Triglavskih jezerih leta 1924. V svojih razpravah in v javnih nastopih ga je največkrat imenoval Alpski prirodni park. Iz njega se je razvil zdajšnji Triglavski narodni park (TNP).

² Podobno je bilo tudi v drugi Jugoslaviji po letu 1945, torej v FLRJ oziroma poznejši SFRJ.

³ Oba izraza se v ljudski govorici uporabljata še dandanes. Izraz »*divji lov*« je pogosto uporabljen tudi v literarnih delih. Kazenski zakonik Republike Slovenije (Ur. list RS, št. 50/12 in 54/15: KZ – 1 – NPB4) v 342. členu opredeljuje »*nezakoniti lov*«. Takšno poimenovanje se uporablja tudi v strokovni lovski terminologiji sodobnega časa.

OKUSI NARAVE

Lovci - vinarji:
Tomo Kovačič

Obiskali smo vinorodno deželo Haloze v jugovzhodnem delu Slovenije, natančneje zahodni del Haloz. Nad nizkim gričevnatim svetom, ki je v večini prepleten z gozdovi in vinogradi, se dviga hrib Boč. Tam so doma pretežno bela vina, kot so laški rizling, renski rizling, zeleni silvanec, beli pinot, sivi pinot, souvignon, rumeni muškati in šipon. V tamkajšnjih krajih je vinarstvo znano še iz rimskih časov. Legenda pripoveduje, da so Rimljani, ki so potovali skozi tiste kraje, poskusili vino z besedami si-bon, kar pomeni dobro in tako je nastalo ime znanega belega vina šipon.

Moj sogovornik je bil **Tomo Kovačič**, dipl. inž. ekonomije, lovec, vinar, trenutno predsedujoči prokonzul v konzulatu **Evropskega viteškega reda vina za Slovenijo** in tudi ocenjevalec (degustator) vin z mednarodno licenco. Najin pogovor sva začela v lepo obnovljeni vinski kletji iz leta 1867, ki je pod njegovimi vinogradi. Tomo nadaljuje družinsko vinarsko tradicijo na štirih hektarih posesti, ki jo je podedoval po svojem očetu. Znanje in izkušnje svojega očeta je želel nadgraditi in ukvarjati se je začel s pridelavo vin posebnih kakovosti, tako imenovanih predikatov, ki se začno s pozno trgatvijo, jagodnim izborom, suhim jagodnim izborom, ledenim vinom in vinom iz sušenega grozdja.

Njegova vina so bila večkrat ocenjena in nagrajena z najvišjimi mednarodnimi priznanji. V zadnjem obdobju se posveča pridelavi suhih vin, ki so skoraj brez ostanka sladkorja in jih lahko uspešno kombiniramo s kulinariko. Prav posebno pozornost namenja vinogradništvu in kletarjenju. Samo iz zdravega zrelega grozdja lahko pridelamo dobro vino, ki se začne že s pravihim rezom vinske trte, saj mora vino ohraniti vso svojo prvobitnost, ki smo jo prinesli iz vinograda. Kletarjenje je znanost, zato je treba najti pravilno ravnotežje med tradicionalnim načinom kletarjenja in sodobnimi pristopi. Kot v vsaki drugi panogi tudi v vinarstvu vse napreduje tako, da vsaka naslednja generacija pridelava še boljše vino. Vse pa je povezano z naravo in njenimi podnebnimi dejavniki.

Tomo je lovec od mladih nog. Za lov ga je navdušil njegov oče, družinsko tradicijo lova in vinarstva pa nadaljuje že njegov sin. Kot lovec je tesno vpet v delo svoje matične **Lovske družine (LD) Poljčane**, ki jo kot predsednik uspešno vodi že več kot 17 let. Lovski revir LD Poljčane z dobrimi 2000 ha lovne površine spada med manjše lovske družine v Sloveniji. Na pogorju Boča in okolice zelo uspešno upravljajo s številčno populacijo muflonov, divjih prašičev, srnjadi in male divjadi. Tomo je zelo dejaven tudi v **Lovski zvezi Maribor**, kjer uspešno vodi finančno področje, bil pa je tudi član finančne komisije **Lovske zveze Slovenije**. Njegova razmišljanja o lovu in njegovi prihodnosti so usmerjena predvsem k viziji lovca naravovarstvenika. To pa smo slovenski lovci že od nekdaj bili, sicer se pri nas ne bi mogla v vseh dobrih stotih letih, odkar obstaja slovenska lovska organizacija, ohraniti tako pestra biotska raznovrstnost.

Igor Pičulin

Tomo Kovačič

Kot blisk se je v torek, 25. februarja 2020, razširila žalostna vest, da nas je po hitri in hudi bolezni za vedno zapustil lovec in velik ljubitelj narave po srcu in duši, kinolog in pravi prijatelj **Stanko Donaj**, član Lovske družine (LD) Sv. Marjeta niže Ptuja.

List za listom pišemo svoje življenje, tu na tem svetu smo zato, da ustvarjamo, delamo in ljubimo. Tega se je pokojni Stanko zelo zavedal: z ljubeznijo je bil predan svoji družini, z veliko skrbnostjo se je trudil biti dober in pošten oče. Naš Stanko je poleg svoje družine in vestnega dela v lastnem podjetju imel še eno veliko ljubezen – v prostem času je rad živel z naravo in jo ljubil ter tudi vse živalstvo v njej. Imel je občutek za prijateljstvo, zato ga je pot zanesla med zeleno bratovščino.

Bil je ustanovni član LD Sv. Marjeta niže Ptuja. Med lovci je bil spoštovan, umirjen, zvest in pošten lovec. Izredno je bil dejaven, predvsem pri zimski oskrbi živali v naravi, kar mu je pomenilo veliko več kot lov. Svoje lovske in življenjske izkušnje je znal v pravi meri uporabiti pri svojem delu in jih prenašati na lovske prijatelje, vedno v dobro narave.

Pokojni Stanko je imel izreden čut do sočloveka, če je le-ta potreboval njegovo pomoč. V družini je opravljal razne funkcije, nekaj časa je bil starešina družine, deloval je v upravnem odboru, bil je član nadzornega odbora, vseskozi je opravljal funkcijo informatika za Lisjaka, informacijski sistem Lovske zveze Slovenije. Prejel je tudi znak za lovske zasluge. Zavedal se je,

da so lovci odgovorni za varovanje narave in divjadi ter da je treba naravo ohranjati tudi za naše zanamce. Bil je zelo vester kinolog. Udeleževal se je raznih kinoloških tekmovanj na lokalni in državni ravni. LD Sv. Marjeta je bila kar 15 let gostiteljica Državnega tekmovanja svetega Huberta in nobena tekma ni minila brez Stanka in njegove vloge pri njeni organizaciji. Ko se oziramo po njegovi prehojeni poti v naši lovski družini, naletimo na Stankovo prisotnost in delo v dobro na vsakem koraku.

Dragi Stanko, žalostno je bilo poslednje slovo od tebe, ki si imel tako rad svoje lovske tovariše in naravo našega lovišča. Šele ko so lovski rogovji in strelci iz lovskih pušk naznanili, da je tvoj zadnji lov končan, smo se zavedli velike izgube, ki jo je povzročila tvoja smrt. Za vse, kar si dobrega storil za nas in naše lovstvo, se ti še enkrat iskreno zahvaljujemo. Ohranili te bomo v naših srcih, spominjali se bomo vsega lepega, kar smo doživeli skupaj s teboj. Naj ti bo Diana naklonjena tudi v večnih loviščih. Mirno počivaj v domači zemlji.

LD Sv. Marjeta niže Ptuja – Z. V.

Člane Lovske družine (LD) Brestanica je 6. julija 2021 razžalostila vest, da je naše vrste zapustil lovski tovariš in častni član **Niko Marn** st.

Niko se je rodil 17. januarja 1935 na Gornjem Brezovem. Z lovom in zeleno bratovščino se je seznanil že v rosnih letih, saj je svojega očeta že kot fantič spremljal na lovskih poteh.

V vrste LD Brestanica je vstopil leta 1958, leta 1960 pa je opravil lovski izpit. Ker so ga takratni lovci dobro poznali, je bil leta 1960 že izvoljen v nadzorni odbor, leta 1961 pa so ga izvolili v upravni odbor, kjer je kot gospodar opravljal delo do leta 1963, ko je sprejel funkcijo blagajnika in jo opravljal do leta 1973. Ko je lovsko družina začela graditi lovski dom, je bil leta 1973 izvoljen za starešino in to funkcijo opravljal vse do leta 1989, ko je vodenje družine predal mlajšemu rodu. Tistega leta je bil izvoljen kot član v upravni odbor lovske družine, leta 1993 pa je bil izvoljen v nadzorni odbor, ki ga je kot predsednik vodil do leta 1995. Od leta 1995 do leta 1997 ter od leta 2001 do 2013 je opravljal funkcijo praporščaka. Od leta 2003 do leta 2009 je bil ponovno član nadzornega odbora.

Vse od leta 1974 do leta 2017 je deloval v organih Zveze lovskih družin (ZLD) Posavja (predsednik gospodarske komisije, predsednik komisije za lovsko gospodarstvo, predsednik/član komisije za ocenjevanje trofejev, predsednik Komisije za kategorizacijo trofejev), prav tako je bil od leta 2006 tudi predsednik Komisije za pregled in oceno odstrela ter izgub divjadi Posavskega lovskoupravljaljskega območja. Niko je bil tudi ustanovni član Lovsko-kinološkega društva Posavje ter vseskozi vodnik in vzreditelj šarivcev, predvsem prepeličarjev in špringer ter koker španjelov. Pod

njegovim vodstvom je LD Brestanica leta 1977 sklenila pobratenje z LD Stol Žirovnica, ki traja še vedno.

Vseskozi je bil zagovornik pravičnega lova in napredka, ki naj bi bil predvsem v korist divjadi. Bil je odličen poznavalec lovišča, divjadi, njenih navad in stečin, ki so se križale z lovskimi stezami. Kot mentor je z vso skrbnostjo in znanjem vzgajal nov lovski rod, ki je za njim prevzel vodenje lovske družine.

Za svoje predano delo v lovstvu je bil leta 1971 odlikovan z znakom za lovske zasluge, leta 1977 z redom za lovske zasluge III. stopnje, leta 1985 z redom za lovske zasluge II. stopnje in leta 2016 z redom za lovske zasluge I. stopnje. Za delo na področju kinologije je bil leta 1984 odlikovan s srebrnim znakom, leta 1995 pa z zlatim znakom za kinološke zasluge. Leta 1985 se mu je LD Brestanica za njegovo delo zahvalila s plaketo LD Brestanica, ki je najvišje družinsko priznanje, v letu 2013 pa smo ga imenovali za častnega člana lovske družine. Leta 2017 je prejel priznanje območne lovske zveze, in sicer plaketo ZLD Posavja, leta 2019 pa še jubilejni znak za 60 let članstva v lovski organizaciji.

Brestaniški lovci se ti, Niko, iskreno zahvaljujemo za vse delo, ki si ga opravil za razvoj ter v korist narave in lovstva, boginja Diana pa naj ti nakloni častno stojišče v večnih loviščih.

Lovci LD Brestanica

Iz lovskih vrst so za vedno odšli:

Janez Strmole, LD Ivančna Gorica,
* 18. 1. 1947, + 6. 11. 2021.
Marijan Boris Senkovič, LD Pernica,
* 1. 10. 1944, + 8. 12. 2021.
Mihael Guček, LD Storžič,
* 19. 11. 1950, + 2. 12. 2021.
Branivoj Šivec, LD Remšnik,
* 22. 3. 1948, + 22. 11. 2021.
Miroslav Kranjc, LD Drežnica,
* 25. 10. 1931, + 10. 12. 2021.
Janez Orešič, LD Poljčane,
* 31. 7. 1940, + 17. 12. 2021.
Vladimir Kobal,
LD Javornik Črni Vrh,
* 10. 7. 1926, + 11. 11. 2021.
Peter Artič, LD Rogatec,
* 2. 7. 1957, + 6. 12. 2021.
Jože Videmšek, LD Velenje,
* 14. 3. 1963, + 6. 12. 2021.
Ivko Križnik, LD Vransko,
* 3. 2. 1938, + 7. 12. 2021.
Janez Planinšek, LD Laško,
* 19. 7. 1956, + 16. 12. 2021.
Damijan Krauberger, LD Jamnica,
* 9. 8. 1952, + 10. 12. 2021.
Davorin Ukmar, LD Štanjel,
* 26. 12. 1953, + 18. 12. 2021.
Franc Meglič, LD Rače,
* 14. 11. 1953, + 10. 4. 2021.
Janez Plaustejner, LD Rače,
* 10. 5. 1936, + 17. 4. 2021.
Štefan Ogrizek, LD Rače,
* 4. 12. 1940, + 15. 11. 2021.
Alojzij Novak, LD Bled,
* 9. 10. 1937, + 22. 12. 2021.
Stanislav Sušnik, LD Poljskava,
* 28. 12. 1946, + 27. 8. 2021.
Alfred Tramšek, LD Poljskava,
* 23. 10. 1933, + 11. 9. 2021.
Jožef Marenec, LD Poljskava,
* 13. 4. 1961, + 30. 10. 2021.
Ciril Turk, LD Brje - Erzelj,
* 13. 3. 1942, + 20. 12. 2021.
Florijan Ivančič, LD Paljevo,
* 17. 11. 1941, + 21. 12. 2021.
Jožef Gregorčič, LD Otočec,
* 6. 2. 1943, + 14. 8. 2021.
Franc Blažič, LD Otočec,
* 25. 4. 1928, + 12. 10. 2021.
Karel Stanko Beškovnik, LD Zreče,
* 7. 5. 1930, + 14. 12. 2021.
Marko Žigon, LD Tomišelj,
* 26. 3. 1942, + 30. 8. 2021.
Avgust Kosi, LD Tomišelj,
* 24. 8. 1943, + 23. 12. 2021.
Drago Wolf, LD Ptuj,
* 4. 8. 1950, + 27. 12. 2021.
Samo Tuttnar, LD Dol pri Hrastniku,
* 26. 7. 1953, + 27. 12. 2021.
Anton Dominc,
LD Dravinja - Majšperk,
* 23. 1. 1953, + 31. 12. 2021.
Martin Majcenovič, LD Zavrč,
* 21. 9. 1932, + 31. 12. 2021.
Ivo Vedenik, LD Prebold,
* 11. 1. 1929, + 23. 12. 2021.
Anton Kovač, LD Osilnica,
* 8. 6. 1947, + 17. 11. 2021.
Edvard Pavlič, LD Zagorje ob Savi,
* 18. 10. 1932, + 19. 12. 2021.
Ludovik Žunko, LD Gaj nad Mariborom,
* 26. 6. 1946, + 25. 12. 2021.
Mirko Lorber, LD Jamnica,
* 10. 7. 1948, + 31. 12. 2021.

Umrlim časten spomin!

Narisal: Milan Samar

Obnova rova za preizkus jamarjev na Sorškem polju

Lovsko-kinološko društvo (LKD) Gorenjske je v bližnji preteklosti upravljalo z dvema rovoma za preizkus v delu psov jamarjev v rovu na lisico. Prvi je bil zgrajen v **Lovski družini (LD) Sorško polje** leta 1978, zgradila pa ga je skupina zanesenjakov - kinologov. Drugi je bil zgrajen v **LD Poljane** v vasi Dobje poleg Poljan leta 1979, a so ga morali zaradi vračila zemljišča po denacionalizacijskem postopku leta 2003 porušiti. V obeh rovih je LKD Gorenjske izmenično opravljalo preizkušnje psov jamarjev.

Vse foto: Janez Nahtigal

Odpadnega materiala od rušenja se je nabralo za dobri dve traktorski prikolici. Samo rušenje pa se je zelo zavleklo, saj je vročina v lanskem avgustu dopuščala tovrstno delo šele proti večnim uram. Po rušitvenih delih smo zabetonirali temelje, v katere smo vstavili gradbene mreže za opaženje in betoniranje sten rova.

Po letu 2003 nam je ostal le še rov v LD Sorško polje, ki pa ga je po toliko letih načel zob časa. Pred lansko temeljito obnovo smo ga s krpanjem nekako še vzdrževali, da je bil primeren za uporabo. Potreba po obnovi se je nakazovala že kar nekaj časa, vendar dlje kot do pogovorov nikoli nismo prišli. Po izvolitvi kinologa **Leva Mokotarja** v LD Sorško polje pa se je končno nekaj premaknilo. V letu 2021 smo se dogovorili, da zaradi interesa LKD Gorenjske v društvu financiramo rov, saj lovska družina nima toliko prihodkov, da bi lahko plačala obnovo. V LD Sorško polje je šakal naredil svoje zaradi predolge popolne zaščite gleda lova in se tako namnožil, da je v omenjeni lovski družini popolnoma zdesetkal številčnost srnjadi. V nekaj letih so z odvzema 120 osebkov srnjadi na leto prišli na

le še okoli 40 osebkov, pa še to komaj uresničijo.

Obnovo rova je vodil kinolog Mokotar, ki je v delo aktivno vključil lovske pripravnike, ki so pod njegovim vodstvom porušili vse rove. Odpadnega materiala od rušenja se je nabralo za dobri dve traktorski prikolici. Samo rušenje pa se je zelo zavleklo, saj je vročina v lanskem avgustu dopuščala tovrstno delo šele proti večnim uram.

Po rušitvenih delih smo zabetonirali temelje, v katere smo vstavili gradbene mreže za opaženje in betoniranje sten rova. Ta dela je opravil podizvajalec prijatelja in podjetnika **Ožbeja Ferkova**, ki je delno tudi sofinanciral plačilo teh del. Za obnovo rova smo

od GGD, d. o. o., prek **Branka Žiberne**, člana LKD Gorenjske, prejeli brezplačno približno 3,5 m³ betona, ki smo ga vgradili v obnovo rova. Prevoze je brezplačno opravila gospodarska družba **Breza, d. o. o.**, pod vodstvom **Metoda Grašiča**, ki je prav tako član LKD Gorenjske. Grašič nam je na vodni žagi ustrezno odžagal še skoraj 70 betonskih plošč, ki smo jih potrebovali za pokritje rova.

Vsi kotli, ki so v rovu, so obnovljeni, za uporabo pa imamo pripravljene tudi kromirane rešetke, ki so narejene za omejevanje gibanja psov med kotli. Po končanih grobih gradbenih delih smo v zaključku del na vse rove namestili kotne aluminijaste profile za omejitev premikanja položenih betonskih plošč. Popravili smo vse pokrove in mreže na kotlih ter zavarili novo okovje. Na kotlu,

Vsi kotli, ki so v rovu, so obnovljeni, za uporabo pa imamo pripravljene tudi kromirane rešetke, ki so narejene za omejevanje gibanja psov med kotli. Po končanih grobih gradbenih delih smo v zaključku del na vse rove namestili kotne aluminijaste profile za omejitev premikanja položenih betonskih plošč. Popravili smo vse pokrove in mreže na kotlih ter zavarili novo okovje. Na kotlu, kjer je lisica, so obnovljeni in ojačani pokrovi ter rešetka, ki psu preprečuje stik z lisico.

Uredili smo tudi okolico rova, in sicer sam prostor, ki je med rovi, pa tudi posebno pot, ki vodi do vstopa psa v rov. Izkopali in odpeljali smo vso zemlino, ki je nismo porabili za nasutje okoli rova. Na tla smo položili plastično folijo in nanjo nasuli lesne sekance, tako da v prihodnje v primeru slabega vremena ne bo treba hoditi in voditi psov po blatu. Enako smo storili s prostorom pred kočo, ki je pri rovu.

kjer je lisica, so obnovljeni in ojačani pokrovi in rešetka, ki psu preprečuje stik z lisico.

Uredili smo tudi okolico rova, in sicer sam prostor, ki je med rovi, pa tudi posebno pot, ki vodi do vstopa psa v rov. Izkopali in odpeljali smo vso zemlino, ki je nismo porabili za nasutje okoli rova. Na tla smo položili plastično folijo in nanjo nasuli lesne sekance, tako da v prihodnje v primeru slabega vremena ne bo treba hoditi in voditi psov po blatu. Enako smo storili s prostorom pred kočo, ki je pri rovu.

Ker nas je že pošteno lovilo čas za organizacijo preizkušnje naravnih zasnov jamarjev, ki je bila po preložitvi načrtovana za

25. september 2021, je preostalo le še, da letos spomladi obrusimo in na novo pobarvamo pokrove ter rešetke na vmesnih kotlih. Sam rov je prvo preizkušnjo prestal več kot uspešno v zadovoljstvo vseh, ki smo sodelovali pri obnovi.

Na koncu bi se rad zahvalil kinologu Mokotarju, ki je poleg svoje službe vodil še zahtevno obnovo in iz svojega žepa za obnovo prispeval kar nekaj evrov. Zahvala velja tudi pripravnikom LD Sorško polje **Janu Jamniku**, **Miroslavu Kosiju**, **Roku Kogovšku**, **Primožu Pogačarju** in **Petru Trifunoviču** za nesebično pomoč in delo pri projektu.

Janez Nahtigal,
LKD Gorenjske

Usposabljanje vodnikov goničev v Koroški lovski zvezi

Kinološki sodniki za delo goničev so na različnih preizkušnjah naravnih zasnov goničev ugotavljali, da imajo vodniki goničev neustrezno izšolane goniče za delo. Velika večina vodnikov ima goniče izšolane tako, da iščejo »pred puško«, podobno kot šarivci, prav tako jim ne »dovolijo« daljše gonje. Zato se dogaja, da goniči ne najdejo divjadi, ko pa jo, je gonja kratka, v večini primerov do pet minut, in divjad prenehajo goniti še v pogonu. Tako je bila **Komisiji za kinologijo pri Koroški lovski zvezi (LZ)** dana pobuda, naj se v letu 2021 prijavi na razpis **Komisije za kinologijo pri Lovski zvezi Slovenije** na temo *Usposabljanje vodnikov goničev*.

Zbor pred usposabljanjem

Koroška LZ je bila izbrana za predlagano temo. Predsednik Komisije za kinologijo pri Koroški LZ **Andrej Kogelnik** in **Slavko Žlebnik** sta tako 16. oktobra 2021 organizirala usposabljanje pri lovski koči **Lovske družine (LD) Dolič**. O predavanju so bile po elektronski pošti obveščene vse lovske družine z območja Koroške LZ. Usposabljanje je bilo objavljeno v lovske informacijskem sistemu *Lisjak*, kjer so tajniki lovske družine lahko prijavi udeležence. Zaradi povečanega števila obolenj z novim koronavirusom smo udeležence opozorili, da bo usposabljanje potekalo v skladu s pogojem PCT (predloženo potrdilo o prebolelosti, cepljenju oziroma negativnem izvidu testa). V *Lisjaku* se je na usposabljanje prijavi 47 lovcev, nato pa se ga je udeležilo 40 udeležencev.

Dopoldan je bil teoretični del usposabljanja pri lovski koči LD Dolič, popoldan pa praktični del

v lovišču LD Dolič. Na usposabljanju smo obravnavali naslednje teme: *poškodbe lovske psov na lovu in prva pomoč; problem zunanijh in notranjih zajedavcev ter preprečevanje in zdravljenje; zgodovina goničev; najbolj zastopane pasme goničev s predstavitvijo koroškega žigca in statistika goničev na Koroškem; telesno ocenjevanje goničev; Pravilnik ocenjevanja dela goničev; Pravilnik za delo goničev in brak-jazbečarjev na divjo svinjo v obori; vzreja; Zakon o divjadi in lovstvu (v delu, ki se nanaša na lovske pse); Pravilnik o uporabi lovske psov v lovišču; Pravilnik o vrstah in moči lovskega orožja, načinu zasledovanja in usmrtnosti ranjene živali ter višini odškodnine na divjadi, ki je povzročena s protipravnim lovom; Zakon o zaščiti živali; Pravilnik o zaščiti hišnih živali; učenje mladega goniča in uporaba goniča v lovišču; praktični prikaz*

Bojanu Borovniku, gospodarju **Dušanu Mlinšku** in kinologu **Miranu Sušču**. Slednji je skupaj z lovcom **Francem Odom** in ženami lovcev poskrbel tudi

za prehrano in vse drugo, da so se udeleženci tečaja prijetno počutili. V imenu udeležencev usposabljanja se vsem najlepše zahvaljujem.

Jožef Verčko

Predvidena legla lovske psov

Nemški lovski terier (SLRLt):

O: 5/I, m: 5/I, 31. 12. 2021.
Ivan Vrhovnik,
Otiški Vrh 49,
2373 Šentjanj pri Dravogradu.
Tel.: 041/448-197.

O: 5/I, m: 5/I, 31. 1. 2022.
Laura Garmut,
Sp. Kapla 35, 2362 Sp. Kapla.
Tel.: 051/249-245.

Kratkodlaki istrski gonič (SLRGik):

O: tuj plemenjak, m: 5/I, 22. 1. 2022.
Manuel Bonaca,
Šalara 9 a, 6000 Koper.
Tel.: 031/342-548.

O: 4/II, m: 5/I, 19. 2. 2022.
Oreste Bordon,
Bonini 1, 6000 Koper.
Tel.: 041/524-849.

Brak-jazbečar (SLRBj):

O: 5/II, m: 5/II, 2. 2. 2022.
David Gazvoda,
Pečke 4, 2321 Makole.
Tel.: 040/828-318.

Baset (SLRBH):

O: 5/III, m: 4/II, 10. 1. 2022.
Miha Ambrožič,
Kociančičeva 2,
5271 Vipava.
Tel.: 031/395-159.

Kratkodlaki vajmaranec (SLRWpk):

O: tuj plemenjak,
m: 5/JZP, 9. 1. 2022.
Ajda Košak,
Pristavljia vas 19,
1296 Šentvid pri Stični.
Tel.: 031/320-433.

Labrador (SLRLR):

O: tuj plemenjak,
m: 5/LPP, 7. 12. 2021.
Aleksandra in Tomaž Dajčar,
Ponirkova 22, 1292 Ig.

Nemški prepeličar (SLRPr):

O: 5/I, m: 4/I, 14. 1. 2022.
Robert Tomazin,
Cesta na Trato 12, 1330 Kočevje.
Tel.: 040/457-965.

Kinološka zveza Slovenije

MALI OGLASI

Orožje in lovska optika

Prodaj puški: kombinirko Pol-di Special-Steel, kal. 12/7 x 57 R, in **MK-puško** Anschutz, kal. .22. Tel.: 031/433-997.

Prodaj tricevko Merkel Suhl, kal. 12-12 x 7 x 65 R, s strelnim daljnogledom, in **bok šibrenico**, kal. 12/12. Obe puški sta v odličnem stanju. Tel.: 041/767-865.

Prodaj tricevko Suhl, 16-16/7 x 57 R, s strelnim daljnogledom (Suhlova montaža), **šibrenico** Monte Carlo, kal. 16/16, rusko **bok šibrenico** 12/12 in **repetirno šibrenico** Mauser, kal. 8 x 57 IS, z dvema strelnim daljnogledoma (Falke 4 x in Norconina 1,5-6 x 40) (Suhlova montaža). Tel.: 070/670-933 ali (01) 364-12-88.

Prodaj odlično ohranjeno kombinirano puško Sabatti, kal. 7 x 65 R/20 Mag., s strelnim daljnogledom Swarovski, 6 x 42 (Suhlova montaža). Tel.: 041/614-625.

Prodaj enostrelna risanico z bočnim zaklepom znamke Ruger No. 1, kal. .30-06 Spr., s strelnim daljnogledom Kahles 6 x 42 in s Suhlovo montažo (cena: 1.500 €); **šibrenico** s privezenjenima cevema (Hammerles), kal. 20-20, in **polavtomatsko pištolo** Beretta, model 1934, kal. 9 x 17. Tel.: 068/160-557.

Prodaj dvogled Kahles Helia RF z integriranim daljinomerom in **napravo za nočno opazovanje** Pulsar FN 455, ki jo je mogoče uporabljati kot monokular ali jo montiramo na objektiv strelnega daljno-

gleda. Oboje je kot novo, cena po dogovoru. Tel.: 040/641-499.

Kupim malo uporabljano **risanico**, kal. .30 R Blaser (ali drugih znamk), polavtomatsko, s strelnim daljnogledom s piko, in **kombinirko** (krogla/šibre). Ponudbe sprejemam na telefonsko številko 041/ 650-111.

Kupim puško, kal. 17 HMR. Ponudbe sprejemam na telefonsko številko 040/312-200.

Prodaj kombinirko Merkel Suhl, kal. 12-12/7 x 65 R (bila je zelo malo uporabljana, kot nova); dvocevno **šibrenico** Merkel Suhl, kal. 12-12, novo, še neuporabljeno, in dvocevno **šibrenico** Hipener (Španija), kal. 16-16, zelo lahko, odlično ohranjeno. Cene ugodne, po dogovoru. Tel.: 041/752-819.

Lovski psi

Za paritev je na voljo plemenjak - vajmarski pičar, star tri leta in devet mesecev. Telesna ocena odlično, ŠPP 193 točk (II. nagradni razred), z veseljem do dela, vzrejno dovoljenje trajno, kolki HD-A, DNK-profil. Tel.: 051/233-697.

Kupim izšolanega psa pasme istrski gonič ali brak-jazbečar z vsemi papirji in potrdilom o cepljenju. Starost: 4-6 let. Ponudbe sprejemam na telefonsko številko 031/526-877.

Prodaj repetirno risanico Mannlicher Schönaauer M-72, kal. 7 x 64, s strelnim daljnogledom Leopold, VXR 3-9 x 50, in Meopta

Artemis 3100, 1-4 x 22. Tel.: 031/331-253.

Drugo

Kupim ali zamenjam lovsko

literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tistega leta. Tel.: 051/611-377.

Prodajam več povojnih vezanih letnikov revije Lovec; 5 € za posamezni vezan letnik. Tel.:

040/770-433.

Prodajam ženski plašč hubertus, velikost 42-44 (cena: 100 €), in moški lovski krog, velikost 54 (cena: 70 €). Tel.: 041/640-297.

Prodajam vezane letnike glasila Lovec (1924, 1925, 1929-1940, 1959-1990) in nevezane letnike (1929-1941, od 1990 naprej). Tel.: 040/354-590.

Mali oglasi

Male oglase (besedilo in dokazilo o vplačilu) sprejemamo na elektronski naslov: lovec@lovsko-zveza.si ali na naslov uredništva revije.

Cene malih oglasov: do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed 5 €, od 25 do 30 besed 6 €, za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.

Male oglase je treba plačati vnaprej. Položnic ne pošiljamo. Preštejte besede in ustrezno vsoto nakažite na TRR Lovske zveze Slovenije: Nova Ljubljanska banka, d. d., št.: SI56 02010-0015687097; SWIFT oz. BIC koda: LJBASIX.

Sključ naj se glasi: SI 00 in zaven datum plačila. Primer za nakazilo 18. 9. 2015: SI 00 18092015.

Pod namen plačila morate obvezno napisati: MALI OGLAS.

Zaradi preprečevanja okužbe z novim koronavirusom poskrbite za varno prodajo/nakup.

FEBRUAR

Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)	
vzide	zaide	vzide	zaide	začet. konec
1. To	8:02	17:17	7:25	17:07 6:17 18:15
2. Sr	8:34	18:37	7:24	17:09 6:15 18:16
3. Če	9:00	19:54	7:22	17:10 6:14 18:17
4. Pe	9:22	21:07	7:21	17:12 6:13 18:19
5. So	9:41	22:17	7:20	17:13 6:12 18:20
6. Ne	10:00	23:26	7:18	17:15 6:11 18:21
7. Po	10:19	—	7:17	17:16 6:10 18:23
8. To	10:40	0:32	7:16	17:18 6:09 18:24
9. Sr	11:05	1:39	7:14	17:19 6:07 18:25
10. Če	11:35	2:44	7:13	17:21 6:06 18:27
11. Pe	12:11	3:47	7:11	17:22 6:05 18:28
12. So	12:56	4:44	7:10	17:24 6:03 18:29
13. Ne	13:50	5:36	7:08	17:25 6:02 18:31
14. Po	14:52	6:19	7:07	17:27 6:01 18:32
15. To	15:59	6:55	7:05	17:28 5:59 18:33
16. Sr	17:08	7:25	7:03	17:30 5:58 18:35
17. Če	18:19	7:49	7:02	17:31 5:56 18:36
18. Pe	19:31	8:10	7:00	17:32 5:55 18:38
19. So	20:42	8:30	6:58	17:34 5:53 18:39
20. Ne	21:55	8:50	6:57	17:35 5:52 18:40
21. Po	23:10	9:10	6:55	17:37 5:50 18:42
22. To	—	9:34	6:53	17:38 5:49 18:43
23. Sr	0:27	10:01	6:52	17:40 5:47 18:44
24. Če	1:46	10:36	6:50	17:41 5:45 18:46
25. Pe	3:03	11:23	6:48	17:43 5:44 18:47
26. So	4:12	12:21	6:46	17:44 5:42 18:49
27. Ne	5:11	13:32	6:45	17:45 5:40 18:50
28. Po	5:56	14:50	6:43	17:47 5:39 18:51

LOVSKA OBLAČILA
IZDELANA PO MERI

KROJASTVO ROZMAN, izdelava oblačil d.o.o.
Trjavčeva ulica 5, 8250 Brežice
031 544 808, 041 436 417
info@krojastvo-rozman.si
www.krojastvo-rozman.si

foto: studioMIT

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.
Brdova ulica 13,
1231 Ljubljana-Črnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnootpika-smolnikar.si
www.tehnootpika-smolnikar.si

NIKON Prostaff5
8x42
Akcijska cena:
199,00 €

NIKON Monarch5
8x42
Akcijska cena:
319,00 €

Servis dvogledov in strelnih daljnogledov!

Lovska zveza Slovenije

LIFE Lynx

13. Slovenski lovski dan

Ris v Sloveniji: uspeh slovenskega lovstva?

Sobota, 9. 4. 2022, ob 9. uri,
Sejem lovstva in ribištva,
Gornja Radgona

Do -30°C
Narejeno v EU

Termo čevlji

Trpežni, izredno topli in lahki ter povsem nepremočljivi čevlji so udobni in nudijo dober oprijem na različnih podlagah. Združujejo prednost klasičnega gojzarja in škornja. Tako toplih in lahkih čevljev verjetno še niste imeli.

Velikosti od 39 do 47.
Cena: 63,50€

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel: 01/25 10 880 ali 041/726 011

- 1 Piščalka za privabljanje predatorjev
NORDIK PREDATOR 33,20 €
- 2 Piščalka za privabljanje lisic
NORDIK FOX HEAT 26,50 €
- 3 Piščalka za privabljanje lisic
NORDIK PLAIN PAIN 16,50 €

Švedske piščalke za srnjaka in predatorje

www.avantura.info

Avantura Trade d.o.o., Ljubljanska c. 44, 6230 Postojna
05 726 40 70 | info@avantura.info

VUTE PUŠKARSTVO

Kremplova ulica 2, 2000 Maribor
lovskaoprema.si | info@lovskaoprema.si
Tel: 059 108 495

Uživajte še zadnja meseca v lovu na lisice s privabljalci za plenilce Black Fire ter piščalko švedske znamke Nordik Fox Heat.

Izdelka sta na voljo v kompletu po izredno ugodni ceni ter z brezplačno poštnino!

Redna cena seta: 65,85 €

Akcijska cena seta: 55,00 € + poštšina GRATIS

Akcija velja do 15.3.2022, zaloga je omejena.

SLOVARMs
Lovska trgovina SlovArms d.o.o.

www.slovarms.si
DIVAČA, Kraška cesta 67, Pon.-Pet.: 14:00 - 19:00
Tel.: 05 620 22 08 Sobota: 08:00 - 12:00
E-mail: info@slovarms.si

NA ZALOGI ŠIROK IZBOR DUŠILCEV POKA

freyr & devik
Izredno lahki in učinkoviti dušilci z jedrom iz titana. Že od 149g dalje.

J.P. SAUER & SOHN
ESTABLISHED 1751

MOŽNOST NAKUPA NA OBROKE!

HÄRKILA
Blaser
LIEMKE
THERMAL OPTICS

MAUSER

ZEISS

Vixen

Verney-Carron

DDOptics

STASER

TITAN 6

RÖWA

KKC of Norway

STEINER GERMANY

SWAROVSKI OPTIK

STEEL ACTION

HAWKE

PULSAR

KRYPTON FXG50

termovizijski nastavek

- Izjemno ostra slika z dobro vidnimi podrobnostmi
- Doseg zaznavanja do **2300 metrov**
- Zelo **vzdržljiv** zaradi magnezijevega ohišja
- Zdrži močan odsun (.375 H&H)
- Priložen **monokular**

4.250 €

THERMAL
IMAGING

Poskenirajte
kodo za več
informacij

Nakup je možen na spletni strani www.optics-trade.eu
ali v vseh boljše založenih lovskih trgovinah. Za več informacij
nas pokličite na 031 770 520 (Optics Trade).